

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארת שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת לך לך תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורשי עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

מנחות. פרק שישי - רבי ישמעאל דף סה עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"
רצא
 תוספות

1 **בעלי** כשפים - פירש שר האי גאון כדי לידע את חזקו, כדאמרין: העשה מעשה -
 2 חיבי, האוחז העינים - פסור. היינו לקאמר רבי אליעזר סוּסן 'ארבע מיתות' (סנהדרין
 3 סה.א) שאני שונה שלש מאות הלכות בניטע קישואן, וכדאמרין נמי: אבל אתה למד
 4 לחבין ולהורות. ו**יודעים** כשבנים לשון - סוּסן 'אחד דיני ממונות' (שם ט.א) שמע
 5 לדון בשבנים (חדוה) לרבר, ואחד לשמות, ואמה
 6 רביעית אמן לעמלה הימנה. ריבולו סנהדרין -
 7 לא כולוה ממש. ר'אין מושיבין סנהדרין - לאו
 8 אכולדה? קאי. אי ימייהו - ר'אין ממונות,
 9 והבא - לדיני נפשות. ולא סגי בעשרים שלשה,
 10 ולכמה דברים צריך סנהרי גודלה, כמו לוקן
 11 ממרא ולוקן את השבת ועיר הרודנה. דבני שבעים
 12 ואחר. **אריץ** תיבש ולא להתענהא מקצתון
 13 דלא למספר - משמע שכולן אסורים בתענית,
 14 הרס בסוף סדר תעניתו כיצד? (תענית י"א) 'כל
 15 שארציו בסופסא אסור - בתענית מותר', ליתא.
 16 דאי מיחסר בהספד - כל שבין בתענית. כרמשמע
 17 הבא. אלא יכחי גיסינן: 'כל שארציו בתענית
 18 אסור'. בהספד מותר'. ומתניין דהתם נמי
 19 יכחי מוכח, ומתמיזי בידלא למספר' ביבאלד
 20 להתענהא. וכי נקט דהם 'כל שארציו', וכי נמי
 21 הוה מצי למנקט 'כל לשפדני'. דאי אמרת: לפניו
 22 הוה בתענית בין בהספד אסור. אם כן למי לז'
 23 שיהא מוטל בין שני ימים טובים.
 24 **מריש** ירחא דניסן ועד תמינא איתוקם מבידא
 25 דלא למספר - בין הרגיסא מבידא
 26 הספרים. ובקונטרס פירש תנעם דלא וריא שוחח
 27 בשל עצרת כבשל תמיד: משום דבעצרת לא
 28 היהה שום ראיא לרברי ביהוסי, אבל תמיד
 29 היהה עקב ראיא לרבריהם. ותרתייהו מטרש לקנן,
 30 ולהכי אסור אפילו למספר. ובסוף סדר תעניתו
 31 כיצד? (ט.א) כתובס הרגיסא דהפקי: 'איתוקם
 32 תמינא - די לא להתענהא. איתובב אבא
 33 דשבועינא - די לא למספר'. וירגיסא זו כנחת.
 34 מדפריך תהם: למי ליה למיער עד סוף מועדא?
 35 נימא עד מועד, מועדו נפיהו יום טוב וזאת מושב?
 36 דלא נצרכא אלא לאסורי כל לארחי. כמאני? כרבי
 37 יסי, דאמר: בין לפנוי בין לארחי - אסור. ואי
 38 נהירסא דשמעתין דרגיס' 'חגא שבועינא - דלא
 39 להתענהא, אם כן, אפילו לרבי יסי לא אתיא,
 40 דבהא כן עלמא מוודו ולארחי מותר. דתנן
 41 דהתם: כל הכתוב מגיילת תענית ידלא להתענהא'
 42 - בין לפנוי בין לארחי. מותר. רבי אינא:
 43 לפנוי - אסור. לארחי - מותר. אבל אי גרס
 44 'חגא שבועינא' - דלא למספר', אתי שפיר ביה
 45 יסי. כדנתן דהתם: כל הכתוב מגיילת תענית ידלא
 46 למספר' - לפנוי - אסור, לארחי - מותר. רבי
 47 יסי אמר: 'לפנוי בין לארחי - אסור. ומינד
 48 קצת קשה לניסא זו. ודפריך דהתם: למי ליה למיער
 49 'מריש ירחא דניסן', לימא 'מרחי ביסין', וראש
 50 חודש גרסיה, דאורייתא: אמר רבא: לא נצרכא
 51 עמד
 52 והקנה - הקדוש ברוך הוא הסכים על ידו. **אחד** עשר יום - פירש בקונטרס: שאם היה מוליד את ישראל הוּך דרי שיעה, היו הולכים באחד עשר יום, שהיא סמוכה לארץ. ואם היה
 53 אוחזן, למה אחריו ובפירוש חזש' שיש שכל אחד ואחד הולכו בשלשה ימים. הוּך לשונן: 'אחד' עשר יום מחרוב' - אמר לזם משה ליהויה: ראו למה גזרתי מחרוב
 54 לקחש ברנע אתיך דרי שיעה, ואף הוא מוליד אחד עשר יום, ואם הלחמם אותה בשלשה ימים. שחרי בעשרים באיני נסע מחרוב. שנאמר: 'יחדי' שבנה השנית בחדש שיש בעשרים
 55 מחרודש נעלה הענין וגו'. בעשרים ותשעה בסיון שלחו המרגלים מקדש ברנע. צא מן שלשים יום שעשו בקברות התאוד, אבלו בשר חדש ימים. ושבעה ימים שעשו בחצרות להסגירה
 56 של מרים - נמצא בשלשת ימים הלכו כל אותו הדרך. וכל כך היתה כניחה מנהלכתם בשלש ימים. למרד ביאתכם לארץ. ובשביל שקלקלתם, חיבב אתכם כביבות דוד עשרה ארבעים
 57 שנה. עד כאן לשונן. והשתא נראה דלכחי מייחזי האי קרא ד'אחד עשר יום' - דאם היה אוהב ישראל, למה אידחקן ארבעים שנה, ולא הגיעולו ללכת כמו שעשו באותן שלשה ימים?
 58 **כתוב**

1 והיינו דרגן - במסכת שקלים. פתחיה על קנינין - על השופר ששמו 'קנין', שהמזנרב
 2 קן מביא מעות ונותן לתוכו. רשילשה עשר שופרות היו במקדש, וש בהם שנים שמען
 3 'תרחי' ו'גולו' עולה, במסכת שקלים. שפוחת דברים ודורשן - כגון 'למרחי', 'לענתה'.
 4 **בעלי** הקורא - שיהיה מן בעלי דינים. ולא ישקרו. בעלי כשפים - שאם היה הרוח
 5 מוכשף, ידבר על ירשלות בן - ועשרן קין במשפוח.
 6 הימיתודו בכל מיתה שיזכלו. התורמן - שלא
 7 יחליף טעניוהו הימיתודו. דהוה כילי לישני -
 8 סולל ומערבב הלשונות. ודורשן - כגון 'עין'
 9 'תורה' ו'גולת' צירפין, והיינו דקרו ליה 'מרחבי'
 10 בלשן. **משנה** כריכות - כרוכין וקשורין ראש
 11 השבילים מלא אגרוף. וכלי גירולת הסמוכות
 12 לשם תכנומות - והגולה נעולה, שיטע
 13 בייחוסין שמצמחין יום טוב קוצרין אותן.
 14 דביחוסין לא מוודו. כדמרש' לקנן: אמר ליה -
 15 הקוצר לבני עיירות העמדות עלי. מא השמש
 16 - אמור לו: קן. מלג לו - כלומר, במגל לו
 17 אקער התבואה? בקופה זו - אתן התבואה
 18 שבת זו - (כלומר) אקער בשבת? אמרו לו הין
 19 - שליש פעמים שאלו לך רב. וכל כך -
 20 שהיה שואל, למה לפני הדיחות?
 21 שאמרתי: אין קצירת העומר במנזאי יום טוב
 22 אלא במנזאי שבת, כדמרש' בגמרא. לפיכך
 23 התקדמים שומראו קולן - כדי שישמעו בייחוסין
 24 להוציא מלבן. **גמרא** דלא להתענהא כהון -
 25 אבל למספר - שרי. (בבבבב) ומקצתיהו -
 26 איכא דחמירי כוליה אלא דאפילו למספר - אסור.
 27 איתוקם מבידא - הוקם תמיד על משפטו.
 28 כדמרש' לקמיה, דלא למספר. עד סוף מועדא
 29 - פסח. איתובב - נתישב על דיעו שבאותן
 30 ימים נצחו בתמינא את דביחוסים. אי
 31 להתענהא - אבל למספר - שרי, דלא היא
 32 שמוחה יתירה של עצרת כבשל תמיד. משום
 33 דעצרת לא היה שום ראיא לרברי בייחוסין, אבל
 34 בתמיד היהה ראיא לרבריהם. ותרתייהו מטרש
 35 לקנן. תעשה - לשון יחוד. מאי אחריו - לזה
 36 רבן כשנצטווה תשמי - ויהו ירביס. כולן -
 37 הקרבנות. מנין לשון? 'דדאי' מנחת השבת'
 38 ממש הוא? זקן אחד - בייחוסיה היה. מפפפפ -
 39 ברברי ויכוהן. אחד עשר יום וגופי -
 40 שאם
 41 **האחד תעשה בבקר ואת הפךש השני תעשה בין הערבים**, מאי אהדרוי? 'את קרפני
 42 לקנן לאש... תשמור', שיהיו מולין באין מתרומת הלשכה. מתמינא ביה ועד סוף
 43 מועדא - איתובב הנא דשבועינא, דלא למספר. שְׁהוּ בייחוסין אומרים: **עצרת** אחר
 44 השבּת. ונִטְפַל לָהֶם רֶגֶן וְיִתֵּן בָּן וְכָאֵי וְאָמַר לָהֶם: שוּמֵי, מִיָּתוֹן לָכֵּם? וְלֹא הָיָה אִתְּם
 45 אֶחָד שְׁהָיָה מִשִּׁבּוֹ, חוּץ מִיָּתוֹן אֶחָד שְׁהָיָה מִפְּסַפְסַּת בְּגִידוֹ. וְאָמַר: מִשֶּׁה רִבְעוֹ אוֹתָב
 46 יִשְׂרָאֵל יְהִי, וְיִודַע שְׁעָצֵרְתָּ יוֹם אֶחָד הוּא, עֲמִד וְתִקְנֵה אֶחָד שַׁבָּת, כִּדִּי שְׁהוּ יִשְׂרָאֵל
 47 מִתְעַנְּנִין שְׁנֵי יָמִים. קָרָא עָלָיו מִקְרָא זֶה: 'אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם מִחוּרָב דְּרָךְ הָרַר שְׁעִיר',
 48 ואם

מנחות. פרק שישי - רבי ישמעאל דף סו עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רכה תוספות

וכי נאמר מלתא שבת שבתוך הפסח - תרדע שבשבת על פסח תחילת לימנות?
ובל תהיה מלחא שבת - ואם התאמר שבת ממש - צא וברוך איהו שבתו אלא
היא יום טוב [של פסח] הוא. מצה שאי אתה יכול לאוכלה שבקה מן החדש אתה
יכול לאוכלה ששה - שלמחרת יקרב העומר, ואם תמתין עד לאחר השבת - נמצאת
מבטל מקרא. והו. כגון הל פסח בשני שבט
ולא תביא זמור עד לאחר השבת - נמצא
שלא האכל מצה חדש אלא אותו יום לבדו.
מיום הביאכם - הכי משמעו: משגיעו 'ממחרת
השבת', ויום הביאכם, והכרחה ספירה
משעה שתרעה: אם בו ביום, אם מחר. תלמוד
לושר מחלל הרשב - משמע: לאחר קצירה
וקדם הבאה תחל לספור. תלמוד לושר מיום
הביאכם - דמשמע: אל הוזהרם אלא
משגיעו יום אבותא. אי מיום הביאכם - דררשינן
השתא דרשיתו וקבעתו באתו, יכול שלשתן
ביום: קצירה ופסח בלילה - וקצירה לא
סגי דלא מקמי ספירה, כדכתיב (דברים טו)
'מחלל חרמש' וכו'. והבאה ביום - וכתיב
(הקרא כג) 'מיום הביאכם'. וקצירה מקמי
הבאה רבום - דהא מיום הביאכם כתיב, ולא
'משעת הביאכם' כתיב, וכיון דחשבה מבערב
- ויום הביאכם הוא יומי תמיא וברייתא
- דהיינו 'יעד' דרבי יוסי, רבי שמעון בן
אלעזר. אי מדרבן יוחנן [בן ובאי] - דילין
משבע שבתות' ורמב"ם יוסי - הואהו דוד
קרא אמר 'למביאי' ודו קרא אמר 'שבתות'
משבע ליה דקראו. אי מרביא אלתיעו -
דאמר: תליה בבית דין - נדי דאפקיה משבת
ממש, שלא אמאי נמנא דמותרת לישאון מנה?
דלמא מיום טוב תתרוון וכו' רבי יודיעה דאמר.
סמך כליא נירבא - דלמא מיום טוב אתרוו
קאמר קרא. דהוי נמי דובר קבוע הוא, ויום
עשרים ואחד לנטות גלועל. דלמא המשם
- מיום שמתחיל לנטות. דהיינו אתר השבת
לבר משיאת. דאף על גב דהל פסח באחד
בשבת, עד אתר שבטת האתר דהוי תמיש
השעה - בדרב שיחא אל איפתל לך, וקרא לא
נסיב אלא מימנא מתיריות לטמינן. דאי דנטק
שית - לאו דוקא, אלא סוף מילתא דרבי
יוסי בר חזיה נקט. רבי יוסי - נמי חזי ליה
פירכא דהוי דקראו. ויעד. אמאי נמי יוסי
ולא שבועי - אמר הוא מיניא דהשתא -
אלא חובה הוא. דהא ביום שני, אלא וכו'
למקדש בעלמא הוא. הלכך בימינו מל' משנה
ותרביסין - בעלמא בשביליה. והפסיק אמריה
בתחילה וחבטין אותו. ולא בדרך תבואה
יבשה שחובטין אותו ממקל שקורין פלילין, אלא
בקעם לחותם וקולחתו - בקלח של כרוב, כי
שלא יתעמר. ואחר כך מקיימין בו מצות קלי.
ותנין אותו כמבוב - כלי של נחשת, ודו
שמו. של נרסות - שלא היו טוהרות דק אלא
עבה, שבו בדרך הסולת, ונרסות - היינו ונרסו
גרסינן, שטוחנין בהן פולין ואין מוציאה אלא
לקליפה בנפה המרעירין בעצמן. שאם יטרפו
יפה - יעברו כל המעצמות בנפה של הסולת
ועל שם כך נקראו 'ירש ברמל'. שלש עשרה
נפח - מפוש בלילו מנחות' (מנחות ע"ב).
בדקה, בדקה, בדקה, ותיב בחלה - דחויב
אלה דיעבו דיעבו דיעבו, ולגלוג של וכו' בדי
הדיעות הוא, לאחר שנפדה. ופסור מן המעשרות
- דמירוח הוא ביד הקדש, ומירוח הקדש פטר

כתוב אחד אמר ששת ימים תאכל מצות - בסוף "עריבי פסחים" (פסחים קכ"א) דרשי
מיעדה: מה שבועי רשות - אף ששה רשות, משום דכתיב (פסחים קכ"א), וסוף
פרק שני הדינה (נא) ומא דרשיתיה: מה שבועי עצור - אף כולן עצורים. ושםא חרתי שמעת
מינה.
ואימתי שירעה יבא - הוא דכתיב "ברמל",
דאפילו מירוח לא מייתי, משום
"ברמל" - היינו למצוה.
דלית לחו פירכא - אי על גב דאמרינן נמי
לרבי שמעון בן רבי אלעזר "מה שבועי
רשות" כדפרישית, בלחזו שמעון. **וכר** למקדש
הוא - נראה דחשב חשבה וכול למכר, ואין צריך
למתנין עד שיהא דהאי לילה, כיון שהוא פסיקא
דרבנן. ועוד אמר: דאפילו ביום סמוך לחשיכה
בארא. דשום 'תמימות' בדאמרין לעיל, ואין
לילה דשום לספור בלילה, סוף שלחבת
גירולתו שסופר ביום. וכו' ויה נראה שמתחם
מתניתין דסוף פירקין (נא,א). דתני: מצותו בלילה
לקצור, ואם נקט ביום - כשר. אבל נראה לרבינו
הם עיקר אדיך סתמא דמתניתין דפרק שני ונגילה
(ג,ב). ומייתי לה בסוף פירקין (נא,ב). כל הלילה
כשר לקצירה העומר בו, ודייקין מינה דקמני
לילה דומיא דיום: מה דיום בלילה - לא, אף
דלילה ביום - לא. ובארינן שריבא מועד קטן (ג,ב).
רבן גמליאל וביב דיעו נגזרו על שלשה פירקים הללו
היתורים. ומסקי רב אשיי תהם. דסבר לה רבבי
ישמעאל דרדשי: מה חרשי רשות - אף קציר
רשות. ותי קציר העומר, שתי מנה. ודאית
שבת. וכיון דדדייא שבת - אין נקרא אלא בלילה,
כדכומס סוף פירקין. ועוד: דרבי יוחנן דאמר (שם
ד,א). עשר נעושות - הלכה למשה מסיני, סבר לה
רבבי ישמעאל דרדשי "מה חרשי רשות", ודחי
בשנתו עד ששיב בו האי גונא הלכתא פסיקא
ביהולת (א,א) (כבא קטא קבא) ובפרק קמא
דעבודה זרה (א,א) גבי "לך דמשיח יודי" על
התחונתה. ומיודי אין כל כר ראייה משם, דאין
הלכה למעריב באותה משנה דקמני, והכל: וכל החזון
בי דודי על התחונתה. ואין הלכה כך כדכומס פרק
"אמונין" (כבא מציעא ע"ב), ותיקב קל מלאת לא
סמך דתם אלא אתא דהוי "מחלוקת אתר" כך
סתם. ומדאי נוסקו סוף פירקין (ג,ב) רבי אלעזר
רבבי שמעון דאמר: קעבר שלא במנחותו פסול,
רבבי עקיבא דאמר: כל מלאכה שאי אפשר בו אין
ראיה - דאף על גב דמסבר לה רבבי עקיבא, דא
מסקינן תהם דרבי נמי עבר לה בוותיה. דא פסק
בלחבת גירולתו שאם הפסיק יום אחד ולא ספר -
שוב אינו סופר, משום דבעיא "תמימות" והינה
גירולה הוא. ולא יתכן.

בגן
ליה פירכא, ותיינו דקאמר "ועוד". גופא, אמר אבוי: מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי.
רבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי. אמר מני יומי ולא מני שבועי, אמר: וקר למקדש
הוא. **משנה** קצורו ונתנהו פקופות, הביאורו לעזרה, והיו מתהבבין אותו באור, כדי לקיים
בו מצות קלי, דברי רבי מאיר. והקמים אמריים: קנים ובקולחות חובטין אותו, כדי שלא
יתקעו. נתנהו לאבוב, ואבוב היה מנוקב, כדי שיהא האור שולט בכלו. שמונתו בעזרה,
ורחיה מנשבת בו. נתנהו לריתים של רוסות, והוציאו ממנו עשורון שהוא מנופה בשלש
עשרה נפה. והשאר נפדה ונאכל לכל אדם. ותיב בחלה, ופטור מן המשער. רבי עקיבא
ישאל מתהבבין אותו באש, כדי לקיים בו מצות קלי, דברי רבי מאיר. והקמים אמריים:
אין

מנחות. פרק שישי - רבי ישמעאל דף סח עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רגל רש"י

מתוך שלא היתרה לו - לקצור במגל אלא על ידי סוף ביד, ולא במגל, כמו (דברים
 ג) 'קטפת מלילות בידך'. וקצירה קודם העומר - אסורה. בקרקע במתניתין, ואסור
 לקצור לפני העומר. וזכור הוא - דחדש הוא, ולא אביל. מוחתה והיקדה - מאי שניר
 אינא דלדתי וכו' ולא יאכלו בריחא יריא - דריחים מתנגלות ביד, ולא על מים.

בקנטרס. וקשה אמאי שני בלשנא. דרבי יהודה קרי ליה "שעת הביעור" ורש"י, ורנן
 קרי ליה 'מועד' לכך נראה ד'מועד' ממש קאמר - תוך ימי הפסח. **קרינא** בית השלום
 ושל בית העמקם - פירש בקנטרס: רעהו, והן עמר בא מן, ואמרין בהאי פרקא:
 ממוקם שאתה מביא - אי אתה קוצר, ממוקם שאה מביא - אי אתה קוצר. ורביך לומר:

קוצרין בית השלום שבנקמם - דבין שהיה
 יבשה היא, אי משתה לה לאתר בשולה - אולה
 לאיבור. לשענא אתרביא: רעהו, הן, אין עומר
 בא מן, ואמרין ואתה פירקן (ע.נא.א) ממוקם
 שאתה מביא - אי אתה קוצר, ממוקם שאה
 אתה מביא - אתה קוצר. ולשון זה עיקר, וכן
 מפורש לקמן. אבל לא נורשין - לא יעשנו גרש
 עד לאתר העומר. חדש בולל מביא - שהיה לא
 אבל חדש כל השנה. חמין לא ביביל מביא - כל
 השנה. שהיה אבול עד גדה, הלכך אתי
 למיכליה. ורנן אדרבנא לא קשיא - בתמיח.
 דהבא אמרי רבנן: אבל ברעון תבנים עושין
 דגורין שמא יאכל. והתם אמרי: בידק לאחר
 המועד. והדינו בתוך הפסח. קמח גמל גמל -
 דאין ראויין לאכליה (קמח) כעין קמח שלנו.
 קמח הבא ממוחא שתיבתי בחנוה. עך קלי
 מאי איבא למיכר - כגון בשעת קצירה. דראוי
 לאכול. **משנה** הירוחים - שאם ודעיתם, אם
 עדיין קרב - מותר מחצות היום ולתלן, כדנתי
 טעמא לקמן. שיהא יום תה - יום ט"ו, שב
 מניפין את העומר, כולו אסור לאכול חדש. אפי'
 רבי יוחנן - לתנא דמתניתין: ובי רבן יוחנן
 התקין וכו' - כן תורתא אסור - בשאמר עד'
 עצם, ובזמן שאין בית המקדש קיים משתני'
 קרא, בדמיון בגמרא. ספני סב אסור - כי
 לרבי מאיר וכן לרבי הדרה. דאפילו רבי יהודה
 מודה ודבון שיש עומר - בעמר מתיר. ודבתי
 (ויקרא כג) 'עד (יום) הבואב', **גמרא** האיר
 מפורח - דנך חזמה ש ט"ו, אבל לילו - אסור.
 עד עצם היום - עד מראה היום, וקמבי: עד ולא
 עד בכלל. משקרב העומר - כל הך משום
 פריבא קיימי: התלמוד לרבי יוחנן ריש ליש'
 ובעני היום - אפילו בעמר תליא מילתא
 ושני לפסח - למנא בעמר תליא משקרב
 העומר, אבל כלא - לא עבר. והתנן במתניתין
 העומר מתיר חדש מביעה - לאוכלו, ושתי
 הלחם שבעלת מתניתין חזק משקרב לרביא
 מנחות חזק - אלמא, בעמר תליא מילתא
 וחתנן

קמא רביבוס: מניין ליה בימקום שנהיר' (פסחים נגא) ולקמן בפרק 'כל הקרבנות' (פרא.א) אין מביאין ביבוסים חוץ משבעת ומניין, ולא מוקלים שבהדים ולא מפירות שבנקמם.
 ומרלא חזו לביבוסים - כל שכן למנחות, ולבתוב וטעא שאני ביבוסים. דבתיב (ברכים כז) 'אשר תביא מארץ', דשמשני - משבחה של ארץ ישראל. ומשנתא אי לאו היא תוספתא
 אין לוחא אי גרסינן (כי בית השלום) ושל בית העמקם, וחד טעמא דתרווייהו. ומיהו לא יתכן, דלא משום מובחר קרי ליה שבחה, לקמן בפרק 'כל קרבנות' אלא אשבת העומר
 קאי, ומשבתה בתי קריא לרביא (ב"מ ח'.) ומתוספתא דרשי מכתובי' 'מכבוד בריכס'. ואי הוא אמרין רבית העמקם אם הבוא מפלו, וזה נראה אתו רגל גתו בחיי הגזו
 דלא יביא, דהתם אם הבאי - כשר. אי נמי: אפילו לכתחילה כשר לשאר מנחות, ודווקא לעומר הוא דפסול אפילו בדיעבד, מדרשא תורת כהנים דבעינן 'קצירכם' של כלכם -
 פרט לבית השלום ובית העמקם, שבמדרשים להתבשל. אבל קשה דאם, פן היה ליל לאותויו לקמן אמנתיהו ד'רקיין בית השלוח', ובגמרא אמר עלה. גניא רבי אבהו: אמר: בתוב
 אתו אמר: קצירה, וכתבי' ד'אשית קצירכם', את כ'יכר: ממוקם שאה מביא מביא. כו'. משמע: בדיעבד דמהתם נפקא לך, והדיא תורת כהנים אסמכתא. **אביל** לא נורשין -
 משום דבגדיה ליכא שפיקא אי שבקיא עד אתר העומר. והא רש"י רבי יהודה קמח וקלי' במתניתין - משום עליו גרילס תזירי. וזה דהוא תורת כהנים אסמכתא. **אביל** באקח וקלי,
 דאמר: 'שלא ברעון תבנים', ולקמן גבי אשתי ירידו (ע.נא.א) קאמר רבי מאיר: קוצרין ברעון תבנים? ושל לומר: דהיינו שאני, משום ספרא. דפרשיה, ואם ארביא, עד מאי קשיא
 ליה מקציעה אתמיך לרבי יהודה? שאני קצירה ארביא ספירא? וזה לומר: דכל שכן דאין לגזור במקום עמא ספרא. וזהו עליו גרילס תזירי. וזהו דהוא תורת כהנים אסמכתא. **אביל** באקח וקלי,
 אלא ליכתיא לא. אתו דרדיה: ושלום עמא, לך ולעומר אף על גב דאביא אסורא דאורייתא - אין מביא לגזור ולתעמינהו. וכן גרילס אתו, וזהו דהוא תורת כהנים אסמכתא. **אביל** באקח וקלי,
 טעמא בפרק קמא דברעה (הב.) דאמר: אף מתקנע רבן יוחנן פן וזאי ואילן ביצה אסורה. מאי טעמא: מזרה יבנה כו' ועוד תימה היא. איבא אסורא דאורייתא. הדיכי משנינן בפרק קמא
 (מנחות ה.) טעמא דרבי שמעון פן לקיש דאמר: מנחת העומר שפוקעה שלא לעשה כשרה. דהיו פן מותרת לישאלא - משום דקסבר: האי מורחא מותר, ולא מוקם אסור מאורייתא!
 משחרב

מתוך שלא היתרה לו אלא על ידי קשיתו, וכו' והוא. אמר ליה אביי: תינה קצירה, מחניה ותרקדה מאי איבא למיכר? - הא לא קשיא: מחניה - בריחא דירא, תרקדה - על גבי נפה. - בית השלוחין דירא קצירה, דתנן: קוצרין בית השלוחין שבנקמם, אבל לא גודשין, מאי איבא למיכר? אלא אמר אביי: חדש - בריל מביעה, חמין - לא בריל מביעה. אמר רבא: דרבי יהודה אדרבי אבהו קשיא? אלא אמר רבא: דרבי יהודה אדרבי אבהו קשיא? אלא אמר רבא: דרבנן אדרבנן לא קשיא - הוא עצמו מחזר עליו לשורפו, מיכל אביל מביעה? רב אשי אמר: דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא - "קמח קלי" תנן. והא דרב אשי פרוחא היא, תינה מקלי ואילך, עד קלי מאי איבא למיכר? וכי תמיא: הכא נמי על ידי קשיתו, וכו' רבא: - בית השלוחין דירא קצירה, מאי איבא למיכר? אלא הא דרב אשי פרוחא היא. משנה משקרב העומר - הותר חדש מיד. הרחוקים מותרין מחצות היום ולתלן. משתרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן גבי ופאי שיהא יום הגה כולו אסור. אמר רבי יהודה: והלא מן התורה הוא אסור, שאמרו: "עד עצם היום הזה" מפני מה הרחוקים מותרין מחצות היום ולתלן? מפני שהן יודעין שאין בית דין מתעצלין בו. גמרא רב ושמואל דאמי' תרווייהו: בזמן שביט המקדש קיים, עומר מותר, בזמן שאין בית המקדש קיים - האיר מורה מתיר. מאי טעמא? תרי קראי תתיבי, כתבי: "עד יום הבואב", וכתבי: "עד עצם היום הזה", הא ביצד? פאן בזמן שביט המקדש קיים, פאן בזמן שאין בית המקדש קיים. רבי יוחנן ריש לקיש קשי' דאמי' תרווייהו: אפילו בזמן שביט המקדש קיים ד'הבואב" - למנחה. למנחה - "העומר יהא מתיר בפנייה, ושתי הלחם במקדש" - למנחה.

1 **בשיטת** רבי יהודה אמרה - דאמר. מן התורה היא דאסודה. מדוחק קושיא אחרת
2 תירין מן בר נחמן, דבסוף 'לולב הגזול' (סוכה מא.א) דפריך דהם: מנחות
3 היום ולחלן לשתיה ועוד משני דהם: דאיכני בליליא או סמוך לשקיעת החמה. ורבי
4 יוחנן ורבי שמעון בן לקיש הדבא אל מצו סברי בהווא שנייא. ותימא. ודלא לוי לרבי
5 יוחנן ולרבי שמעון בן לקיש דרפליג טוה אבא
6 עליה דרבי יהודה. דקאמרי: אף בזמן שביט
7 המקדש קיים - האיני המדחא מתייר. **קסבר**
8 חדש בחוזה לארץ דרבנן - דרפליגי תנאי בסוף
9 פרק קמא דקידושין (ד.א.) **לא** אמי אמת
10 קודם לעומר וכו' - תימנה דנקט האי לישנא,
11 הדיה ליה למימר: קודם לעומר אסור, משום
12 דבעינן 'ממסקה ישראל' (חולקאל מה) וניא
13 דרבי שרפון נמי לא שיחמטתיה האי טעמא.
14 אלא וקשיא ליה: מה בין קודם לעומר לקודם
15 שתי הלחם? תילף קודם לשתי הלחם מקודם
16 לעומר ולחם מיוחד ליה כתיב לישנא: לא אב
17 אמת קודם לעומר, שכן לא הותר מכללו.
והדאמר

1 **בשיטת** רבי יוחנן בן יוחנן בן זבאי
2 **שיהא** יום הגפ פולו אסור. מאי טעמא? מהרה יבנה
3 בית המקדש, ויאמר: אשתקד מי לא אכלנו בהאיור
4 מורה? השתא נמי ניכול! ולא ידעי דאשתקד לא
5 היה עומר - האייר מורה מתייר, והשתא דאיאי עומר
6 עומר מתייר. ואי סלקא דעתך למצוה, משום מצוה
7 ליום ולקדוש? אמר רב נחמן בר יצחק: רבן יוחנן בן
8 זבאי בשיטת רבי יהודה אמרה, דאמר: מן התורה
9 אסור, ששמיטתו: "עד עצם היום הזה", עד עצמו של
10 יום, וקסבר: עד [עד בכלל]. ובי קבר לה כותיה?
11 והא מילפג פליג עליה! דתני: משחרב בית המקדש,
12 התקין רבן יוחנן בן זבאי שיהא יום הגפ פולו אסור. אמר רבי יהודה: והלא מן התורה
13 הוא אסור, דכתיב "עד עצם היום הזה"! - רבי יהודה הוא דקא טעי, הוא סבר: רבן
14 יוחנן בן זבאי מדרבנן קאמר. ולא היא, מדאורייתא קאמר. - והא "התקין" קתני? - מאי
15 "התקין"? דרש והתקין. רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע אכלי חדש באותרא דישתכר
16 גנהי שבכר, קסברי: חדש בחוזה לארץ דרבנן, ולספיקא לא תוישינן. ורבנן דבי רב אשי
17 אכלו בצפרא דשכסר, קסברי: חדש בחוזה לארץ דאורייתא, ורבן יוחנן בן זבאי מדרבנן
18 קאמר, וכי תקון - ליום הגפ, לספיקא - לא תקון. אמר רבינא, אמרה לי אם: אבוד לא היה
19 אכלי חדש אלא באותרא דשכסר גנהי תמניסר, דקבר לה כרבי יהודה, והויש לספיקא.
20 **משנה** העומר היה מתייר בפדניה, וישתי הלחם במקדש. אין מביאין מנחות ביבירים
21 ומנחת בהמה קודם לעומר, אם הביא פסול. וישתי הלחם לא יביא, אם הביא
22 פשוט. **גמרא** ותיב רבי שרפון וקא קשיא ליה: מה בין קודם לעומר לקודם שתי הלחם?
23 אמר לפניו יהודה בר נחמיה: לא, אם אמת קודם לעומר שפן לא הותר מכללו אצל
24 הדיוט, תאמר קודם לשתי הלחם שהותר מכללו אצל הדיוט? שתק רבי שרפון. צהבו
25 פניו של רבי יהודה בן נחמיה. אמר לו רבי עקיבא: יהודה, צהבו פניו שהשבת את זקן,
26 תמהני אם תארוך ימים. אמר רבי יהודה ברבי אלעאי: אותו הפרך פריס הפסח היה.
27 פשעילתי לעצרת שאילתי אחריו: יהודה בן נחמיה היכן הוא? ואמר לי: נפטר ותלך לו.
28 אמר רב נחמן בר יצחק: לדברי יהודה בן נחמיה, נסכים ביבירים שהקריבם קודם לעומר
29 כשירין. - פשיטא! - מהו דתימא: הנה הוא דהותר מכללו אצל הדיוט, אבל תבא דלא
30 הותר מכללו - לא. קא משמע לן: כל שכן תבא דהותר מכללו אצל הדיוט, אבל תבא דלא
31 הותר (סימן). בעי רמי בר אבא: שתי הלחם מהו שיתירו שלא כסדרן? היכי דמי? - גנון
32 דהועניהו בין העומר לשתי הלחם, וחליף עליהו שתי הלחם ועומר. מאי? כסדרן שרין,
33 שלא כסדרן שרין. או דלמא שלא כסדרן נמי שרין? אמר רבה, תא שמעי: ואם
34 מקריב מנחת כבירים - במנחת העומר הקריב מדרב, מהיבין באה? מן השעורין. אתה
35 אומר: מן השעורין, או אינו אלא מן החיטין? רבי אלעזר אומר: נאמר "אביב" במצרים
36 ונאמר "אביב" לדורות. מה "אביב" האמור במצרים - שעורין, אף "אביב" האמור לדורות
37 - שעורין. ורבי עקיבא אומר: מצניי יחיד שמיבא חובתו מן החיטין וחובתו מן השעורין,
38 וציבור שמיבאין חובתו מן החיטין מביאין חובתו מן השעורין. ואם אתה אומר: קא מן
39 החיטין, לא מצניי ציבור שמיבא חובתו מן השעורין? דבר אחר, אם אתה אומר: עומר
40 קא מן החיטין, אין שתי הלחם ביבירים. ואם איתא דשתי הלחם שלא כסדרן שרין,
41 משפחת לה המקריב עומר מהנה דאשרוש קודם לשתי הלחם ובתר העומר דאשתקד, ושתי
42 הלחם מהנה דאשרוש קודם לעומר דהשתא ואתה שתי הלחם דאשתקד! - מי סברת?

1 והתנן ששהיב כו' - ואמרין: מאי טעמא? כו'. אמר רב נחמן רבן יוחנן בשיטת
2 רבי יהודה אמרה - דאמר. מן התורה הוא אסור לאור חורבן, ולא משום גזירה
3 שמוא יבנה. עצם - עצמו של יום. קסבר חדש חוזה לארץ דרבנן - ולספיקא
4 שמוא למחר יהיה ששה עשר, לא תוישינן. ורבן זבאי רב אשי - רבן זבאי לאמנותי עד
5 שיאיר מורת. **בצפרא** שבפני רבא זבאי נמי
6 שיתכר הוא - דהי תהיר האייר המזרח.
7 דקסבר חדש בחוזה לארץ דאורייתא -
8 הלכך, הישיתן לספיקא, ולא אבלי מאוראת.
9 ובצפרא אבלי ליה, ולא הישיתן לתקנת רבן
10 יוחנן בן זבאי - משום דגזירה דרבנן היא
11 שמוא יבנה כו'. חדש רבנן למיזר ביום הגפ
12 גופיה. ולספיקא לא תקנו להמתין כל היום.
13 וכבר לה כרבי יהודה - דאמר: לה יום הגפ
14 אסור מן התורה. וחדש שיתא אסור בחוזה לארץ
15 דאורייתא, הלכך חיש לספיקא להמתין כל
16 היום. **משנה** מנחות - מנחת סוטה. [מתנת
17 בהמה] - מנחת נסכים [של בהמה]. קודם
18 לשתי הלחם לא יביא - מנחות - משום דבי
19 שתי הלחם כתיב "מנחה חדשה", ושתא
20 חדשה לכל המנחות. ובהיבירים - כדמשע
21 בפירק "כל קרבנות" [מנחות פ.ג.]. ואם הביא
22 כשר - כבמרא מפרש טעמא. **גמרא** מה
23 בין קודם העומר לקודם שתי הלחם -
24 כלומר, מאי שנא גבי עומר, דאם הביא -
25 פסול, ובגי שתי הלחם, אם הביא - כשר.
26 צהבו פניו - ש. שמוא. פריס הפסח - שתי
27 שבתות קודם הפסח, דתינא הפסח (ד.א.)
28 שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים
29 יום. רבן שמעון בן גמליאל אומר: שתי
30 שבתות. על שם ששתי שבתות - חצי
31 שלשים יום, "פריס" קרי ליה, לשון פריסה.
32 נסכים ביבירים - מין שביכר קודם לעומר
33 והקריבם - כשרין. לטעמי רבי יהודה ברי
34 נחמיה - דתלו ביה רובא ומתירין
35 להדיטו? הני נמי מתירין להדיטו קודם
36 לעומר. דעומר אינו אסור אלא מן דין, ולא
37 יין. ודא דקתני מתניתוה: ואלן קאי. מהו
38 לאו אביבירים דפירות ואלן קאי. מהו
39 וריבא הנה - בגי מנחת קודם לשתי הלחם
40 הוא אם הביא כשר. משום דהותר מכללו -
41 נאנסר להדיטו קודם לעומר, הותר לאור
42 העומר. אבל הבא, דלא הותר מכללו
43 להדיטו, שהרי מעולם לא נאסר, אימא: לא.
44 מהו שיתירו שלא כסדרן - למקדש היכי
45 דחליף עליהו שתי הלחם קודם לעומר.
46 מביאין חובתן מן השעורין - עומר. אין שתי
47 הלחם ביבירים - שרדי תקרב למזבח מתיטי
48 שנה זו, והמנחת קרינר "בבירים", דכתיב
49 "וביום הבבירים", ואם איתא השילא כסדרן
50 שרין משפחת לה - דאב עומר מן החטים,
51 והוה ליה שתי הלחם "בבירים". כגון דורע
52 באורי, דאשרוש קודם לשתי הלחם דאשתקד.
53 ושתי הלחם דהך - דורע בתמה. דאשרוש
54 קודם לעומר דאורייתא. ולבתי שתי הלחם
55 דאשתקד - דהוה ליה "בבירים" לכל חטים
56 דתלו בהם. דהא לא קרוב מתוך חטין, דתלו
57 בשתי הלחם דאורייתא. דהנהו חטין דאתא
58 עומר מנייהו שריתו שתי הלחם דאשתקד,
59 והאי עומר אתא מנייהו. והך שתי הלחם
60 דהשתא, הוה "בבירים" לכל מנחות הבאות מאותן חטים שבאין לתתיו. אלא מילא אמר הכי, שמע מניה אבתי לא אישירי עומר הך חטין. דהך שתי הלחם דאשתקד
61 - (לא) שרו ליה. ואי הוה אתי עומר מנייהו, אישתבח דאבל בפסח מתוך חטי דתלו בשתי הלחם דאורייתא, ולא הוה "בבירים" מי סברת - האי דבעינן שתי הלחם
בבירים

מנחות. פרק שישי – רבי ישמעאל דף סט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רש"י

בבורים לפיאי – לחשיט התליזין בהם בבורים. לשובת קאמרין – שלא יאכל מזבח
קודם להם חטים חריש, והבא לכל ליה מזבח עומר מפרי דהא שחא. דמךך שחא
גינהו, דבזחא שחא גדול ביחד. ועומר שרינהו לאבילת אהם, ושחי הלחם שרינהו
להביא בבורים מפירות האילן. הניח שריין – שחניצו קודם להם, או גחטה שריין.
תנהו פירי וזרי מנהו. השתא – השתא – לבג

התבאר שריין עומר ושחי הלחם בהשרשה.
התבאר הנישתת קודם לעומר. אף על פי שלא
גדלה כלום ודקחתי מתניתין, הניח גחטה
דפדיר שרינהו אלא הניח וטחנה גדלה – מי
הוי הניח גדלה בפירות האילן בהשרשה
התבואה, או לא. וארשינו וזרעינו קודם
לעומר – ולא שרינהו עומר דאשתקא, ואלא
השרישו בשעת עומר יהי. מיהו לנפוש – ללקט
מזן קודם שרייהו. כמאן דשריין כבדא דמיא
ושריינו עומר – דהא דאמרין אמא לאו אסרוך
בעי שבת עומר – רבא כבדא מרידא מרידא.
דלמא. בטלינהו אנב ארעא, וכפי לכו לכו –
כגידוליה דמי. יש להן אונאה בו – דקמיא לך
בבבא מעיצא בפרק "הובי" (גא.א.) אין אונאה
לקטתה שריא בה שריא – "זרעהו בן שקבא
ששת כורים." ואתו מהרי דלא שדא בה אלא
חמשה – דהשתא אית שיעור אונאה שרות.
בפרק "הובי" (שם ט"ז.). כל גב כבדחה –
כיון דקפדי – לא מחיל, ואפילו בפרות משותה.
ולא שייכא בה דין אונאה. שיהא מקמ קיים
רחורי אונאה. אלא כל המקמ בטל יחחר.
נשבצי עליהו – דאמר בפרק "הובי" (שם ו"א.).
אין נשבצין על הרקשתה. בקר – דרבו לאבול
חטים, ושאר בהמה כגון חמור וגמל דרבו.
לאבול שערין, הישב עליהן – בעדן דרבי.
ורעינו – ובעי יאיתיבי מנחות מן הגידולין.
אוהא שאמכותיהו – דהא ארריני גינהו. והשתא
כחשי – דכין נשתעלכו במעי בהמה, שוב אף
נגדלין חטין מלאת רביאן כדמיערקא. כפייה
= קופה מצרית מזוירי דקל. לטיבלל מוטאה –
שהיתה נטמא קודם לכל. וירדן יריד מוטאין
במושבה – כיון שחשב עליו לדרב שאין בו
חסרן מלמאה. בין דרבי ומעלה –
עומה, ואינו מקבל טומאה עד שיעשה הנגעלים.
חשב עליו לשעתו שלחן, ואינו חסר שום
מלמאה, השתא מדי ראי לשלחן – מקבל
טומאה מיד. ואין עולין מוטאין – אם נטמאו.
אלא בשני מקשה – כגון נשברו – טהרו. והבא
ליכא איתו מעשה, דההיא דקמיא הקיאה.

כל
ורעינהו וקא בעי לאיתויי מנחות מינייהו, מאי? משום דמיאיתא הוא, וכין דרעינהו אורי
למאיסותיהו. או דלמא משום פחישותא הוא, והשתא נמי כחזישה? תיקו. בעי רבי בר
קמא: פיל שבלע כפופה מצרית והקיאה דרך בית הרע, מהו? – למאי? אילימא למבטל
טומאתה – תנינא: כל הפלים וירדן ירדי טומאתן במחשבה, ואין עולין מוטמתן אלא
בשני מעשה! לא צריכא, דבלע הוצין ועבריהו כפופה מצרית, מי תיה עיבול, תיה ליה

הואמר רבא כל דבר שבמדה ושכמשקל ועמנן אפילו פחות מכדי אונאה חודר
— לא שחידור אונאה קאמר, אלא אפילו בשול מקח היה, דמנחב ללקן
בפרק "תודה" (גא.) ובפרק "דמוכר את הספינה" (בבא בתרא ג"א.). יש לדרקק מכאן
וגמלתא דרבא אימרו אפילו אקרטעו. וכן משמע בפרק שרי קדשיין (בבא): קאמר:

אבל פלוגי במחשאת – וכן, כדכרבי נא, ורבי
שמואל אף פירש כך בפרק "בית כור" (בבא בתרא
ג"ב.) ושם ק"א. דיבור המוחלט "פחות"; תתק:
"בית כור עפר ואין מוכר לך מדה חטבלי", פחת כל
שדוא – ניכד, ורתתי כל שדוא – חיורי. משמע
כי בתקח קיים. ופירש רבינו שמואל כי מקח קיים,
דאף על פי ששע מברה – לא אימרו דרבא
אלא במסלוליה. ולא משמע הכי, כדרפריטיה. אלא
היינו טעמא הוה: ויודע ומכיר שדוא שדוא
מוכר לו, ויודע שיש שם או פחוח או יותר, אלא
לפי מה שעלה לפי חשבון בין שדוא מצד אחד
ויפות יבחה. ופירש "שדוא" לה בדכעי ואתא שדוא
— אין מחכישין אותו במה שדוע, אלא שאומרים
שאין לה יד בכי והיא שדוא.

פיל שבלע כפופה מצרית בו – האי דרבא
מניה רב דריא בר אבהו מרב דימי
מפרסדתא בפרק "לא ידפור" (בבא בתרא כ"א.).
פיל שבלע כפופה מצרית הקיאה דרך בית הרע,
מהו – לאו בכפיפה משח טבא מתיחא. וכן,
אמאי לא הוה כבידיה? מתניתין דהא דאין עליך
מטמתאן אלא בשני מעשה! אלא דרבינן ונבד
כל כפופה בעא מניה. והא דרשח ליה התיח
בגדוליה. אף על גב דהודיאי נמי קיטא דרע,
מכל מקום הוה ליה למידק עלה, כדריקוין דרבא
מדיחיא ועדלא.

דבלע הוצין וכברנוהו כפופה מי הוי עיבול
בו – תימה מי גרר מחשינן שבגלי
ברמז לדעיל, ולקטן לאבילה – מטאק
טומאת אובלין, ואי הוה עיבול – לא לטמו
טומאת אובלין? ושי לומר: שאני טומאת
אובלין, דחלו ברואיה לגו או לכלה, התיח
אף היא אפילו לגו. אבל מהביב שבלע
תנוקת וטרוהו את הבשר וטמאה את העצמות
אני שפיר. וטומאת אתי לא תליא אלא
בעיבול, ואם אמרו: דהבא מסקן דבשר
דרכי דהוי עיבול, רבנא קמא דבבורה (ב.ב.)
תנן דג טריז שבלע גז טבא – אסור באבילה.
ולא הוי עיבול ותריץ רב האי: דשאי טומאה,
דאפשי טומאה לא משפתינן. עוד שי לומר:
הדיכא דינא דרך בית הרעי הוי עיבול פי
מהתם דבעצא מנעו, ואם אמרו: דאפשי אי
דאהלות תנן, ומייתי לה בפרק בתרא דשבת
(ג"ה.) כמה תשדה במעוי בשפות וברדינס
כדי שפול לאורי תוסתק. ובעדן מנעו
קאמר, דהא מייתי לה איכלב שאכל בשר
דמת ומת ומוטל על דאסקופיה! ושי לומר:
מתניתין דבבורה רכבי ייחוד בן בתרא,
דאמר הוה: בעופות וברדינס – מעת ליה
ובלא שהה מיירי. אי נמי: דגים הנבלעים קשי

ספי. אי נמי: הדי דאיסילי מותרת אובל לענן אובלין, מכל מקום לענן אסור – לא ליהוי עיבול. מרד דהוה חלב שבכפיים ונבלע עוף טהור ככל מקום שקטעים
פרק גיטי מענה ג, שצריך מחשבת אסור לכל בלא שום מחשבה. חוה בתריוצו של רב האי. מהו אין ריאה מהו, דאין כל מחשבה גדולה מזו
שמשים חלבל ביו אובלו. ואם אמרו: האמרין בפרק בתרא דיומא (פ"א.) זו שבלע שפוח של תרומה הקיאה, וכן אחר ובלע – הריאשן משלך קח, וחושש. ויש
אני משלם אלא אדם עימו לאו דאשר, אלמא. לענן אסור חשב עיבול ותריץ דרב רבינו היים התיח לאו משום דהוי עיבול, אלא לפי שכבר נתחללה התרומה. כדאשכחן
בפרק קמא דבריותו (ד'ה) עימי חרומה – אין בו ישראל משלג בהו. ואינו חושש. ומפרש דהים טעמא: עומתה ותחוללה כבר. ותבעה ואלא חשב עיבול, כפי רמזה "במה
דמוקשה" (תרוץ ג"ב.) – דהם שום אדקשיש עמי. היבולה וכל חשבויה הים עיבול – היינו בלרא שדוא רבי עיבול. כדאמרינו: מי לא סקטאן דבאל מןן בשרקשת הוה.
ומתוך הדברא דהי גוראה, בין לענן אסור בין לענן טומאה, דכל דבר שדוא שלם שניכר בשלימותו, שלא נתעבל ולא נלעס כפינו, בין חטין שפוח שבגלי בקר רדינס
שלימין

מנחות. פרק שישי - רבי ישמעאל דף ע עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רמ"א

תוספות

1 **לִיטְרָא** בעל שתיקו חזרו ומתעור לפי כולו - עריך לישב דלא תיקשי הא
 2 דהניא בסוף "הדרן מן הדיק" (נרדים) לטרא ממש שורטה בקיפה, ו
 3 והצמיחה. והרי היא כעשר לטרין - חייבת במעשר ובשביעית. ואותה ליטרא
 4 - מעשר עליה ממקום אחר לפי חשבון. ובדבר שאין זהו כלה מירי. כדממעט
 5 באותה סוגיא בלארתי. **חזר** ונקבו קאמרת -
 6 פרש קבוצתו. ומאן חזר וקרי רבא ורע אחר. **ל**
 7 **לא מביעניא לי** - הורא בעי שרדו בחל, וכוונתו
 8 ארתיני ניהו. כי קמביעניא לי שאין ורעו כלה -
 9 כגון דך שבלת ששולטן, ואין העריך מתעבל
 10 אלא הולך ומוסיף. מאי? שחקו - שעשירו
 11 ורעו, כלומר, ששתלו. מתעשר לפי כולו -
 12 שערך לעשר אף לטרא ארשתא - אלמא,
 13 הדר בעי שאינו נקוב. ואף על גב דאין ורעו כלה.
 14 להכי קטן "ליטרא" - שידוע שיעור מה ששתל
 15 שהיה מעשיר. ואדפלו הכי עריך לעשר אף
 16 הליטרא. ענין שאינו נקוב מר - אף פריך
 17 התלמוד: אי לא נקוב - הא לא נקוב; ושפיר
 18 תרם, ומן הפסור על הפסור הוא הלטא -
 19 בניחוחא. "חזר ונקבו קאמרת" - דהכי קמביעניא
 20 לך; ענין שאינו נקוב. וגולה הבהואה במקעת.
 21 ואחר כך נקבו. מרז לעשורי מניה וביה; ואם
 22 תמצא לומר: לא איליין בטר עיקר. תוספת
 23 שגדל אחר נקביה על עשורי - הלכך לא מצי
 24 עשורי מן העיקר על התוספת. ודעה ליה מן
 25 הפסור על החיוב. או דלמא, עריך נמי מיהוי
 26 דיל בטר תוספת לתוצאת לחיוב את העיקר -
 27 ומצי לאפסורי מניה וביה. ובעין בעיא דרבא
 28 מביעניא ליה. דהכי משמע: ענין שאינו נקוב
 29 ונקבו, מרז לתרום מלא נקוב. ממה שגדל קודם
 30 הנקבה, על מה שגדל לאחר הנקבה; הוא
 31 וריעה הוא - ובעיניו שנקבה, הוא מתחלה
 32 להחשיב. אבל גבי בעיא דרבא, שתי וריעות הן
 33 שבלת, אלא אעתיך ליה למביעניא אי הדר
 34 מתייבא ליה תוספת לעיקר למיהדר עשורי. או
 35 לא. שתייהא כברי - שהשוו אותה בדיחה, דהו
 36 קביעותא למעשה. קרא ערף לשם הרומא
 37 מדרבנן. מרז - מן היא תרומה או לא? אם כי
 38 - דחל עליה שם הרומא, מצינו כ"י. כי תניא
 39 היא - דלא מצינו לענין אחרובי עלה מיתה
 40 ותמיש. הלויש הוא, ואבתי במרובא -
 41 משכונא לה. ואי תניא ואבלי לה - כשהיתה
 42 מחוברת - בטלה דעתו אצל כל אדם. ולא היא
 43 אבילה. מאי שנא מרוביבא אפניקסא ראיפא
 44 כיצא גבילת עוף סחור - כגון ביצים המעורין
 45 בתרנגולת. הקצותן בחיץ - משמע ביצות
 46 התחילה לחטול ביצתה. מביצים - כגון אם
 47 הביטין פיר למעיה, ואכלן פביים - טמאם גביים
 48 אבית הבליעה. כדון נבלת עוף סחור. היא
 49 דהניא בגמרא רביא (א). האוכל מנבלת עוף
 50 סחור מן השלל של ביצים. סחור - מתרומקא
 51 נמי בתרלשיתו ואכליתו אבראי. אבל
 52 אכליתו אגראי - הכי נמי דמטמא אבראי. היא
 53 אבילה, ולא אמר בטלה דעתו תרומה היא
 54 **ויהו ויתריים** - מן תרומא. אלמא. תוליד עלה שם תרומה - וזיעה היא מדרבנן.
 55 **והיה וימצינוהו ויהי עה** - מפרש בגמרא. ואבורין בחדש - לאכול. **גמרא** פוסקין
 56 מין ויבין - לענין חלה איצטריך. כדמריקון מבסבת חלה היטין - אין מצטרפין עם
 57 חבל, חרץ מן הדיסקין. השטרנים - מצטרפין עם חבל, חרץ מן החיטין. היא דתנא ליה
 58 הבא - משום דמתניתין איירי בחלה, וקתינו "ומצטרפין זה עם זה, ואתא תוספתא
 59 ויהוה.

1 **דאמרינהו ועשרינהו ושתלינהו והוסיפה להו. אם**
 2 **תמצא לומר: לא אולנין בטר עיקר, ותוספת פניו**
 3 **עשורין, עיקר מאי? אמר ליה אביו: מאי שאנא מפל**
 4 **חיפוי ושערי דעלמא? אמר ליה: דבר שרעו כלה לא**
 5 **מביעניא לי, אלא בי קמביעניא לי דבר שאין ורעו כלה,**
 6 **מאי? תפשוט ליה מהא דאמר רבי יצחק, אמר רבי**
 7 **יהונן: ליטרא בצל שתיקנו ורעו - מתעשר לפי כולו!**
 8 **התם - היינו ויעתו, הכא - לא היינו וירעתו. אמר**
 9 **ליה רבי תינא: רב מניומי לאביו: ענין שאינו נקוב**
 10 **מהו? - אי לא נקוב, הא לא נקוב! דלמא חזר ונקבו**
 11 **קא אקרת, הכא - קרא וריעה היא, איחבירי הוא**
 12 **דקא מתיברא ועולה. התם - שתי וריעות ניהו. פני**
 13 **רבי אבהו: שבלת שפורהה כפרי ושתלה, וקרא עליה**
 14 **שם כמחומר, מהו? כיון דמרתה - מבטלא לה, כי קרא**
 15 **עליה שם - קרשה לה. או דלמא, כיון דשקלה -**
 16 **פקע ליה טבלא מיהו? אמר ליה רבנן לאביו: אם**
 17 **כו, מצינו תרומה כמחומר לפרקע, ותנין: לא מצינו**
 18 **תרומה כמחומר לפרקע! אמר ליה: כי תניא היא -**
 19 **לענין איחובי מיתה וחומש. דא תליש ואכל -**
 20 **תליש הוא, ואי תניא ואכל - בטלה דעתו אצל כל**
 21 **אדם. ומאי שאנא מדרכתא אפניקסא דאיפסא: ביצי**
 22 **נבלת העוף העומר בחיץ מקצתן, בחיץ מקצתן פביים,**
 23 **מביצים - מטמאין בגביים אבית הבליעה, מבחיין -**
 24 **אין מטמאין בגביים אבית הבליעה? - תליש - עבדי**
 25 **אינשי דאכלי הכי, כמחומר - לא עבדי אינשי דאכלי.**
 26 **אמר רב מניומי פר קיסנא, אמר שבואל: הווער**
 27 **כלאם בענין שאינו נקוב - אסור. אמר אביו:**
 28 **בשלאם אי אשמעינן לוקה מפת מדרות מדרבנן -**
 29 **שפיר, אלא "אסור" מאי קא משמע לך? דמדרבנן**
 30 **תרומה, והזור ותרום. משנה החיטין והשעורין,**
 31 **והפוסקין והשפילת שאעל, והשפון - הרי אכלו**
 32 **תיבין בחלה, ומצטרפין זה עם זה, ואסורין בחדש**
 33 **מלפני הפסח, ומקצור מלפני העומר. אם השרישו**
 34 **קודם לעומר - העומר מותר, ואם לאו - אסורין עד**
 35 **שיבא העומר תבא. גמרא תנא: פוסקין מין**
 36 **חיטים. שבלת שועל ושיפון - מין שעורין. פוסקין**
 37 **גולבא**

54 **ויהו ויתריים** - מן תרומא. אלמא. תוליד עלה שם תרומה - וזיעה היא מדרבנן.
 55 **והיה וימצינוהו ויהי עה** - מפרש בגמרא. ואבורין בחדש - לאכול. **גמרא** פוסקין
 56 מין ויבין - לענין חלה איצטריך. כדמריקון מבסבת חלה היטין - אין מצטרפין עם
 57 חבל, חרץ מן הדיסקין. השטרנים - מצטרפין עם חבל, חרץ מן החיטין. היא דתנא ליה
 58 הבא - משום דמתניתין איירי בחלה, וקתינו "ומצטרפין זה עם זה, ואתא תוספתא
 59 ויהוה.

מנחות. פרק שישי - רבי ישמעאל דף ע עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

תוספות

1 אלא לענין חלק מתיא, ולחכי מייתי לה אמתניתין דרמינאי גלבי הלה, דתני דהייסין
2 השערות הברכות שיתבלת שחול על שופא - הרי אלו חייבין בחלה, ומצטרפין זה עם זה.
3 חדר ברייתא לא פליגא אמתניתין דמצטרפין, דמתניתין - לאו אכולהו קאמר שיצטרפו זה
4 עם זה, אלא כדפרשא ברייתא, וכן פירש בקונטרס. ומידע על חנם דחק דמתניתין היא כמו

גולבא, שפון - דרשא, שבוכלת שועל - שבוילי
תעלא. הני - און, אורו ודחון - לא, מנא הני מילי?

אמר ריש לקיש: אתיא 'להם' 'להם' מפניה, כתיב
הכא 'והיה באכלכם מלחם הארץ', וכתוב התם
'להם עני'. והתם גופא מילין? אמר ריש לקיש, וכן
תנא דבי רבי ישמעאל, וכן תנא דבי רבי אליעזר, וכן
יעקב, אמר קרא 'לא תאכל עליו חמין שבעת ימים
תאכל עליו מצות לחם עני'. דברים הפאים לירי
שפון, אדם ויצא חמין וירי וחיבתו פסחא, ויצאו אלו,
שפון באין לירי חמין אלא לירי סורחון. ומצטרפין

יה עם זה. תנא: התבואה והקמחים והצעקות
ממצטרפין זה עם זה. למאי הלכתא? אמר רב

כהנא: לענין חדש. רב יוסף אמר: לענין חמין
בפסחא. רב פפא אמר: לענין מעשר שני, דאי אכל

ליה חמין לחופה - לקי. רבא אמר: לענין טומאת
אוכלין, והא קא משמע לן דתבואה וקמחין ודימאי

דבעקות, מה התם - אוכלא בעיניה, אף הכי
נמי - אוכלא בעיניה. והתנאי: הפה, בין קלופה

בין שאניה קלופה - מצטרפת. שוערה, קלופה -
מצטרפת, שאניה קלופה - אין מצטרפת. איני? והא

דבי רבי ישמעאל: 'על כל ורע ורעו אשר
ורעו' - קדרה שפני אדם מוציאין לרועיה, הפה

בקלפתה ושוערה בקלפתה ועדשים בקלפתה? לא
קשיא: הא - בלחות, הא - ביבשות. ואסורין

בחדש מלפני הפסח. מנא הני מילי? אמר ריש
לקיש: אתיא 'להם' 'להם' מפניה. ולקצור לפני

העומר. מנא הני מילי? אמר רבי יוחנן: אתיא
'ראשית' 'ראשית' מוחלה. מאי 'קודם לעומר'?

רבי יונה אמר: קודם קצירת העומר, רבי יוסי
בר יבדא אמר: קודם הבאת העומר. תנן: אסורין

בחדש לפני פסח ולקצור לפני העומר. בשלמא
קא עריב להו ורעו להו. ונחא למאן דאמר קודם

קצירת העומר, לעריבתו וליתניחו: 'אסורין בחדש
ולקצור לפני הפסח'! אלא אי איתמר, אסיפא

איתמר: 'אם השרישו קודם לעומר - העומר מתירן'. מאי 'קודם לעומר'?

קודם הבאת העומר, רבי יוסי בר יבדא אמר: קודם קצירת העומר. אמר ליה רבי אליעזר
לרבי

1 גולבא - אשפילטאי. רישא - סילגא. שיבולי תעלא - אחיזא. הני אין - הני חמשת
2 מניין מצטרפין, וחיבין בחלה. אורו ודחון לא - יצא בתו ידי חובתו משום מצה. הבואה
3 וחיטים ממש, קודם חטונה. לענין חמין - מצטרפין לביות, דהייסין נמי מתמציין
4 שראן בבית. מה התם בצק אוכלא בעיניה - לאפוקי קליפת שעריתן וסובין שבקמחין

5 - דלמא אוכלים נידתו, ולא מצטרפי לבביעת.
6 והתנאי - בניתוחא. קליפת חטים - דקה רכה
7 היא, ורדויה לאכול, לפיכך מצטרפת. שערות
8 שאניה קלופה אינה מצטרפת - עם שאר
9 אוכלין לבביעה, ואפילו אוכל שבתוכה. משום

10 דקליפה מפקסא, ולא נוגעים אוכלין אחרדי
11 ללחות חיבור. והתנא דבי רבי ישמעאל אשר
12 יודע שפעם בדרך שבני אדם מוציין לחימה
13 - שאין מקפידין אם קליפתן מוכבת, כך הם

14 מצטרפין לקרא עמאה. דישומר אוכל מצטרף נטו.
15 מהאי קרא נפקא לן ביהשור הורבט" (תולין)
16 (קרב). לחות - מצטרפין, דישומר הוא. יביעות

17 - לא היה שומר, דמיפרי חטא. ענין אחר:
18 לחות - חויה קליפתן לאכול, ועדיין רבות
19 הן, והה שמעתי. ולשון ששמעתי קשיא לי:
20 דלא דקימא לן (שם קרב). שומרין מצטרפין

21 לשומנת אוכלין. לחם לחם - לחם קלי וברמל"
22 (יקרא כג). מה מצה - מדידת מנין ולא אוז
23 דוחין, אף חדיש נמי - מדידת מנין, ותו לא

24 מאי קודם לעומר - דקתני מתינתין וזאסורין
25 בחוש לפני העומר. קודם קצירת העומר -

26 אבל לאוד קצירת העומר - שרי לאכול חדש
27 בהאי המורת. קודם חטונה - אסור
28 לאכול חדש, דעומר מתיר במוך שמדקש קיים,
29 ולא תאיד המורת ולקצור לפני הפסח -

30 אבל לאוד יום טוב ראשון - שרי, דקצירת
31 העומר מבימאי יום טוב מותרת לקצור. שרי

32 קצירות. בשלמא למאן דאמר אסורא באכילה
33 עדי האדה - היינו ולא עריב אכילה וקצירה
34 כי האדה, משום וקצירה - שריא ממוציא

35 יום טוב, ואכילה - שריא עדי הקרבת
36 העומר. הריבי נהי לעריבתו וליתניחו
37 - שרי מדי, דקצירת העומר שריא לאכילה

38 בהמתה מקצירה ועד תאיד המורת לא חשיב -
39 גרמא דהיינו דנקצר סמוך לעלות השחר. ולי

40 נראה דהכי גרסין: לעריבתו וליתניחו. אסור
41 בחוש ולקצור לפני העומר, הואיל ותרווייהו

42 אקודם קצירה קיימי, ולשון שבפסחים קשיא
43 לי: דאי הני קתני 'לפני הפסח' - לא הוה משמע

44 דביים הפסח שרי, ואף על גב דקודם קצירת
45 העומר הוא, דבשלמא כי תני לה גבי קצירה

46 דנחא, דביים הפסח יום טוב הוא, ושפסא
47 דאסור לקצור, אבל גבי אכילה - לא מנתי ליה.

48 לרבי

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

מנחות. פרק שישי – רבי ישמעאל דף עא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רמ"ה

1 לרבי אישיה דירייה – שהיה בדרור וכן גילו, לאפוקי רבי אישיה הגדול שהיה תנא.
 2 שמתיר בחישה – שאם השריש קודם לעומר – עומר מותר, ואף על גב דלא גרל כלום.
 3 מנלן – בתמימה. דכתיב אביב – קליו באשׁ (ויקרא ב) ומקראם מן האביב הבא העומר.
 4 מכלל דאיבא דלאו אביב – וקשרי ליה עומר, דהא לא מנעשהי קרא אלא מהבאת
 5 העומר לתורה. וקפישׁ דלמא לא אביב –

6 לרבי ישׁאיה דירייה: לא מיתב אפרעו, עד דמפרשת
 7 ליה להא מתניתין, מנין לעומר שמתיר בהשרישׁ?
 8 מנלן? דכתיב: "אביב", לאו מכלל דאיבא דלאו
 9 "אביב". דלאו "אביב", ועולם דעיל שלישׁ! אלא
 10 אמר שמואל: "מהחל חרמש", לאו מכלל דאיבא
 11 דלאו בר חרמש. דלאו בר חרמש, ועולם שחת! אמר
 12 רבי יתחק: "קמה", לאו מכלל דלאו בר קמה. דלאו
 13 בר קמה, ועולם אנם! אלא אמר רבא: "אשר תורע",
 14 משעת תורעה. אמר ליה רב פפא אמר רבא: אי הכי, אף
 15 על גב דלא השרישׁ נמי! אמר ליה: סודני, "שפרד"
 16 כתיב. משנה קוצרין בית השלחן שבשעמקים, אבל
 17 לא גודשין. אנשי ירוחו קוצרין ברצון חכמים, וגודשין
 18 שלא ברצון חכמים, ולא מוחו בדם. קוצר לשחת,
 19 מאכיל להבמה. אמר רבי יהודה: אימתי? תולמן
 20 שמתחיל עד שלא הביא שלישׁ. רבי שמעון אומר:
 21 קוצרו ואכיל אף משהביא שלישׁ. וקוצרין מפני
 22 נטעות, מפני בית האבל, מפני בטול בית המדרש.
 23 לא יעשה אותן ריבות, אבל מניחין זבתיים. מצות
 24 העומר לבא מן הקמה, לא מצא – ביאי מן העומרים.
 25 מצותו לבא מן הלח, לא מצא – ביאי יבשׁ. מצותו
 26 לקצר בלילה, וכפר ביום – בשר, וזוהת את השבת.

27 **גמרא תניא:** רבי גמנין אומר, כחוב אחר אומר "קצרתם את קצירה והבאתם את עומר",
 28 וכותב "ראשית קצירתכם אל הכהן", הא כיצד? מקום שאהת מביא – אי אתה קוצר, מקום
 29 שאי אתה מביא – אתה קוצר. – אימא: ממיין שאהת מביא – אי אתה קוצר, ממיין שאי אתה
 30 מביא – אתה קוצר! – והוא לא מצית אמרת, מדרבנן זיחנן. "אנשי ירוחו קוצרין ברצון חכמים
 31 וגודשין שלא ברצון חכמים" וכו'. מאן שמעת ליה דאמר "מחו" "לאו מוחו"? רבי יהודה,
 32 וכבר רבי יהודה: קצירה דאנשי ירוחו ברצון חכמים הוא? והא תניא: ששה דברים עשו אנשי
 33 ירוחו, שלשה ברצון חכמים ושלשה שלא ברצון חכמים. ואלו שברצון חכמים: מרביבין דקלים
 34 כל היום, ובזבין את שמעי, וקוצרין לפני העומר ברצון חכמים. ואלו שלא ברצון חכמים:
 35 גודשין לפני העומר, ומתירין מנזיות של הקדש של הרוב ושל שקמים, ופורצין פרוצת פגנותיהן
 36 ובפרדסותיהן והאכיל נשר לעניים בשני בקדש שבפחות שומים, דבר רבי מאיר. אמר
 37 לו רבי יהודה: הא ברצון חכמים הו עושין, יהו כל אדם עושין מן! אלא אלו אלו שלא ברצון
 38 חכמים, ועל שלשה מוחו בדם ועל שלשה לא מוחו בדם. ואלו שלא מוחו בדם: מרביבין
 39 דקלים כל ובזבין את שמעי, וקוצרין וגודשין לפני העומר. ואלו שמחו בדם:
 40 מתירין

1 **קוצרין** בית השלחן – פירשוהי לעיל. **מרביבין** דקלים כל היום – בפרק מקום שנתנו
 2 שנתנו (פסחים ג:ט) מפרשי: ומננו כופרא דירכא בנו נקובתא. וזימנה דהתם
 3 לעיל (ג:ט) אמרין גבי רבי אליעז קץ כפייתא בשביעית: בדינטיא קץ, ופרש בקונטרס שם:
 4 דקלים זרעים, שאין נושאין פירות לכך נראה איפכא: דינטיא – והתקבות, אבל הזרעים
 5 עשויים פירות. ובזבין פרש בערך שנתנו:
 6 דינטיא – עד התמיים קטנים, ומשנתנו:
 7 מתוקה, וכשגדילין נעשין זרעים, כעין שקדים
 8 מרקים דסוף פרק קמא דחולין (כ:ב). ולכן מותר
 9 לקצוצן, מן זפתדו. ומרביבין דקלים – פירש
 10 בערוך: שהם דקלים נקבות שמתאיים לזכר ומשיך
 11 פירותיה, עד שמתאיין זכר ומשיך בו, ומשנתחין
 12 פירותיה. ושנא דוקא דקלים, נדחיש ליאבר יתיר.
 13 דאמר מברשי: מה חמור לו של תאנה, אף
 14 ישראל יש להם תאנה לעשות רעון אבידים
 15 בשמימים. ואמר ברקל יריוח: מעשה באחד שראה
 16 דקל תאנה, אמר להם: לקלים שבירוחו מתאנה.
 17 והביא ייחור מדקל אחד מיריחו, והרכיב בו, וטען
 18 פירות בתתלה.

19 **ובזבין** את שמע – בפרק מקום שנתנו
 20 (פסחים ג:ט) מפרש היכי עבדי, אמר
 21 רב יהודה אמר שמואל: ולא היו מפקסין. ונראה
 22 לפירש: ולא היו מפקסין בין ישראל לשם, אף
 23 לא נראה אמרו ישראל שישמע את השם,
 24 ופסחה דקרא דיננו שמע ישראל כי ה' אלהינו
 25 ה' אחד. וביהשמי אמרין: שלא היו מפקסין בין
 26 תיבה לתיבה, בין שם שאמרו: ולא היו מפקסין
 27 בין שם "אחד ליבור".
 28 **וקוצרין** לפני העומר – יש ספרים שכתוב בהן
 29 ברבין רבי מאיר קוצרין וגודשין,
 30 וכן מתספתא. ובשלא ברצון חכמים תנא
 31 וגודשין

32 אסור בקצירה. מותר לקצור שחת – קודם
 33 לעומר להאכיל לבמהת. אימתי בזמן שהתחיל
 34 לקצרה לצורך הבמה עד שלא הביאה
 35 שליש – קוצר אף משהביאה שליש. אי יקצור
 36 יתחיל לקצר ואיכיל לבמהת משהביאה
 37 שליש. קוצרין מפני הנטעות – שלא יסדרו לפי
 38 שאתה הביאה אינה אורח לעומר. וברביבין
 39 פרק 'כל הקרבנות' (מנחות פ:א) אין מביאין
 40 לא מבית השלחן ולא משהה האילן. ואמרין
 41 בשמנתן: ממקום שאם אתה מביא – אתה
 42 קוצר. לישנא אחרינא: מפני הנטעות – משום
 43 כלאים. ולכן נקט 'נטעות' – משום אורחא
 44 דמילתא. פעמים שאדם זורע ביבוא ואין שם
 45 נטעות, תארז מן עלות שם נטעות מאלוהין.
 46 ורבי לקצור את הורעים משום כלאים. ופגני
 47 בית האבל – שאין להם מקום פנו לישב
 48 ברובה לזכר רבחה רובה. כדאמר בפרק קמא
 49 דתכותא (חב) "אחזנו ומזועזעים" בו. ופגני
 50 בית המדרש – שאין מקום לישב לתלמידיהם, ודני קציר מצוה נהוה. כריכות = אלומים קשורים. צבותים – כלא קישה, שקרין יבילישׁ. מן הקמה – שחתא קצירה
 51 לשמה. דכתיב (זברים טו) 'מהחל חרמש בקמה'. לא מצא – שברך נקצר הכל. מן הלח – דכתיב (ויקרא ב) 'כרמלי' – רך ומל לקצור בלילה – כדאמר ברש
 52 פירוקי. **גמרא** וזרעים את קצירה והבאתם את עומר (וני') – ומשמע שכול לקצור קודם הבאת העומר, וכתיב 'ראשית קצירתכם' – ומשמע שחתא ראשית לכל
 53 הקצירות. מפקום שאתה יבול לחביא – עומר. אי אתה קוצר – קודם לעומר. ואימא מפיין שאי אתה מביא אתה קוצר – חטין ובוסמין ושבלת שועל ושפיף,
 54 שמתירין לקצור קודם לעומר, שהיה אף העומר בא מדם. מרביבין זיחנן – דאמר לעיל: אתאי דאשית' מלחה. מאן שמעת ליה דנקט לישנא דיפחו ולא מוחו – ובדיקתין
 55 שנתנו. ואלו מוחו בדם חטויין, רבי יהודה היא – כדמפרש לקמן. מרביבין דקלים כל היום – של ארבעה עשר בניסן, דסבירא ליה מלאכה שחובה הוא. וברביבין
 56 את שמע – מפרש פסחים ברימקום שנתנו: שזו אמרמים 'שמע ישראל', ולא היו מפקסין ליחור ריחן בין תיבה לתיבה. לפני תאנה בו' – ואף על גב דאמר רבי מאיר
 57 לעיל (סו:ב) מוצאין שוקי ירושלים מלאין קמח וקלי שלא ברצון חכמים, דגור דלמא אתי למעכל מנייה – התם הוא דרסקי היה טובא, בקצירה חטונה וקלי דתקרה.
 58 ועד: שלא במקום פסידא דהו, אבל אנשי ירוחו דפסידא איבא, וקצירה לתורה שרין להו – מדה רבי מאיר דברצון חכמים הוא. תרע, מדלש שרי גרשיה.

מתירין

תְּלִמּוֹד   מִסְכַּת פָּאָה   יְרוּשָׁלַיִמִי

אָמַר רַבִּי זְעִירָא: נִפְרַשׁ מִיְלִיהוּן דְּרַבְּנָן מִן מִיְלִיהוּן. דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּהוּ אָמַר: אָדָם טוֹפֵל מְעוֹת לְמְעוֹת, וְאִין אָדָם טוֹפֵל בְּהַמּוֹת לְבַהֲמָה – הוּי: דוּ אָמַר דּוּחָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ דְּהוּ אָמַר: אָדָם טוֹפֵל בְּהַמּוֹת לְבַהֲמָה וְאִין אָדָם טוֹפֵל מְעוֹת לְמַעָה – הוּי: דוּ אָמַר: אִינוּ דּוּחָה.

אֲתָא שְׁמַעוֹן בַּר ווּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, לְעוֹלָם הוּא מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ וְדוּחָה אֶת יוֹם טוֹב עַד שְׂיֵאמַר: "אִין בְּדַעְתִּי לְהוֹסִיף".

וּגְמִילוּת הַסְּדִיּוֹם. הֵדָא דְתִימַר – בְּגוֹפּוֹ, אֲבָל בְּמִמוֹנֵו – יֵשׁ לֹו שִׁיעוּר. וְאֲתֵיִיא בִּינֵי דְמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה בֶּן חֲנִינָא: נִמְנוּ בְּאוּשָׁא, שְׁיֵהָא אָדָם מִפְּרִישׁ הוֹמֵשׁ מִנְכֶסֶי לְמַצּוֹת.

עַד הֵיכָן? רַבִּי גְמִלְיָאֵל בֶּן אֵינִינְיָא וְרַבִּי אַבְבָּא בַר כְּהֵנָא. חַד אָמַר: עַד בְּדֵי תְרוּמָה וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. וְחֲרַנָּה אָמַר: **כִּבְדֵּךְ אַתְּ ה' מִהוֹנֵךְ וּמְרֵאשִׁית כָּל תְּבוּאָתֵךְ.**

רַבִּי גְמִלְיָאֵל בֶּן אֵינִינְיָא בְּעָא קוּמִי רַבִּי מְנָא: מַה? הוֹמֵשׁ בְּכָל שְׁנָה וְשְׁנָה, לְחֹמֵשׁ שָׁנִים הוּא מִפְּסִיד כּוֹלָא! אָמַר לֵיה: בְּתַחֲלִיף – לְקַרְנֵו. מִכָּאֵן וְאִילָךְ – לְשַׁכַּר.

רַב הוֹנָא אָמַר: לְמַצּוֹת עַד שְׁלִישִׁי. מַהוּ? לְכָל הַמַּצּוֹת עַד שְׁלִישִׁי, אוּ לְמַצּוֹת אַחַת? סְבָרִין מִימַר: לְכָל הַמַּצּוֹת עַד שְׁלִישִׁי. רַבִּי אַבּוֹן אָמַר: אֲפִי לְמַצּוֹת אַחַת.

רַב חֲבִיבָא בְּשֵׁם רַבְּנִין דְתַמּוּן: מַהוּ שְׁלִישִׁי? לְדַמִּים! הֵיךְ עֵבֶדְיָא? לְקַח אָדָם מַצּוֹת, וְרָאָה אַחֲרַת נָאָה הִימְיִנָה, עַד כְּפֹה מִטְּרִיהוּן עֲלוּיָו עַד שְׁלִישִׁי.

תַּנִּי רַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל: זֶה אֵלֵי וְאֶנְהוּ. וְכִי אֲפֹשֶׁר לֹו לְאָדָם לְנוּוֹת אֶת בּוֹרָאָה? אֵלָא, אֲנִינּוּה לְפָנֵי בְּמַצּוֹת. אֲעֻשָׂה לְפָנֵי לֹולֵב נָאָה, סוּבָה נָאָה, שׁוֹפֵר נָאָה, צִיצִית נָאָה, תְּפִילִין נָאִין.

[דף ג' ע"א]

אַבְבָּא שְׂאוּל אוֹמַר: אֲדַמָּה לֹו! מַה הוּא – חֲנוּן וְרַחוּם, אַף אַתְּ – תַּנְהָא חֲנוּן וְרַחוּם.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי יִשְׁכָּב שְׁעָמֵד וְהַחֲלִיק אֶת כָּל נְכֶסֶי לְעַנְיִים. שְׁלַח לֹו רַבֵּן גְּמִלְיָאֵל, וְהִלָּא אָמְרוּ הוֹמֵשׁ מִנְכֶסֶי לְמַצּוֹת! וְרַבֵּן גְּמִלְיָאֵל לֹא קוֹדֵם לְאוּשָׁא הֵיחָה? רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי לִוִי: כִּד הֵיחָה הַלְכָה בְּיָדָם, וְשָׁכְחוּהָ, וְעָמְדוּ הַשְּׁנַיִים וְהַסְּבִימוּ עַל דַּעַת הָרֵאשׁוּנִים, לְלַמְּדָהּ, שְׁכַל דְּבַר שְׁבִית דִּין נִוְתַנִּין נִפְשָׁן עֲלוּי – סוּף הוּא מִתְקַיִים, כְּמָה שְׁנַאָמַר לְמַשָּׁה מִסִּינֵי.

וְאֲתֵיִיא בִּינֵי דְמַר רַבִּי מְנָא: **בִּי לֹא דְבַר רַק הוּא מַכֶּס** (דְּבָרִים ל"ב), וְאִם הוּא רַק – מַכֶּס. לְמַה? שְׂאִין אַתֶּם יִגְיעִין בּוֹ. **בִּי הוּא חֲיִיכֶם.** אִימַתִּי הוּא חֲיִיכֶם, בְּשַׁעָה שְׂאֲתֶם יִגְיעִין בּוֹ.

רַבִּי תַנְחוּמָא בְּשֵׁם רַב הוֹנָא: וּבְצִלָּאֵל בֶּן אוּרִי בֶּן חוּר לְמַטָּה יְהוּדָה עָשָׂה. אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה אוֹתוֹ מִשָּׁה – אִין כְּתִיב כָּאֵן, אֵלָא, אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מוֹשֶׁה: אֲפִילוּ דְבָרִים שְׁלֹא שְׁמַע מִפִּי רַבּוֹ – הַסְּבִימָה דַּעְתּוֹ כְּמָה שְׁנַאָמַר לְמַשָּׁה מִסִּינֵי.

תְּלִמּוֹד   מִסְכַּת פָּאָה   יְרוּשָׁלַיִמִי

רבי יוחנן בשם רבי בננה: **כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה עֲבֹדוּ, בֵּן צִוָּה מֹשֶׁה אֶת יְהוֹשֻׁעַ, וְכֵן עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ, לֹא הִסִיר דְבָר** (יהושע יא). מכל אשר צוה אותו משה – אין כתיב כאן, אלא, **אֶת אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה!** אפילו דברים שלא שמע מפי רבו – הסביקה דעתו כמה שנאמר למשה בסני.

רבי יוחנן בשם רבי בננה, רבי חונה בשם רבי: **תּוֹרַת אֱמֶת הִיְתָה בְּפִיהוּ** – אפילו דברים ששמע מפי רבו. **וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו** – אפילו דברים שלא שמע מפי רבו.

ורבנין אמרין **בִּי ה' יְהִיָּה בְּכִסְלָךְ וְשִׁמְרֵךְ מְלָכְךָ** – אפילו דברים שאת כסיל בהן. **וְשִׁמְרֵךְ מְלָכְךָ**. רבי הוסיא אמר: מן ההוריייה. ורבנן אמרי: מן העבירה. רבי לוי אמר: מן הפזיקין. אמר רבי אבא: אם נתת מפיסד צדקה – הקדוש ברוך הוא משמרך מן הפיסין, ומן הזמיות, ומן הגולגוליות, ומן הארנוניות.

מונכו הפולך עמד ובזבוזו כל נכסיו לעניים. שלחו לו קרוכין ואמרו לו: אבותיך הוסיפו על שלחן ועל של אבותיך, ואת ביזבוזתה את שלך ואת של אבותיך! אמר להן: **כֵּן לֹא אָבֹתֵי – גָּזְזוּ בְּאַרְצֵי, וְאֲנִי – גָּזְזֹתִי בְּשָׂמַיִם**. שנאמר: **אֱמֶת מֵאַרְצֵי תִצְמַח וְצִדְקַת מִשְׁמַיִם נִשְׁקָף**.

אבותי – גזזו אוצרות שאין עושין פירות, ואני – גזזתי אוצרות שהן עושין פירות. שנאמר: **אֲמָרוּ צִדִּיק כִּי טוֹב כִּי פָּרִי מַעַלְלֵיהֶם יֵאבְלוּ**.

אבותי – כנסו במקום שהיד שולטת בו, ואני – כנסתי במקום שאין היד שולטת בו. שנאמר: **צִדְקָה וּמִשְׁפָּט מְכוּן כִּסְאוֹ**.

אבותי – כנסו כמוז, ואני – כנסתי נפשות. שנאמר **וְלִקְחֵם נַפְשׁוֹת חָכֵם**.

אבותי – כנסו לאחרים, ואני – כנסתי לעצמי. שנאמר: **וְלֵךְ תִּהְיֶה צִדְקָה**.

אבותי – כנסו בעולם הזה, ואני – כנסתי לעולם הבא. שנאמר: **וְצִדְקָה תִצְלֵל מִמוֹת**. ולא מית? אלא שלא ימות מיתה לעתיד לבוא.

צדקה וגמילות חסדים – שוללת כנגד כל מצותיה של תורה. שהצדקה – נוהגת בחיים, וגמילות חסדים – נוהגת בחיים ובמותים. הצדקה – נוהגת לעניים, וגמילות חסדים – נוהגת לעניים ולעשירים. הצדקה – נוהגת כממונו של אדם, וגמילות חסדים – נוהגת בין כממונו בין כגופו.

רבי יוחנן בר מריא בשם רבי יוחנן, אין אני יודעין אי זה מהן חביב, או צדקה או גמילות חסדים. כשהוא אמר: **וְחֶסֶד ה' מַעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יִרְאָיו וְצִדְקָתוֹ לְבָנֵי בְנִים**, הוּא אָמְרָה: שגמילות חסדים חביבה יותר מן הצדקה ותלמוד תורה.

שאלו את רבי יהושע: מהו שילמד אדם את בנו ויונית? אמר להם: **וְלִמְדֵנוּ בְּשַׁעֲה שְׂאִינָה לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה, דְּכִתִּיב: וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה**. מעתה אסור לאדם ללמד את בנו אומנות בגין דכתיב **וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה!** והתני רבי ישמעאל: **וּבַחֲרַת בְּחַיִּים** – זו אומנות! רבי בא בריה דרבי חייא בר ווא, רבי חייא בשם רבי יוחנן, מפני הססורות. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מותר לאדם

תְּלִמֵד   מִסְכַּת פָּאָה   יְרוּשָׁלַיִמִי

לְלַמֵּד אֶת בֵּיתוֹ יְיוֹנִית, מִפְּנֵי שֶׁהוּא תַכְשִׁיט לָהּ. שְׁמַע שְׁמַעוֹן בַּר וּוְה, אָמַר: בְּגִיז דְּוִי בְּעָה מִלְפָּה בְּנִתְיָהּ, הוּא תְּלִי לִיהּ בְּרַבֵּי יוֹחָנָן. וְכוּא עָלֵי אַם שְׁמַעְתִּיהּ מִרַבֵּי יוֹחָנָן!

כִּיבּוּד אָב וְאָם. רַבֵּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבֵּי יוֹחָנָן, שְׁאַלֵנוּ אֶת רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר: עַד הֵיכָן כִּיבּוּד אָב וְאָם? אָמַר לְהֵן: וְלִי אַתֶּם שׁוֹאֲלִין? לָכוּ וְשְׁאַלוּ אֶת דְּמָה בֶּן נַתִּינָה!

דְּמָה בֶּן נַתִּינָה – רֹאשׁ פֶּטְרָבּוּלִי הָיָה. פֻּעַם אַחַת הָיְתָה אַמּוֹ מִסְטֶרְתּוֹ בְּפָנָי כֹּל בּוֹלֵי שְׁלוֹ, וְנִפְל קוֹרְדָקוֹן שְׁלָה מִיָּדָה, וְהוֹשִׁיט לָהּ שְׁלָא תַצְטַעַר.

אָמַר רַבֵּי חֲזַקְיָה: גּוֹי אֲשַׁקְלוּנִי הָיָה, וְרֹאשׁ פֶּטְרָבּוּלִי הָיָה. וְאֶבֶן שֵׁיִשֵּׁב אָבִיו עָלֶיהָ – לֹא יֵשֵׁב עָלֶיהָ מִיָּמִיו. וְכִיּוֹן שְׁמַת אָבִיו – עָשָׂה אוֹתָהּ יִרְאָה שְׁלוֹ.

פֻּעַם אַחַת אֲבָדָה יִשְׁפָּה שֶׁל בְּנִימָן. אָמַר: מֵאַן דְּאִית לִיהּ טַבָּא דְּכוּוּתָהּ? אָמְרוּ, אִית לְדְמָה בֶּן נַתִּינָה. אֲזֵלוּן לְגַבְיָהּ, וּפְסָקוּ עִמָּיה בְּמֵאָה דִּינָר! סְלִיק בְּעֵי מִייתָהּ לְהוּ, וְאֲשַׁבַּח אַבּוּהָ דְּמִיָּה. וְאִית דְּאֲמַרִּין: מִפְּתָחָא דְּתִיבּוּתָא הָוָה יִתִּיב גּוֹ אֲבָבְעִתִּיהּ דְּאָבִיו. וְאִית דְּמַרִּין: רִיגְלִיהּ דְּאָבּוּהָ הָוּוּת פְּשִׁיטָא עַל תִּיבּוּתָא. נִתָּה לְגַבּוּן: אָמַר לוֹן: לֹא יְבִילִית מִיּוֹתוּתִיהּ לְכוּן! אָמְרוּ: דִּילְמָא דּוּ בְּעֵי פְרִיטִין טוֹבָן. אֲסַקּוּנִיהּ לְמֵאֲתִים, אֲסַקּוּנִיהּ לְאַלְפָּה. בִּיּוֹן דְּאִיתְעִיר אַבּוּהָ מִן שִׁינְתִּיהּ, סָלַק וְאִיִּיתוּתִיהּ לוֹן. בְּעוּ מִייתוֹן לִיהּ בְּפִסְקוּלִיהּ אַחֲרֵיָא, וְלֹא קָבִיל עָלוּי. אָמַר, מָה אָנָּא מוֹבִין לְכוּן אִיקְרָא דְּאֲבָחְתִּי בְּפְרִיטִין? אִינִי נִתְנָה מִכְּבוֹד אַבּוּתִי בְּלוֹם! מַה פֻּרַע לִיהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁכָרָ? אָמַר רַבֵּי יוֹסִי בִּי רַבֵּי בּוּן: בּוּ בּוֹ בְּלִילָה יִלְדָה פֶּרְתוֹ פֶּרָה אֲדוּמָה וְשָׁקְלוּ לּוּ כֹּל יִשְׂרָאֵל מִשְׁקָלָהּ זָהָב וְנִטְלוּהָ.

אָמַר רַבֵּי שְׁבִתִּי:

[דף ג' ע"ב]

בְּתִיב וּמִשְׁפָּט וְרַב צְדָקָה לֹא יַעֲנֶה. אִין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁהָא מִתָּן שְׁכָר שֶׁל עוֹשֵׂה מִצְוֹת בְּנוּם.

אַמּוֹ שֶׁל רַבֵּי טַרְפוֹן יִרְדָּה לְטַיִל לְתוֹף חֲצֵרָה בְּשֶׁבֶת, וְהִלְךָ רַבֵּי טַרְפוֹן וְהִנִּיחַ שְׁתֵּי יָדָיו תַּחַת פְּרָסוֹתֶיהָ, וְהוֹתֶה מִחֲלַקְתָּ עָלֶיהוֹן עַד שֶׁהִגִּיעָה לְמִיִּשְׁתָּהּ. פֻּעַם אַחַת חָלָה, וְנִכְנְסוּ חֲכָמִים לְבַקְרוּ. אָמְרָה לְהֵן: הֲתַפְּלִלוּ עַל טַרְפוֹן בְּנִי שֶׁהוּא נוֹחֵג בִּי כְּבוֹד יוֹתֵר מִדְּאִי. אָמְרוּ לָהּ: מַהוּ עֵבֶד לִידָּהּ? וְתַגִּיית לְהוֹן עוֹבְדָא. אָמְרוּ לָהּ: אֲפִילוּ עוֹשֵׂה בֶּן אֶלְפָּה אֶלְפִים, אֲדִיין לְחָצִי כְּבוֹד שֶׁאֲמַרְהָ תוֹרָה לֹא הִגִּיעוּ!

אַמּוֹ שֶׁל רַבֵּי יִשְׁמַעְאֵל בָּאָה וְקָבְלָה עָלָיו לְרַבּוּתֵינוּ. אָמְרָה לְהֵן: גְּעוּרוּ בִּישְׁמַעְאֵל בְּנִי שְׂאִינוּ נוֹחֵג בִּי כְּכּוֹדוֹ! בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נִתְפַּרְכְּמוּ פְּנִיחָם שֶׁל רַבּוּתֵינוּ. אָמְרוּ: אִיפְשָׁר לִית רַבֵּי יִשְׁמַעְאֵל נוֹחֵג כְּכּוֹד אַבְתִּיו? אָמְרוּ לָהּ, מַה עֵבֶד לִידָּהּ? אָמְרָה, כִּד נִפְקַּם מִבֵּית וְעוֹדָה אָנָּא בְּעִיא מִשְׁזֵנָה רִיגְלוּי וּמִישְׁתֵּי מַהוּ, וְלֹא שְׂבִיב לִי. אָמְרוּ לוֹ: הוֹאִיל וְהוּא רַצוּנָה – הוּא כְּבוֹדָה!

אָמַר רַבֵּי מְנָא: יְאוּת אִילִין טַחוּנִיָּא אָמְרִין: כֹּל בַּר נֶשׁ וּבַר נֶשׁ, זְכוּתִיהּ גּוֹ קוֹפְתָהּ! אִימִיה דְּרַבֵּי טַרְפוֹן אָמַר לְכוּן אָבִיו, וְאֲגִיבּוּנִיהּ אָבִיו. אִימִיה דְּרַבֵּי יִשְׁמַעְאֵל אָמַר לוֹן אָבִיו, וְאֲגִיבּוּנִיהּ אָבִיו.

תְּלִמּוֹד   מִסְכַּת פָּאָה   יְרוּשָׁלַיִמִי

רבי זעירא הוה מצטער ואמר: הלואי היה לי אבא ואימא, דאקרינהון דגירת גן עדן. פד שמע אילין תרתין אילפניא, אמר: בריה דרמנא דלית לי לא אבא ואימא. לא ברבי טרפון הוה יכילנא עביד, ולא ברבי ישמעאל הוונא מקבלה עלי.

אמר רבי אבון: פטור אני מפבוד אב ואם. אמרו, פד עברית ליה אימיה – מית אבוי. פד ילדתיה – מיתת.

יש שהוא מאכיל את אביו פטומות – וירש גיהנם. ויש שהוא פודנו ברחיים – וירש גן עדן. ביצד מאכיל את אביו פטומות וירש גיהנם? חד בר נש הוה מייכיל לאביו תרנגולים פטומין. חד זמן אמר ליה אבוי: ברי, אילין מנן לך? אמר ליה: סבא סבא אכול ואדיש, דפלביא אכלין ומדשין. נמצא מאכיל את אביו פטומות – וירש גיהנם.

ביצד פודנו לרחיים וירש גן עדן? חד בר נש הוה איטחין בריחיא. אתת צמות לטחוניא, אמר ליה: אבא, עול טחון תחתי, אין מפת מבוייא, טב לי אנא ולא את. אין מטות מילקי, טב לי אנא ולא את. נמצא פודנו ברחיים וירש גן עדן.

נאמר: איש אמו ואביו תיראו. ונאמר: את ה' אלהיך תירא ואתו תעבד. הקיש מורא אב ואם למורא שמים.

נאמר: כבוד את אביך ואת אמך. ונאמר: כבוד את ה' מהונך. הקיש פיבוד אב ואם לכבוד המקום.

נאמר: ומקלל אביו ואמו מות יומת. ונאמר: איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. הקיש קללת אב ואם לקללת המקום. אכל אי אופשר לומר מכה בלפי למעלן. וכן בדיו, מפני ששילשתן שיתפין בו.

אי זהו מורא? לא יושב במקומו, ולא מדבר במקומו, ולא סותר את דבריו. אי זה הוא פיבוד? מאכיל, ומשקה, מלביש, ומנעיל, מכניס, ומוציא.

מן דמאן? הונא בר חייא אמר: משל זקן. ואית דבעי מימר: משלן. לא בן אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינה: מניין אפילו אמר לו אביו תשלך את הארנק לים שישמע לו? בטהוה דאית ליה חורין, ובעושה הנחת רוחו של אביו.

אחד האיש ואחד האשה. אלא שהאיש – ספיקה בידו. והאשה – אין ספיקה בידה, מפני שיש רשות לאחרים עליה. נתארמלה או נתגרשה, פמי שהיא ספיקה בידה היא.

מילתיה דרבי חייא בר ווא אמר, תנא רבי יודן בן דורתי דרבי שמעון בן יוחי היא, דתני רבי שמעון בן יוחי אמר: גדול היא פיבוד אב ואם – שהעדיפו הקדוש ברוך הוא יותר מכיבודו.

נאמר כבוד את אביך ואת אמך, ונאמר כבוד את ה' מהונך. ממה את מכבד? משיחונך. מפריש לקט שכהה ופיאה. מפריש תרומה, ומעשר ראשון, ומעשר שני, ומעשר עני, וחלה, ועושה סופה ולולב, ושופר, ותפילין וציצית. ומאכיל את העניים ואת הרעכים, ומשקה את הצמאים. אם

יש לך – אתה תיבב בכל אליו. ואם אין לך – אין אתה תיבב באחת מהן. אבל פשהוא בא אצל פיבוד אב ואם, בין שיש לך הון בין שאין לך הון – פבד את אביה ואת אמה. ואפילו את מסבב על הפתחים!

רבי אהא פשם רבי אבא בר כהנא, כתיב: ארח חיים פן תפלס נעו מעגלתיך לא תדע. טיילטל הקדוש ברוך הוא מתן שכרן של עושי מצות, כדי שיהיו עושים אותן באמונה.

רבי אהא פשם רבי יצחק: כתיב: מכל משמר נצר לבך כי ממנו תוצאות חיים. מכל מה שאמרו לך בתורה השמר, שאין אתה יודע מאי זה מהן יוצא לך חיים.

אמר רבי אבא בר כהנא: השוה הכתוב מצוה קלה שבקלות למצוה המורה שבחמורות. מצוה קלה שבקלות – זה שילוח תקן. ומצוה המורה שבחמורות – זה פיבוד אב ואם. ובשתיהן כתיב: והארבת ימים.

אמר רבי אבון: ומה אם דבר שהוא פריעת החוב – כתיב בו למען ייטב לך ולמען יאריכון ימיה, דבר שיש בו חסרון כים וסיבון נפשות – לא כל שבן.

[דף ד' ע"א]

אמר רבי לוי: והוא דרבה מינה, גדול הוא דבר שהוא בפריעת חוב מדבר שאינו בפריעת חוב. תני, רבי שמעון פן יחיי אומר: פשם שמתן שכרן שוה – כך פורענותן שוה. מה טעם? עין תלעג לאב ותבו ליקחת אם – עין שהלעיגה על פיבוד אב ואם וביות על לא תקח אם על הבנים, יקרוה עורבי נחל – יבא עורב שהוא אכזרי ויקרנה, ואל יהנה מפנה. ויאכלוה בני נשר – יבא נשר שהוא רחמן ויאכלנה ויהנה מפנה.

רבי יונתן ורבי ינאי הוו יתיבין, אתא חד בר נש ונשק רינגלוי דרבי יונתן. אמר ליה רבי ינאי, מה טיבו הוא שלים לך מן יומי? אמר ליה: חד זמן אתא קבל לי על בריה דיוננניה, ואמרית ליה: איזיל צור כנישתא עלוי ובזיתיה. אמר ליה: ולמה לא כפיתניה? אמר ליה, ופופין ליה? אמר ליה: ואדיין את לוו? חור ביה רבי יונתן וקבעה שמועה מן שמייה.

אתא רבי יעקב בר אהא, רבי שמואל בר נחמן פשם רבי יונתן: שכופין את הבן לוו את האב. אמר רבי יוסי בי רבי בון: הלואי הוון כל שמועתה ברירין לי כהדא שכופין את הבן לוו את האב. והגמילות חסדים. דכתיב (משלי כא): רדף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד – כבוד בעולם הזה, וחיים לעולם הבא.

רבי שמואל בר רב יצחק הוה נסיב שיבשתיה והוה מקלם קומי פליא, והוה רבי זעירא חמי ליה ומיפמר מן קומיו, אמר: חמי להדין סבא איך הוא מבחית לן. וכיון דדמוך – הוה תלת שעין קלין וכרקיז בעלקמא. נפקת ברת קלא ואמרה: דמוך רבי שמואל בר רב יצחק גמיל חסדיא, נפקין למיגמול ליה חסד, נחתת אישתא מן שמניא ואיתעבידת פעין שבשא דנור בין ערסא לציבורא, והוון כרייתא אמרין: חיוי דדין סבא דקמת ליה שבשתיה.

וְהִבָּאת שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ. כְּתִיב: סוּר מֵרַע וְעֲשֵׂה טוֹב בְּקִשׁ שְׁלוֹם וְרַדְפֵהוּ. בְּקִשְׁיָהוּ בְּמִקּוּמָה, וְרַדְפֵהוּ בְּמִקּוּם אַחֵר. אָמַר רַבִּי טַבְיָוֵמָא: נֹאמַר רַדְיָפָה רַדְיָפָה. מַה רַדְיָפָה שְׁנֹאמַר לְהֵלֵן – כְּבוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה וְחַיִּים לְעוֹלָם הַבָּא, אִף רַדְיָפָה שְׁנֹאמְרָה פֶּאָה – כְּבוֹד בְּעוֹלָם הַזֶּה וְחַיִּים לְעוֹלָם הַבָּא.

וְתִלְמוּד תּוֹרָה. רַבִּי בְּרַכְיָה וְרַבִּי הֵינְי דְכִפֵּר תְּהוּמִין. חַד אָמַר: אֲפִילוּ כָּל הָעוֹלָם כּוֹלֵל – אֵינִי שׁוֹה אֲפִילוּ לְדַבֵּר אֶחָד מִן הַתּוֹרָה; וְחַד אָמַר: אֲפִילוּ כָּל מִצְוֹתֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה – אֵינִי שׁוֹת לְדַבֵּר אֶחָד מִן הַתּוֹרָה. רַבִּי תַנְהוּמָה וְרַבִּי יוֹסִי בֶן זִימְרָא, חַד אָמַר כִּהְדָּא, וְחַד אָמַר כִּהְדָּא.

רַבִּי אֶבְיָא אָבִי דְרַבִּי אֶבְיָא בַר מְרִי בִשְׁם רַבִּי אֶחָא: כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר: וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשׁוּ בָהּ. וְכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר: וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשׁוּ בָהּ. חֲפָצִים – אֵלֵינוּ אֲבָנִים מְטוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת. חֲפָצֶיךָ – אֵלֵינוּ דְבָרֵי תּוֹרָה, דְּכְתִיב: כִּי בְּאֵלֶּה חֲפָצַי נֹאם ה'.

אֲרַמְבֵּן שֶׁלַח לְרַבִּינוּ הַקְּדוֹשׁ חַד מְרַגְלֵי טָבָא אֲטִימִיטוּן. אָמַר לִיה: שֶׁלַח לִי מִיֵּלֶה דְטָבָה דְכוּתָהּ. שֶׁלַח לִי חַד מְוֹזָחָה. אָמַר לִיה, מַה? אָנָּא שְׁלַחִית לָךְ מִיֵּלֶה דְלִית לָה טִימִי, וְאַתָּה שְׁלַחִית לִי מִיֵּלֶה דְטָבָא חַד פּוֹלְרָא! אָמַר לִיה: חֲפָצֶיךָ וְחֲפָצֵי לֹא יִשׁוּ בָהּ! וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְאַתָּה שְׁלַחִית לִי מִיֵּלֶה דְאַנָּא מְטוּרָה לָה, וְאַנָּא שְׁלַחִית לָךְ מִיֵּלֶה דְאַתָּה דְמַרְךָ לָךְ, וְהִיא מְנַמְרָה לָךְ. דְּכְתִיב: בְּהַתְּלַכְךָ תִּנְחַח אֶתְךָ.

רַבִּי מְנָא שְׁמַע בְּפִלְחוֹן מִן הַדִּין קָרְיָא: כִּי לֹא דַבֵּר רַק הוּא מִמֶּם – זֶה תִּלְמוּד תּוֹרָה. כִּי הוּא חֵיבָם – זֶה כִּיבוֹד אֵב וְאֵם, וּבְדַבֵּר הַזֶּה תִּאָּרְכוּ יָמִים – זוֹ גְּמִילוֹת חֲסִדִים. עַל הָאֲדָמָה – זֶה הִבָּאת שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֵבְרוֹ.

וּכְנָגְדוֹן אֲרַבְעָה דְבָרִים שְׁהוּ נִפְרָעִין מִן הָאֲדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהִקְרָן קְיִימַת לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא. וְאֵלֵינוּ הֵן: עֲבוּדָה זָרָה, גִּילּוֹי עֲרִיּוֹת, וּשְׁפִיכוֹת דְּמַיִם, וְלִשׁוֹן הָרַע כְּנָגְד פּוֹלֵן.

עֲבוּדָה זָרָה מְנַיִן? הַכְּרַת תְּכַרְתִּי הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עוֹנָה בָּהּ. מַה תִּלְמוּד לִזְמַר עוֹנָה בָּהּ? מִלְּמַד, שֶׁהַנֶּפֶשׁ נִכְרַתָּה וְעוֹנָה עִמָּה. וְכְתִיב: אָנָּא חֲטָא הָעַם הַזֶּה חֲטָא גְּדוֹלָה וְעִשָׂו לָהֶם אֱלֹהֵי זָהָב.

גִּילּוֹי עֲרִיּוֹת מְנַיִן? וְאִיךָ אֲעִשֶׂה הָרַע הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְחֲטָאתִי לְאֱלֹהִים. שְׁפִיכוֹת דְּמַיִם מְנַיִן? וַיֹּאמֶר קִזֵּן אֵל ה' גְּדוֹל עוֹנֵי מְנַשָּׂא.

כִּשְׁהוּא כָּא אֲצִל לִשׁוֹן הָרַע מַהוּ אוֹמְרָ? לֹא גְּדוֹל, וְלֹא גְּדוֹלָה, וְלֹא גְּדוֹלָה, אֶלָּא גְּדוֹלוֹת! יִכְרַת ה' כָּל שְׁפָתַי חֲלָקוֹת לִשׁוֹן מְדַבְּרַת גְּדוֹלוֹת.

כְּתִיב וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה אֶל אָבִיהֶם. מַה אָמַר? רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: חֲשׂוּדִין הֵן עַל אֲבֵר מִן חַחֵי רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְזוֹלְזִין הֵן בְּכַנְיָהּ הַשְּׁפָחוֹת וְנוֹהֲגִין בְּהֵן כְּעַבְדִּים. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: נוֹתְנִין הֵן עֵינֵיהֶן בְּכַנּוֹת הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי יוֹדָה בֶּן פּוּזִי: פֶּלֶם וּמֵאֲזַנֵּי מִשְׁפָּט לָהּ מַעֲשֵׂהוּ

כל אבני כיס. מה אמר? השוהין הן על אבן מן החי. אמר תקדוש ברוך הוא, כך אני מוכיח עליהן שהן שוהטין ואוכלין, וישחטו שעיר עזים ויטבילו את הכתנת בדם. מה אמר? מוקלין הן בכני השפחות ונהגין בהן כעבדים, לעבד נמכר יוסף. מה אמר? נתנין עיניהם בכנות הארץ, הא דוכא מתגריא לך ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף וגו'.

רבי יסא בשם רבי יוחנן: זה שהוא אומר לשון הרע – אינו אומר עד שהוא כופר בעיקר. ומה טעמא? אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו.

כל העבירות – אדם חוטא בארץ, ואלו – חוטאין בשמים ובארץ. מה טעמא? שנתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ. אמר רבי יצחק: בינו נא זאת שכחי אלוה פן אטרף ואין מציל. אמר רבי יהושע בן לוי: תשב באחיך תדבר, בגן אמר תתן דפי. מה פתיב תפון? ולרשע אמר אלהים, מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיד.

אזהרה ללשון הרע מניין? ונשמרת מכל דבר רע.

אמר רבי לא, תני רבי ישמעאל: לא תלך רכיל בעמך – זו רכילות לשון הרע. תני רבי נחמיה: שלא תהא פרוכל הוה מטעין דכריו של זה לזה, ושל זה לזה.

אמר רבי חנינא: בא וראה פמה קשה הוא אבק לשון הרע, שדברו הכתובים דברי בדאי בשביל להטיל שלום בין אברהם לשרה, ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עדנה ואדני זמן. ולאברהם אינו אומר כן, אלא למה זה צחקה שרה לאמר האף אמנם אלד ואני זקנתי. ואדני זמן איז פתיב כאן, אלא ואני זקנתי.

אמר רבן שמעון בן גמליאל: בא וראה פמה קשה הוא אבק לשון הרע, שדברו הכתובים דברי בדאי כדי להטיל שלום בין יוסף לאחיו. הדיא הוא דכתיב: ויצו אל יוסף לאמר, אביך צוה לפני מותו לאמר, כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו' ולא אשכחן דפקד כלום.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: מותר לומר לשון הרע על בעלי מחלוקת. ומה טעם? ואני אבוא אחריך ומלאתי את דבריך.

רבי זעירא בעא קומי רבי יסא: מפני מה נהרג אדוניה בן חגית? מפני שתבע את אבישג השונמית? אמר ליה: עילא היו מבקשין להתיר דמן של בעלי מחלוקת.

בעון קומי רבי יוחנן: איזהו לשון הרע? האומר והידועו.

הנותה דפיתנאי הוה לון צומות, והוה תפון חד מיתקרי בר חובין, ולא סלק. אמרי: מה אנו אכלין יומא דיון? אמר חד: חובבין. אמר: ייתי בר חביין! אמר רבי יוחנן: זה אמר לשון הרע בהצנעו.

בולווטיה דציפורין, הוה להון צומות, והוה תפון חד מתקרי יוחנן, ולא סלק. אמר חד לחד, לית אנו סלקין מבקרה לרבי יוחנן יומא דיון? אמרי: ייתי יוחנן! אמר רבי שמעון בן לקיש: זה אמר לשון הרע בצדק.

אָמַר רַבִּי אֲבָי בַּר כְּהֵנָא: דִּירוּוּ שֶׁל דָּוִד – בּוֹלֵן צְדִיקִים הוּא, וְעַל יְדֵי שֶׁהָיָה לְהֵן דִּילְמוּרִין – הָיוּ יוֹצֵאִים בְּמִלְחָמָה וְהָיוּ נוֹפְלִים. הוּא שֶׁדָּוִד אָמַר: **נַפְשִׁי בַתּוֹךְ לְבָאִם אֲשֶׁכֶּבֶה לְהַטִּים. נַפְשִׁי בַתּוֹךְ לְבָאִם** – זֶה אֲכַנֵּר וְעַמְשָׂא שֶׁהָיוּ לְבָאִים בַּתּוֹרָה. **אֲשֶׁכֶּבֶה לְהַטִּים** – זֶה דּוֹאג וְאַחִיתּוֹפֵל שֶׁהָיוּ לְהוֹטִין אַחֵר לְשׁוֹן הָרַע. **בְּנֵי אָדָם שִׁנְיָהֶם חֲנִית וְחַצִּים** – אֵלּוּ בְּעַלְי קַעֲיִלָה, דְּכַתִּיב **וַיִּסְגְּרֵנִי בְּעַלְי קַעֲיִלָה בִּידוֹ הַיָּרֵד שְׂאוּל. וּלְשׁוֹנֵם חֶרֶב חֲדָה** – אֵלּוּ הוֹיִפִּים, כְּבוֹא הוֹיִפִּים וַיֵּאמְרוּ לְשְׂאוּל.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אָמַר דָּוִד לְפָנָי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹן הַעוֹלָמִים, מַה שִׁכְנִיתָךְ לִירֵד בְּאַרְצִי? סִלַּק שִׁכְנִיתָךְ מִבְּנֵיהֶזֶן. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב: **רוּמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדְךָ.**

אָבֵל דִּירוּוּ שֶׁל אַחָב עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה הָיוּ וְעַל יְדֵי שֶׁלֹּא הָיָה לְהֵן דִּילְמוּרִיא – הָיוּ יוֹרְדִין לְמִלְחָמָה וְנוֹצְחִין. הוּא שֶׁעוֹבְדֵיהֶוּ אָמַר לְאַלְיָהוּ: **הֲלֹא הִגַּד לְאֹדְנִי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּהַרְג אִיזְבֵּל אֶת נְבִיאֵי ה' וְגו' וְאֲכַלְבָּלֶם לַחֵם וּמִים. אִם לַחֵם לְמָה מִים? וְאִם מִים לְמָה לַחֵם? אֵלּא מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ הַמִּים קְשִׁין לֹא לְהִבְיֵא יוֹתֵר מִן הַלָּחֶם. וְאַלְיָהוּ מְכַרְיוּ בְּרֹאשׁ הַכְּרָמֶל: אֲנִי נוֹתַרְתִּי נְבִיא לַה' לְבִדְי. וְכָל עַמּוֹ יִדְעִין וְלֹא מְפָרְסְמִין לְמַלְכָּא.**

וְלָמָּה הוּא קוֹרָא אוֹתוֹ "שְׁלִישִׁי"? שֶׁהוּא הוֹרֵג שְׁלֹשָׁה. הַאֲזוּמְרוּ, וְהַמְקַבְלוּ, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו. וּבִימֵי שְׂאוּל נִהְרְגוּ אַרְבַּעַה, דּוֹאג שֶׁאָמְרוּ. שְׂאוּל שֶׁקִּיבְלוּ. אַחִיתְלָה שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו. וְאַכְנֵר.

אֲכַנֵּר לְמָה נִהְרַג? רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי אָמַר: עַל שֶׁעָשָׂה דְמִן שֶׁל נְעָרִים שְׁחֹק. שֶׁנֶּאֱמַר: **יְקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וַיִּשְׁחָקוּ לְפָנָיו וַיֵּאמֶר יוֹאָב יְקוּמוּ.**

וְרִישׁ לְקִישׁ: עַל שֶׁהַקְּדִים שָׁמוּ לְשִׁמוֹ שֶׁל דָּוִד. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב: **וַיִּשְׁלַח אֲבִנֵּי מְלָאכִים אֶל דָּוִד תַּחְתּוֹ לֵאמֹר לְמִי אַרְצֶךָ. כְּתַב, מִן אֲכַנֵּר לְדָוִד.**

וְרַבְּנִין אָמְרוּ: עַל שֶׁלֹּא הֵנִיחַ לְשְׂאוּל לְהַתְּפַיִים מִן דָּוִד. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב: **וְאֲבִי רָאָה גַם רָאָה אֶת כְּנָף מַעֲלֶדֶת בִּידְי. אָמַר לִיה: מַה אַתְּ בָּעֵי מִן גּוֹלְגֹלְוֵי דְדִדְוִין? בְּסִירָה הוֹעֵרְתָּ, וְכִיּוֹן שְׂבָאוּ לְמַעְגָּלָא, אָמַר לִיה: הֲלֹא תַעֲנֶה אֲבִנֵּר,**

[דף ה' ע"א]

בְּנֵי כְּנָף אֲמַרְתָּ בְּסִירָה הוֹעֵרְתָּ, חֲנִית וְצַפְחַת בְּסִירָה הוֹעֵרְתָּ!

וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: עַל יְדֵי שֶׁהִיתָה סְפִיקָה בִּידוֹ לְמַחֹת בְּנוֹב עִיר הַכְּהֻנִּים וְלֹא מִיָּחָה.

חֲצִי גְבוּר שְׂנוּנִים עִם גְּחָלִי רִתְּמִים. כָּל כְּלֵי זִוּיִן – מִכִּין בְּמִקוּמוֹ, וְזֶה – מִכָּה מְרוּחִיק. כָּל הַגְּחָלִים כְּבוֹ מִכְּחוּץ – כְּבוֹ מִכְּפָנִים, וְאֵלּוּ אֵף עַל פִּי שֶׁכְּבוֹ מִכְּחוּץ – לֹא כְּבוֹ מִכְּפָנִים. מַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁהֵנִיחַ גְּחָלִים בּוֹעֵרוֹת כְּהֵן וְכֹא וּמַצָּאן בּוֹעֵרוֹת בְּפִסְחָה.

אָמַר רַבִּי שְׂמוּאֵל בַּר נַחֲמָן: אוֹמְרִים לְנַחֵשׁ, מִפְּנֵי מַה אַתָּה מַחֲלֵף וּלְשׁוֹנָךְ שׁוֹתֵת? אָמַר לֹזֵן, דִּו גְּרָם לִי! מַה הִנְיִיחָ לְךָ שְׂאֵת נוֹשֵׁד? אַרְיָה טוֹרֵף וְאוֹכֵל. זֶאֵב טוֹרֵף וְאוֹכֵל. אֵת מַה הִנְיִיחָ יֵשׁ לְךָ? אָמַר לְהֵן: **אִם יִשְׁדַּךְ הַנַּחֵשׁ בְּלוֹא לְחֹשׁ. אִילּוּלֵא אֵיתְאָמַר לִי מִן שְׂמִיָּא נְכִיתָ, לֹא הוֹינָא נְכִיתָ. מִפְּנֵי מַה אַתָּה נוֹשֵׁד אֲבָר אֶחָד וְכָל הַאִיבָרִים מְרַגִּישִׁין? אָמַר לְהֵן, וְלִי אַתָּם שׁוֹאֲלִין? אָמְרוּ לְכַעַל הַלְשׁוֹן, שֶׁהוּא**

אָמַר בָּאן, וְהוֹרַג בְּרוֹמִי. אָמַר בְּרוֹמִי, וְהוֹרַג בְּסוּרְיָא. וּמִפְּנֵי מַה אֶתְּהַ מְצוּי בֵּין הַגְּדֵרוֹת? אָמַר לְהוּ, אֲנִי פִרְצְתִי גְדָרוֹ שֶׁל עוֹלָם.

הַזְכוּת - יֵשׁ לְהוֹן קֶרֶן וְיֵשׁ לָהּ פִירוֹת. עֲבִירָה, יֵשׁ לָהּ קֶרֶן וְאִין לָהּ פִירוֹת. הַזְכוּת - יֵשׁ לָהּ קֶרֶן וְיֵשׁ לָהּ פִירוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: **אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב כִּי פְרִי מַעַלְלֵיהֶם יֵאָכְלוּ**. עֲבִירָה - יֵשׁ לָהּ קֶרֶן וְאִין לָהּ פִירוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: **אִוִי לְרִשָּׁע רַע כִּי גְמוֹל יָדָיו יַעֲשֶׂה לוֹ**. מַה אֲנִי מְקוּיִם וְיֵאָכְלוּ מִפְּרֵי דְרַבְסָּה? אֵלֶּא כָּל עֲבִירָה שֶׁעֲשֶׂת פְּרִי - יֵשׁ לָהּ פְּרִי. וְשִׁלָּא עֲשֶׂת פְּרִי - אִין לָהּ פְּרִי.

מִחֻשְׁבָּה טוֹבָה - הַמְּקוּם מְצַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה. מִחֻשְׁבָּה רָעָה - אִין הַמְּקוּם מְצַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה. מִחֻשְׁבָּה טוֹבָה הַמְּקוּם מְצַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה, דְּכַתִּיב: **אִזְ נִדְבְּרוּ יְרָאִי ה' אִישׁ אֶל רַעְהוּ**. מִחֻשְׁבָּה רָעָה אִין הַמְּקוּם מְצַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה, אֲוֹן אִם רְאִיתִי בְּלִבִּי לֹא יִשְׁמַע ה'.

הַדָּא דְתִימָא - בִּישְׂרָאֵל. אֲבָל בְּגוֹזִים - חִילוּפִין, מִחֻשְׁבָּה טוֹבָה - אִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה, מִחֻשְׁבָּה רָעָה - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה. מִחֻשְׁבָּה טוֹבָה אִין הַמְּקוּם מְצַרְפָּה, דְּכַתִּיב: **וְעַד מַעְלֵי שָׁמַשׁ הוּא מִשְׁתַּדֵּר לְהַצְלוֹתָהּ**. וְלֹא כְּתִיב לְשׁוֹבִיבָה. מִחֻשְׁבָּה רָעָה - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרְפָּה לְמַעֲשֶׂה, מִקְטָל מַחֲמַס אַחִיד יַעֲקֹב. וְכִי הִרְגוּ? אֵלֶּא מִלְּמַד שֶׁחֻשַׁב עָלָיו לְהוֹרְגוֹ, וְהֶעֱלָה עָלָיו הַכְּתוּב בְּאֵילוֹ הִרְגוּ.

תַּנִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי: הֲרֵי שְׁתִּיה אָדָם צְדִיק גְּמוּר כָּל יָמָיו, וּבִאֲחֻרְזָה מֵרַד - אֵיבַד זֶה כָּל מַה שֶׁעֲשֶׂה כָּל יָמָיו. מַה טַעַם? **בְּשׁוֹב צְדִיק מִצְדֻקָתוֹ וַעֲשֶׂה עוֹל**. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְוִישׁ אָמַר: וּבִתּוּחָא עַל הָרֵאשׁוֹנוֹת.

הֲרֵי שְׁתִּיה אָדָם רִשָּׁע גְּמוּר כָּל יָמָיו, וּבִסּוּפָה עֲשֶׂה תְּשׁוּבָה - הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבְּלוֹ. מַה טַעַם? וּבְשׁוֹב רִשָּׁע מִרִשְׁעוֹתָא. אָמַר רַבִּי יוֹחֵנָן: וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא כָּל הַעֲבִירוֹת שֶׁעֲשֶׂה - הֵן נִחְשְׁבִין לוֹ כְּזָכוֹת. מַה טַעַם? **מֵר וְאֶהְלוֹת קִצְיוֹת כָּל בְּגֻדְתֵיךְ**. כָּל בְּגִידוֹת שֶׁבְּגַדְתָּ בִּי - הֲרֵי הֵן כְּמוֹר וְאֶהְלוֹת וּקִצְיוֹת.

רַבּוּ וְזָכוֹת וּמֵיעוֹמוֹ עֲבִירוֹת - נִפְרָעִין מִפְּנֵי מֵיעוֹמוֹ עֲבִירוֹת קְלוֹת שֶׁעֲשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה, בְּשִׁבְלִי לִיתָן לוֹ שְׁכָרוֹ מִשְׁלָם לְעֵתִיד לְבָא. אֲבָל רַבּוּ עֲבִירוֹת וּמֵיעוֹמוֹ וְזָכוֹת - נִתְּנִין לוֹ שְׁכָר מִצּוֹת קְלוֹת שֶׁעֲשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּשִׁבְלִי לִיפְרַע מִשְׁלָם לְעֵתִיד לְבָא. אֲבָל הַפּוֹרֵק עוֹל וְהַמְּיַפֵּר בְּרִית, וְהַמְּגַלָּה פְּנִים בַּתּוֹרָה אַף עַל פִּי שֵׁישׁ בִּידוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים - נִפְרָעִים מִפְּנֵי בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קְיָיְמַת לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

עֲבוּדָה זָרָה וְגִילּוֹי עֲרִיוֹת. רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסִי: הַד אָמַר בְּקָלוֹת. וְהַד אָמַר בְּחִמּוּרוֹת. מַה אֲנִי קְיָיְמִין? אִם בְּאוֹתוֹ שֶׁעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה - אִין כָּל דְּכָר עוֹמֵד בְּפָנֵי כָּל בְּעָלֵי תְּשׁוּבָה. אֵלֶּא כִּי אֲנִי קְיָיְמִין: בְּאוֹתוֹ שִׁלָּא עֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, וּמַת בְּיִסּוּרִין.

תַּמָּן תְּנִינָן: אֵילוֹ שֶׁאִין לָהֶם חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, הָאָמַר אִין תְּחִיית מוֹתִים, וְאִין תּוֹרָה מִן הַשְּׁמַיִם, וְאַפִּיקוּרוּס. רַבִּי עֲקִיבָא אָמַר: אַף הַמְּוֹרָא בְּסַפְרִים הַהוֹצֵנִים, וְהַלּוֹחֵשׁ עַל הַמִּכָּה וְאָמַר **כָּל הַמַּחְלָה אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּמַצְרִים לֹא אֲשִׁים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רַפְּאֵךְ**. אֲבָא שְׂאוּל אָמַר: אַף הַהוֹגָה אֶת הַשֵּׁם

באותיותיו. הוסיפו עליהן, הפורק עול והמפיץ ברית והמנגלה פנים בתורה, אין להן חלק לעולם הבא. הפורק עול, זה שהוא אומר יש תורה ואיני סובלה. המפיץ ברית, זה שהוא מושך לו ערלה. המנגלה פנים בתורה, זה שהוא אומר לא נתנה תורה מן השמים. ולא כבר תניתה האומר אין תורה מן השמים! תנא רבי הנגיה ענתונאי קומי רבי מנא: זה שהוא עובר על דברי תורה בפרהסיא, כגון יהוקים מלך יהודה ותכיריו.

רובו זכיות - יורש בן עדן, רובו עבירות - יורש גיהנם. אמר רבי יוסי בן חנניא: נושא עונות - אין בתיב בן, אלא נושא עון. הקדוש ברוך הוא חוטף שטר אחד מן העבירות, והזכיות מכריעות. אמר רבי אלעזר: וליך ה' חסד בי אתה תשלם לאיש כמעשהו. ואי לית ליה - אתי יתב ליה מן דידי. היא דעתיה דרבי אלעזר, דרבי אלעזר אומר: רב חסד - מטה כלפי חסד.

[דף ה' ע"ב]

רבי ירמיה אומר, רבי שמואל בר רב יצחק בעי: צדקה תצר תם דרף, ורשעה תסלף חטאת (משלי יג, ו).

חטאים תרדף רעה ואת צדיקים ישלם טוב (משלי יג, כא). אם ללצים הוא ילין ולענוים יתן חן (משלי ג, לד). רגלי חסידו ישמר ורשעים בחשך ידמו (שמואל א ב, ט). כבוד חכמים ינחלו וכסילים מרים קלון (משלי ג, לה).

וסיגין סיגיה ותרעין תריעה? רבי ירמיה אומר רבי שמואל בר רב יצחק: שומר אדם את עצמו מן העבירה פעם ראשונה שנייה ושלישית - מיפן ואילך הקדוש ברוך הוא משמרו. מה טעם? הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר. אמר רבי זעירא: ובלחוד דלא יתיב ליה. מה טעם? והחוט המשוש לא לעולם ינתק אין בתיב בן, אלא לא במהרה ינתק, אין מטרחת עלוי, מיפסק הוא!

רבי חונא בשם רבי אבהו: הקדוש ברוך הוא - אין לפניו שכחה, הא בשביל ישראל - נעשה שוכח. מה טעם? נושא עון בתיב. וכן דוד הוא אומר: נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה.

הלכה ב'

מתני' אין פוחתין לפיאה ממששים. אף על פי שאמרו: אין לפיאה שעור - הכל לפי גודל השדה, ולפי העניים, ולפי הענוה.

גמרא תני: אין אומרים לו הבא גמלים וטעון. מתניתא - ביתר מפשיעור. אכל בפשיעור - אומרים לו: הבא גמלים וטעון.

שדהו מרובה ועניים מועטין - נתן לפי שדהו. שדהו מעוטה ועניים מרובין - נתן לפי העניים. רבי שמעון דרש שני דברים לקלו של בעל הבית. שדהו מרובה ועניים מועטין - נתן לפי העניים. שדהו מעוטה ועניים מרובין - נתן לפי שדהו.

מתניתא לא אומר בן, אלא הכל לפי גודל השדה ולפי העניים ולפי העניות.

הלכה ג' מתני' נותנין פאה מתחילת השדה ומאמצעה. רבי שמעון אומר: ובלבד שיתן בסוף פשיעור. רבי יהודה אומר: אם שייר קלח אחד – סומק לו משום פאה.

[דף ו' ע"א]

ואם לאו – אינו נותן אלא משום הבקר.

גמרא רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש: (ויקרא יט) **ובקצרבם**¹. מה תלמוד לומר: **לקצור**? אלא, אפילו יש לו כמחצית לקצור.

רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש: **ובקצרבם**. מה תלמוד לומר: **לקצור**? אלא, אחת בתחילה, ואחת בסוף.

רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי: **ובקצרבם**. מה תלמוד לומר: **לקצור**? אלא אחת לנבחה, ואחד להדיומ.

רבי יודן בעי: כלום מעות הקדש מתחללין אלא בתלוש, שפוא במקוברה? אומר רבי חנינא: שלא תאמר יעשה קציר הקדש בקציר הדיומ.

[דף ו' ע"ב]

ראשונה מהו? מן מה דתני: הרי זו פאה, וצריך ליתן בסוף פשיעור. הרי אומר: קידשה משום פאה.

מהו "פשיעור"? כל שדהו, או פשיעור המשתתיר? איפשר לומר קידשה משום פאה, ותימר פשיעור כל שדהו? אלא, פשיעור המשתתיר.

רבי חייא בשם רבי יוחנן: במקוברה. רבי יסא בשם רבי יוחנן: בתלוש.

[דף ז' ע"א]

מה מתבנין לפטור את שדהו, או לא? נשמעינא מן הדיא דאמר רבי יסא בשם רבי יוחנן: "לעולם הוא מוסף והולך". מה נן קיימין? אם במתכווין לפטור את שדהו – כבר נפטרנו! אלא פי נן קיימין: בשאינו מתכווין לפטור את שדהו.

[דף ז' ע"ב] **הלכה ד' מתני'** כלל אמרו בפאה. כל שהוא אוכל, ונשמר, וגידוליו מן הארץ, ולקישטו פאהת, ומכנסו לקיום – חייב בפאה. והתבואה והקטנית – בכלל הנה.

¹ ובקצרבם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה לקצור, ולקט קצירך לא תלמט: וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלמט, לפני ולגרי תעוב אתם, אני ה' אלוקיכם:

וּבְאֵילָן: הַאֲזוּג, וְהַחֲרוּבִין, הַאֲגוּזִים, וְהַשְּׁקִידִים, הַגִּפְנִים, וְהַרְמוּזִים, הַזֹּתִים, וְהַתְּמָרִים – הֵיבִין בְּפִיאָה.
גְּמֵרָא וּבְקִצְרָכֶם, אֵין לִי אֵלָא קוֹצֵר, תּוֹלֵשׁ מִנֵּינָא? תְּלֻמוֹד לֹאמֵר: **לְקִצֹּר**. עוֹקֵר וְקוֹצֵר מִנֵּינָא?
 תְּלֻמוֹד לֹאמֵר: **קִצִּירָךְ**. אֵין לִי אֵלָא תְּבוּאָה, קִמְנִית מִנֵּינָא? תְּלֻמוֹד לֹאמֵר: **בְּאַרְצְכֶם**.
 אֵילָנוֹת מִנֵּינָא? תְּלֻמוֹד לֹאמֵר: **שְׂדֵךְ**.

תְּנִי זֹרְעִין וְרַעִים וְרַעִי אֵילָן בְּאַחַת.
 וְהַזֹּרֵעַ מִן הַחֲרָצְנִים – לֹאקָה אַרְבָּעִים.
 אָמַר רַבִּי זְעִירָא: כְּתִיב (דְּבָרִים כ"ב, ט) **לֹא תִזְרַע בְּרִמָּךְ בְּלֵאִים**. עֵיקַר בְּרִמָּךְ לֹא תִזְרַע בְּלֵאִים!
 אָמַר רַבִּי יוֹדָן קְפוּדְקִיא, בְּעֵא קוּמִי רַבִּי יוֹסִי: תַּמָּן אָמְרִין: וְאֵין זֹרְעִי אֵילָן קְרוּוִין וְרַעִים. וְכֹא אִתָּה
 אָמַר: זֹרְעִי אֵילָן – קְרוּוִין וְרַעִים!
 אָמַר לִיה: תַּמָּן מִיעַט הַכְּתוּב, שְׂאִין דְּרָךְ בְּנֵי אָדָם לֵהוּיֹת קוֹרִין אוֹתָן וְרַעִים.

[דף ח' ע"א]

בְּרַם הֶכָּא, רִיבָה הַכְּתוּב (ויקרא י"א, לו): **עַל כָּל זֶרַע זֵרֹעַ אֲשֶׁר יִזְרַע**.
 וְאִית דְּבַעֵי נְשַׁמְעִינָא מִן הֶכָּא, **כִּי תִבְצֹר בְּרִמָּךְ**. מַה אִתָּה שְׁמַע מִינָהּ? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: לֹא תִדְקַדֵּק,
 כְּמַה דְּתִימַר (איכה א, כ"ב): **וְעוֹלֵל לָמוּ**.

(דְּבָרִים, כ"ה, ט) **כִּי תַחֲבֹט זֵיתֶךָ**. מַה אִתָּה שְׁמַע מִינָהּ? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: **לֹא תִקִּיפוּ פֶּאֶת רְאֵשְׁכֶם**.
 זֵית, מַה זֵית וְכֶרֶם מִיּוֹתֵדִין, שְׁלִקְוִטָתָן בְּאַחַת וּמְכַנְסָן לְקִיּוּם – הֵיבִין בְּפִיאָה, אַף כֹּל דְּכֶר שְׁלִקְוִטָתוֹ
 בְּאַחַת וּמְכַנְסוֹ לְקִיּוּם – הֵיבִין.

אִי מַה זֵית וְכֶרֶם מִיּוֹתֵדִין שְׁתֵּן הֵיבִין כְּבִיפּוֹרִין וְהֵיבִין בְּפִיאָה, אַף כֹּל דְּכֶר שְׁהוּא תֵיב כְּבִיפּוֹרִים
 תֵיב בְּפִיאָה? תְּלֻמוֹד לֹאמֵר: **קִצִּירָךְ**. אֶפִּילוֹ קִצִּיר אֹרְזוּ, אֶפִּילוֹ קִצִּיר דּוּחָן.

יֹאמֵר זֵית וְאֵל יֹאמֵר **בְּרַם**? שְׂאִילוֹ נְאָמַר זֵית וְלֹא נְאָמַר בְּרַם, הֵייתִי אֹמֵר זֵית שְׁהוּא פְטוּר מִן
 הַפְּרֵט – הֵיבִין בְּפִיאָה. בְּרַם שְׁהוּא תֵיב בְּפְרֵט – לֹא יְהֵא תֵיב בְּפִיאָה! הוּי, צְרִיךְ הוּא שְׂיֵהֵא
 אֹמֵר בְּרַם.

אִי אֵילוֹ נְאָמַר **בְּרַם** וְלֹא נְאָמַר זֵית, הֵייתִי אֹמֵר: בְּרַם שְׁהוּא תֵיב בְּפְרֵט – יְהֵא תֵיב בְּפִיאָה, זֵית
 שְׁהוּא פְטוּר מִן הַפְּרֵט – יְהֵא פְטוּר מִן הַפִּיאָה! הוּי, צוֹרֵךְ הוּא שְׂיֵאמַר זֵית, וְצוֹרֵךְ הוּא שְׂיֵאמַר
 בְּרַם.

יִצָּא זֵית וְלִימַד עַל כָּל הָאֵילָנוֹת פִּיאָה. יִצָּא בְרַם וְלִימַד עַל כָּל הָאֵילָנוֹת פְּרֵט! וְכֵשֶׁם שְׂיִצָּא זֵית
 וְלִימַד עַל כָּל הָאֵילָנוֹת פִּיאָה, כֹּךְ יִצָּא בְרַם וְלִימַד עַל כָּל הָאֵילָנוֹת פְּרֵט!

אָמַר רַבִּי אֲבוּן: דְּכֶר שְׁהוּא שְׁוֵה לְשִׁנְיָהּ – מְלֻמַּד. וְדְכֶר שְׂאִינוֹ שְׁוֵה בְשִׁנְיָהּ – אֵינוֹ מְלֻמַּד.

על דעתיה של רבי ישמעאל – ניהא! דרבי ישמעאל דרש: כל דבר שהוא בכלל ויצא לידון בדבר
החדש – נעקר מן הכלל

[דף ח' ע"ב]

והרי הוא בהודושו – צורך הוא שיאמר פיהא בכרם.

על דעתיה דרבנן דאינון אמרין: הרי הוא בכללו, והרי הוא בהודושו, לאי זה דבר נאמר פיהא
בכרם?

אמר רבי אבין: אילו לא יצא אלא כרם, יאות הוית מקשי. עכשיו שיצא כרם וזית, אילו נאמר זית
ולא נאמר כרם – הויתי אומר: זית שהוא פטור מן הפרט – חייב בפיהא. כרם שהוא חייב בפיהא
– ופטור מן הפיהא!

כמה דתימר גבי קציר, דבר שלקייטתו כחות וחיוב בפיהא, ואמר אף בפועל כד! אמר רבי יונה:
שנייה היא, דכתיב (דברים 33): **וקטפת מלילת בידך** – אפילו מדבר שאינו לקיים.

תני: רבי יוסי בי רבי יודה אומר: רוטבי תמרים – פטורין מן הפיהא, לפי שאין הראשון שבהן
ממתין לאחרון.

יאות אמר רבי יוסי בי רבי יהודה! מה טעמא דרבנן? אמר רבי זעירא: מפני שכולן צריכין שאור
בבת אחת.

רבי יצחק בן הקולא ורבי יהושע בן לוי, תרווייהון אמרין: "קולקס" – לזרק, ולמעשרות, ולשביעית,
ולפיהא, ולביכורים. ולגדרים – צריכה.

הלכה ה'

מתני' לעולם הוא נותן משום פיהא ופטור מן המעשרות עד שיימרה.

[דף ט' ע"א]

ונטיל מן הגורן וזרע, ופטור מן המעשרות, עד שיימרה. ומאכיל לבחמה לחיה ולעופות, ופטור מן
המעשרות, עד שיימרה; דברי רבי עקיבא.

בהן ולוי שלקחו את הגורן – המעשרות שלהן, עד שיימרה.

המקדיש, ופודה – חייב במעשרות עד שיימרה הגיזבר.

גמרא רבי יוסי גרבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו, רבי נחמיה בר עוקבן, ומטי בה בשם רבי
יוחנן; הפריש בכורים מקרי ממוצה – פטור מתרומה גדולה.

אמר רבי חגי קומי רבי יוסי: מתניתא אמרה בן: לעולם הוא נותן פיהא ופטור מן המעשר, עד
שימרה. הא אם מירח – חייב! מה שאין בן בתרומה.

ולמא, אף בביכורים יחא חייב אף על פי שלא מירח! ויידא אמרה דא? ולמה נקראו שמן ביכורין?

[דף ט' ע"ב]

שְׁהֵן בִּיבּוּרִים לְכָל, וְכָל הַקּוֹדֵם אֶת הַבִּירוֹ – חֲבִירוֹ מִתְחַיֵּיב בּוֹ.

מִתְנַתֵּין – דְּבִית שְׁמַאי הִיא! דְּבִית שְׁמַאי אֹמְרִים: הַבָּקֵר עֲנִים – הַפֶּקֶר. וְאַתְיָא דְרַבִּי עֲקִיבָה – בְּחֻנּוּיֹת דְּבַנֵּי חֲנָנִי.

דִּתְנָא: לְמָה חֲרָבוּ חֲנוּת בְּנֵי חֲנָנִי שְׁלֹשׁ שָׁנִים עַד שֶׁלֹּא חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ? שְׁהָיוּ מוֹצִיאִין אֶת הַפִּירוֹת מִכֻּלָּל הַמַּעֲשָׂרוֹת, דְּהוּוּן דְרָשִׁין: עֶשֶׂר תַּעֲשֶׂר – פֶּרֶט לְלוֹקַח. וְאַכְלֵת – פֶּרֶט לְמוֹכֵר.

אָמַר רַבִּי יוֹחֲנָן: קָנַם קָנְסוּ לְהֵן, שְׁלֹא יִהְיוּ קוֹפְצִין לְגִיתוֹת וְלַגְרָנוֹת.

טַבַּח בְּהֵן – חֲבָרִיָּא בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: פֶּטַר לֹא שִׁבֵּת אַחַת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֲזוּלִית לְדְרוּמָה, וְשָׁמְעִית רַבִּי חֲנָן אָבִיו דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לׁוֹי: פֶּטַר לֹא שִׁבֵּת אַחַת. רַבִּי יוֹדֵן מְדַמֵּי לָהּ לְהֵדָא דְרַבִּי יוֹחֲנָן, קָנַם קָנְסוּ בְּהֵן. אָמַר לִיה רַב יוֹסֵף: וְאִי מוֹשֵׁם קָנַם, אֲפִילוּ שִׁבֵּת אַחַת לֹא יִפְטוֹר לׁוֹ!

חֲנּוּנֵי בְּהֵן – רַבִּי יוֹדֵן אָמַר: פּוֹטְרִין לֹא שִׁבֵּת אַחַת. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אֵין פּוֹטְרִים לֹא שִׁבֵּת אַחַת.

עַל דַּעֲתִיָּה דְרַבִּי יוֹסִי, מַה בֵּין חֲנּוּנֵי מַה בֵּין טַבַּח? חֲנּוּנֵי – יָכוֹל לְהַעֲרִים. טַבַּח – אֵינוֹ יָכוֹל לְהַעֲרִים.

תַּנִּי: לֹא נִחְלְקוּ רַבִּי וְרַבִּי יְהוּדָא הַנְּשִׂיא, עַל הַלּוֹקַח פִּירוֹת מִהוּבְרִין מִן הַגּוֹי – שְׁהֵן תִּיבִין בַּמַּעֲשָׂרוֹת. וְעַל שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנַם תַּחֲתֵי, וְעַל הַלּוֹקַח פִּירוֹת תְּלוּשִׁין מִן הַגּוֹי – שְׁהֵן פְּטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשֶׂר.

עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל הַלּוֹקַח פִּירוֹת תְּלוּשִׁין מִחֲבִירוֹ בְּשֵׁנַת מַעֲשֶׂר עֲנִי. רַבִּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא אָמַר: אֶחָד עֲנִי וְאֶחָד עֲשִׂיר – מוֹצִיאִין מִיְדוֹ. וְרַבִּי אֹמֵר: עֲשִׂיר – מוֹצִיאִין מִיְדוֹ. עֲנִי – אֵין מוֹצִיאִין מִיְדוֹ.

מַה טַּעְמָא דְרַבִּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא? בְּשֵׁם שְׂאִין אָדָם זוֹכֵה בְּלֶקֶט שִׁבְחָה וּפִיאָה שְׁלוֹ – בְּךָ לֹא יוֹכֵה בַּמַּעֲשֶׂר עֲנִי שְׁלוֹ.

מַה טַּעְמָא דְרַבִּי לֶקֶט שִׁבְחָה וּפִיאָה – אֵינֵן טוֹבְלִין. בַּמַּעֲשֶׂר עֲנִי – שְׁהוּא טוֹבֵל, וּכְכֵר נִטְבֵּל עַד שְׁהוּא בְּרִשׁוֹתוֹ שֶׁל רֵאשׁוֹן!

מַה טַּעְמָא דְרַבִּי יוֹדָה הַנְּשִׂיא? מוֹשִׁים קָנַם. מַה טַּעְמִיָּה דְרַבִּי עֲשִׂיר – יֵשׁ בְּיָדוֹ לִיקָה. עֲנִי – אֵין בְּיָדוֹ לִיקָה. וְרַבִּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא אָמַר: מְצוּי הוּא לְלוֹת. וְרַבִּי אֹמֵר: אֵינוֹ מְצוּי לְלוֹת.

חֲדָרִין עֲלָה אֵלֵינוּ דְּבָרִים

² יש גורסים "בְּרַבִּי" והכוונה הוא לאיזה תנא גדול ולא נודע מי הוא. ויש אומרים ש"רבי יהודה הנשיא" המוזכר כאן - הכוונה הוא להאמורא "רבי יהודה נשיא".

מִסְכַּת בְּכוֹרוֹת פֶּרֶק ראשון

א. הַלּוֹקֵחַ עֵבֶר חֲמוֹרוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְהַמוֹכֵר לוֹ, אֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ רִשְׁאֵי, וְהַמְשַׁתְּתֵף לוֹ, הַנּוֹתֵן לוֹ בְּשִׁתְּפוֹת, וְהַמְקַבֵּל הַיִּמְנֵנוּ, וְהַנּוֹתֵן לוֹ בְּקִבְלָהּ - פֶּטוּר מִן הַבְּכוּרָה, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר ג, יג): "בְּיִשְׂרָאֵל" - וְלֹא בְּאַחֲרִים. וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בְּכֹהֲנִים וּבְלוֹיִם, מִפְּנֵי שֶׁהַכֹּהֲנִים וְהַלוֹיִם חִיבִין בְּבְכוּרָה בְּהֵמָה טְהוֹרָה, וְכֹל יֵהוּ חִיבִין בְּבְכוּרָה בְּהֵמָה טְמֵאָה? תִּלְמִיד לֹאמַר (שֵׁם ח, יז): "בְּאֲדָם וּבְבַהֲמָה" - אֵת שֵׁישׁ לָךְ בּוֹ בְּאֲדָם, יֵשׁ לָךְ בּוֹ בְּבַהֲמָה, אֵת שְׂאִין לָךְ בּוֹ בְּאֲדָם - אֵין לָךְ בּוֹ בְּבַהֲמָה, יֵצְאוּ לוֹיִם מִבְּכוּרָה בְּהֵמָה טְמֵאָה, אָבֵל אֵין נוֹתֵן פְּדִיּוֹן הַבֵּן וּפְדִיּוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר, אֲלֵא לַכֹּהֲנִים בְּלִבָּד.

ב. בְּכֹל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֵין לָךְ שְׁחִיב בְּבְכוּרָה אֲלֵא חֲמוֹר בְּלִבָּד. בְּכֹל חִיָּה אֵין לָךְ שְׂאִינוֹ מִשּׁוּם מְחִיר אֲלֵא כָּלֵב בְּלִבָּד. הִיָּה רַבִּי מְאִיר אוֹמֵר: כָּל הַמְקִיָּם מִצּוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר - מַעֲלִין עֲלֵיו כְּאֵלוֹ קַיָּם מִצּוֹת בְּהֵמָה טְמֵאָה כְּלָה, וְכֹל הַמְבַטֵּל מִצּוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר מַעֲלִין עֲלֵיו כְּאֵלוֹ בַטֵּל מִצּוֹת בְּהֵמָה טְמֵאָה כְּלָה. רַבִּי יוֹסִי הַגִּילְיָי אוֹמֵר: הֲרִי הוּא אוֹמֵר (בַּמִּדְבָּר יח, יז): "אֵף בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְּכוֹר כֶּשֶׁב אוֹ בְּכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם". "בְּכוֹר שׁוֹר" - עַד שֶׁיְהִי הַיּוֹלֵד וְהַנּוֹלָד שׁוֹר. בְּכוֹר כֶּשֶׁב - עַד שֶׁיְהִי הַיּוֹלֵד וְהַנּוֹלָד כֶּשֶׁב. בְּכוֹר עֵז - עַד שֶׁיְהִי הַיּוֹלֵד וְהַנּוֹלָד עֵז. וְאֵם יֵשׁ בּוֹ מִקְצַת סִימָנִים דּוֹמוֹת לְאָמוֹ - חִיב בְּבְכוּרָה.

ג. בְּהֵמָה טְהוֹרָה שִׁילְדָה מִיֵּן בְּהֵמָה טְמֵאָה - מִתֵּר בְּאַכִּילָה. וְאֵם יֵשׁ בּוֹ מִקְצַת סִימָנִין - חִיב בְּבְכוּרָה. וְטְמֵאָה שִׁילְדָה בְּהֵמָה טְהוֹרָה - אֲסוּר בְּאַכִּילָה, שֶׁהַיּוֹצֵא מִן הַטְּמֵא - טְמֵא. וְהַיּוֹצֵא מִן הַטְּהוֹר - טְהוֹר.

ד. דָּג טְמֵא שֶׁבָּלַע דָּג טְהוֹר - מִתֵּר בְּאַכִּילָה. וְטְהוֹר שֶׁבָּלַע דָּג - טְמֵא אֲסוּר בְּאַכִּילָה, לְפִי שְׂאִין גְּדוּלִיו.

ה. מִפְּנֵי מַה אֲמָרוּ דְּבַשׁ דְּבוֹרִים מִתֵּר? שְׂאִין מוֹצִיאֹת אוֹתוֹ, אֲלֵא מְכַנִּיסוֹת אוֹתוֹ. דְּבַשׁ

הַיּוֹזֵין - אֲסוּר, שְׂאִינוֹ אֲלֵא רִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מַה תִּלְמִיד לֹאמַר "גְּמַל, גְּמַל" שְׁתֵּי פְעֻמִּים? לְרִבּוֹת אֵת הַגְּמַל הַנּוֹלָד מִן הַפֶּרָה, כְּנוֹלָד מִן הַגְּמַלָּה, וְאֵם רִאשִׁיָּה וְרִבָּה דוֹמָה לְאָמוֹ - מִתֵּר בְּאַכִּילָה. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: הַיּוֹצֵא מִן הַטְּמֵא - טְמֵא, וְהַיּוֹצֵא מִן הַטְּהוֹר - טְהוֹר, שְׂאִין בְּהֵמָה טְמֵאָה יוֹלֵדֵת מִן הַטְּהוֹרָה, וְלֹא טְהוֹרָה יוֹלֵדֵת מִן הַטְּמֵאָה, וְלֹא גִסָּה מִדְּקָה, וְלֹא דְקָה מִגִּסָּה, וְלֹא אָדָם מִבָּקָל, וְלֹא בָקָל מֵאָדָם, אֵף עַל פִּי שְׂאִמְרוּ: בְּהֵמָה טְהוֹרָה דְקָה - יוֹלֵדֵת לְחַמְשָׁה חֲדָשִׁים, בְּהֵמָה טְהוֹרָה גִּסָּה - לְחַמְשָׁה חֲדָשִׁים, בְּהֵמָה טְמֵאָה גִּסָּה - לְשָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשִׁים, הַכֹּלֵב - לְחַמְשִׁים יוֹם, חֲתוּל - לְחַמְשִׁים וּשְׁנַיִם יוֹם, חֲזִיר - לְשָׁנִים יוֹם, שׁוֹעַל וְכֹל שְׂרָצִים - לְשָׁשָׁה חֲדָשִׁים. הַזָּאב, וְהָאֲרִי, וְהַדָּב, וְהַנֶּמֶר, וְהַבְּרָדָלֶס, וְהַפִּיל, וְהַקּוֹף, וְהַקּוֹפֵד - לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים, וְהַנְּחָשׁ - לְשִׁבְעַת שָׁנִים. הַדּוּלְפִינִין - מוֹלִידִין וּמְגַדְלִין כְּאָדָם. דָּג טְמֵא - מִשְׂרִיץ, דָּג טְהוֹר - מִטִּיל בִּיַצִּים. קֶרֶבִי דָגִים וְעֵבֶר - אֵין נֹאכְלִין אֲלֵא מִן הַמַּמְחָה. הַעוֹף - נֹאכֵל בְּמִסְרַת, נֹאמֵן צִיד לֹאמַר: 'עוֹף זֶה טְהוֹר'.

ו. פֶּרָה שִׁילְדָה מִיֵּן שֶׁה - אֵין פּוֹדִין בּוֹ פֶּטֶר חֲמוֹר, שְׁכָל מְקוּם שְׁנֵאמַר "שֶׁה" תּוֹפְסוֹ כְּבָשִׂים וְעִזִּים גְּדוּלִים וּקְטָנִים, זְכָרִים וּנְקִבּוֹת תְּמִימִים וּבְעֵלִי מוּמִין, פּוֹדָה בּוֹ שׁוֹנֵה וּמְשַׁלֵּשׁ, וּמְבִיאֻ בְּנֵדֵר וּנְדָבָה לְחֻטָּאתוֹ וְלֹאשְׁמוֹ, וְחִיב בְּבְכוּרָה וּבְמִתְנּוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הַכֹּלָאִים מִן הַרְחֵל, וּמִן הַגְּדִי - פּוֹדִין בּוֹ. מִן הַחִיָּה - אֵין פּוֹדִין בּוֹ. כֶּשֶׁם שְׂאִין פּוֹדִין בְּשַׁחֲטָה - כֶּף אֵין פּוֹדִין בְּפֶטֶר חֲמוֹר שְׁמֵת. פֶּטֶר חֲמוֹר - מִצּוֹתוֹ לְקַיְמוֹ שְׁלִשִׁים יוֹם, מִכָּאֵן וְאֵילָף, אוֹ פּוֹדוֹ, אוֹ עוֹרְפוֹ. מִכְּמָה לֹא יַפְחוֹת? רַבִּי יוֹסִי בֵּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יַפְחוֹת מִשְׁוֵה שְׁקָל. אֵיזָה הוּא פְדִיּוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר? הַנִּכְנָס לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר, יִשְׂרָאֵל שְׁהִי לוֹ סַפְקוֹת, וְעִמַּד וּפְדָאָן. וְכֵן כֵּהֵן שִׁירֵשׁ אֵת אָבִיו וְאֵת אִמּוֹ יִשְׂרָאֵל, אוֹ שִׁנְתָן לוֹ בְּמִתְנָה פֶּטֶר חֲמוֹר לְפָדוּתוֹ. אֵיזָה הוּא פְדִיּוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר? הַנִּכְנָס לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר, הֲרִי שֵׁישׁ לוֹ פֶּטֶר חֲמוֹר -

לוקה את הארבעים. כללו של דבר: הרי הן כחלין לכל דבר, ואין בהן אלא עלוי מצות בלבד. אבל אם קדם הקדשן את מומן, או מום עובר להקדשן, ולאחר מכן נולד להן מום קבוע, ונפדו - פטורין מן הבכורה ומן המתנות, ולדותיהן קדש, ואין נפדין תמימין, ואין מביאין לכל זבח שירצה, ולפני פדיונן מועלין בהן, ולאחר פדיונן - אין מועלין בהן, ובין לפני פדיונן ובין לאחר פדיונן - עושין תמורה. ובין לפני פדיונן ובין לאחר פדיונן, הגוזז והעובד בהן - הרי זה לוקה את הארבעים, כללו של דבר: הרי הן כקדשים לכל דבר, ואין בהן אלא שהתרו בשחיטה בלבד.

ד. המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים - ולדות פטורין, ולדי ולדות - חייבין. מתו אמהות, והעמיד הולדות תחת אמותיהן - ולדות פטורין, ולדי ולדות - חייבין. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הן, ולדותיהן, וולדי ולדותיהן - פטורין מן הבכורה ומן המתנות אפלו עד סוף העולם.

ה. רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל - פטורה מן הבכורה. ואם יש בו מקצת סימנין - חייב בבכורה. רחלה שלא בכרה, וילדה שני זכרים, ויצאו ראשיהן כאחד. רבי יוסי הגלילי אומר: שניהן לכהן, שנאמר (שמות יג, יב): "הזכרים לה". וחכמים אומרים: אי אפשר, אלא אחד לו ואחד לכהן. רבי טרפון אומר: היפה שבהן. רבי עקיבה אומר: הכושל שבהן. השני ירעה עד שיסתאב, וחייב במתנות. ורבי יוסי פוטר. מת אחד מהן; רבי טרפון אומר: יחלקו. רבי עקיבה אומר: המוציא מחברו עליו הראיה. זכר ונקבה, ואין ידוע, אין כאן לכהן כלום, אלא זכר ירעה עד שיסתאב ויאכל במומו לבעלים. שני רחלים שלא בכרו וילדו שני זכרים - נותן שניהן לכהן. זכר ונקבה - זכר לכהן. שני זכרים ונקבה - אחד לו ואחד לכהן. רבי טרפון אומר: היפה שבהן. רבי עקיבה אומר: הכושל שבהן. הכוי - ירעה עד שיסתאב וחייב במתנות. ורבי יוסי פוטר

אין לו לפדותו. אמר לו כהן: 'תנהו לי ואני פודה אותו' - הרי זה לא יתננו לו, אלא אם כן יודע שהוא פודה אותו. עורפו בקופץ מאתרו וקוברו, ואסור בהנאה. לא ימיתנו לא במקל ולא בקנה, ולא ינעול דלת בפניו בשביל שימות, ואם עשה כן - הרי זה יצא. בחייו - אסור בגזו ובעבודה. ורבי שמעון מתיר, ובכור אדם - מתר בכלן. תמורה שלא בכרה וילדה שני זכרים - נותן טלה אחד לכהן, זכר ונקבה - מפריש טלה והוא לעצמו. תמורה וטלה שהיו בכורו, וילדו שני זכרים - נותן שני טלאים לכהן. זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה - נותן טלה אחד לכהן. שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, ואין ידוע - אין כאן לכהן כלום, אלא מפריש טלה אחד, ופודה בו כל אחד ואחד לעצמו.

מסכת בכורות פרק שני

א. הלוקח עבר פרתו של עובד כוכבים, והמוכר לו, אף על פי שאינו רשאי, והמשתתף לו, והנותן לו בשתפות, והמקבל הימנו, והנותן לו בקבלה - פטור מן הבכורה. רבי יהודה אומר: אף המקבל מן העובד כוכבים, אף על פי שאינו רשאי - הרי זה מעלה בשויו, ונותן חצי דמיו לכהן, והנותן לו בקבלה, אף על פי שאינו רשאי - הרי זה מעלה אותו, ואפלו עשרה בשויו, לתן דמיו לכהן. וחכמים אומרים: הואיל ואצבע העובד כוכבים באמצע - פטור מן הבכורה.

ב. כהמת המדבר, וכהמת הקדש, וכהמת הגר שמת, ואין לו יורשים - פטורה מן הבכורה, וכהמת ארנונה - חייבת בבכורה.

ג. כל הקדשים שקדם מומן קבוע להקדשן ונפדו - חייבים בבכורה ובמתנות - ולדותיהן חול, ונפדים תמימין, ומביאין לכל זבח שירצה, לפני פדיונם, ומועלין בהן לאחר פדיונם, ובין לפני פדיונם ובין לאחר פדיונם - אין עושין תמורה. בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן. הגוזז והעובד בהן - אין

אָחַד מֵהֶן. רַבִּי טְרַפּוֹן אָמַר: יַחְלְקוּ. רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: הַמוּצִיא מִחִבְרו עָלָיו הָרֵאִיָּה. שְׁתֵּי נִקְבוֹת וְזָכַר, או שְׁנֵי זָכָרִים וּשְׁתֵּי נִקְבוֹת, וְאִין יָדוּעַ - אִין כָּאן לִכְהֵן כְּלוּם, אֲלֵא הַזָּכָרִים יָרְעוּ עַד שִׁסְתָּאבוּ וַיֵּאָכְלוּ בְּמוֹמֵן לְבַעֲלִים. אַחַת בְּכֶרֶה וְאַחַת שְׁלֵא בְּכֶרֶה, וַיִּלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים, אָחַד לֹו וְאַחַד לְכֶהֱן. רַבִּי טְרַפּוֹן אָמַר: הִיפָּה שְׁבֵהֶן. רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: הַכּוֹשֵׁל שְׁבֵהֶן. הַשְּׁנִי - יָרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וְחֵיב בַּמִּתְּנוּת. רַבִּי יוֹסִי פוֹטֵר, שְׁהִיָּה רַבִּי יוֹסִי אָמַר: כָּל שֶׁחֲלִיפּוּ בִיד כֶּהֱן - פְּטוּר מִן הַמִּתְּנוּת, וְרַבִּי מֵאִיר מְחִיב, שְׁהִיָּה אָמַר, אִם בְּכוֹר - תִּתְּנֶהוּ לִי. וְאִם לֹאוּ - תֵּן לִי מִתְּנוּתַי. מִת אָחַד מֵהֶן; רַבִּי טְרַפּוֹן אָמַר: יַחְלְקוּ. רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: הַמוּצִיא מִחִבְרו עָלָיו הָרֵאִיָּה. זָכַר וּנְקֵבָה, וְאִין יָדוּעַ - אִין כָּאן לִכְהֵן כְּלוּם, אֲלֵא הַזָּכָר יָרְעָה עַד שִׁסְתָּאב, וַיֵּאָכְל בְּמוֹמוֹ לְבַעֲלִים.

ו. הַלּוֹקַח בְּהֵמָה מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, וְאִין יָדוּעַ אִם בְּכֶרֶה או לא בְּכֶרֶה. עוֹ בַת שְׁנֵתָה - וְדַאי לִכְהֵן. מִכָּאן וְאֵילָךְ - סָפֵק. רַחַל בַּת שְׁנֵתִים - וְדַאי לִכְהֵן, מִכָּאן וְאֵילָךְ - סָפֵק. פָּרָה בַת שֵׁשׁ - וְדַאי לִכְהֵן, מִכָּאן וְאֵילָךְ - סָפֵק, וְחִמּוּרָה כְּפָרָה. רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: חִמּוּרָה בַת אַרְבַּע. עַד כָּאן דְּבַרִּי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל. וְכִשְׁנֵאֲמָרוּ הַדְּבָרִים לְפָנַי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אָמַר: צֵאוּ וְאָמְרוּ לוֹ לִישְׁמַעֵאל: טְעִיתָ! אֵילוּ בּוֹלֵד בְּלִבָּד הֵייתָה פוֹטֵר בְּבִהֵמָה יָפָה הֵייתָה אָמַר, אֲלֵא אָמְרוּ, סִימֵן וְלֹד בְּבִהֵמָה דְקָה טְנוּף, וּבִגְסָה שְׁלִיא, וּבִאֲשָׁה שְׁפִיר וְשְׁלִיא. וְאִנִּי אָמַר: עוֹ שְׁטַנְפָּה בַת שֵׁשָׁה - יוֹלְדַת בַּת שְׁנֵתָה, רַחַל שְׁטַנְפָּה בַת שְׁנֵתָה - יוֹלְדַת בַּת שֵׁשָׁה. רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: אֵינָה בָּאָה לְמִדָּה הַזֹּאת, אֲלֵא כָּל שִׁידוּעַ שְׁבִכְרָה - אִין כָּאן לִכְהֵן כְּלוּם, וְשְׁלֵא בְּכֶרֶה - הִרִי זֶה לִכְהֵן. סָפֵק - יֵאָכְלוּ בְּמוֹמֵן לְבַעֲלִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: בְּהֵמָה גְּסָה שֶׁשְׁפָעָה חֲרַרְתָּ דָם - טְעוּנָה קְבוּרָה, וְאִין מְטָמָא בְּמִשְׁא. וְהֵבֵא אַחֲרֶיהָ - פְּטוּר מִן הַבְּכוּרָה.

ז. הַלּוֹקַח בְּהֵמָה מִנִּיקָה מִן הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים, הֵבֵא אַחֲרֶיהָ - בְּכוֹר מִסָּפֵק, שְׁמִרְחֻמַּת אֶת שְׁאִינָה יוֹלְדַת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: הִרִי הוּא בְּחֻזְקָתוֹ. וְכֵן הִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: הַנִּנְכָס לְתוֹךְ עֲדָרוֹ בְּלִילָה. וְרָאָה כְּעֶשֶׂר כְּחֹמֶשׁ עֶשְׂרֵה מִבְּכִירוֹת שְׁלִדּוֹ. וְלִשְׁחֲרִית בָּא וּמִצָּא זָכָרִים תְּלוּאִים בְּזִקְנוֹת וּנְקִבוֹת בְּמִבְּכִירוֹת - אֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ שְׂמָא בְּנָה שֶׁל זוּ בָּא אֲצֵל זוּ, וְשְׂמָא בְּנָה שֶׁל זוּ בָּא אֲצֵל זוּ. וְכֵן הִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: הַמוֹסֵר בְּהֵמָתוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים לְרַעוּת, אָף עַל פִּי שְׁאִינּוּ רִשְׁאִי, וְלִשְׁחֲרִית בָּא וּמִצָּא זָכָרִים בְּזִקְנוֹת, וּנְקִבוֹת בְּמִבְּכִירוֹת - אֵינּוּ חוֹשֵׁשׁ, שְׂמָא הֵבִיא עוֹבֵד כּוֹכְבִים אֶת בְּנָה שֶׁל זוּ אֲצֵל זוּ, וְאֶת בְּנָה שֶׁל זוּ אֲצֵל זוּ. הַתּוֹלֵשׁ צֶמֶר מִבְּכוֹר תָּם, וְהַנִּיחַ בְּחִלּוֹן, אָף עַל פִּי שְׁנוּלֵד לְאַחַר מִכָּן וּשְׁחָטוּ - הִרִי זֶה יִקְבֵר בְּכוֹר. בְּעַל מוּם שֶׁתִּלַּשׁ הַיִּמְנוּ, וְאַחַר כֵּךְ מִת; עֲקֵבִיא בֶּן מֵהִלְלָאֵל מִתִּיר, וְחֻכְמִים אוֹסְרִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי רַבִּי יְהוּדָה: מוֹדָה עֲקֵבִיא בְּזֶה שֶׁהוּא אֶסוּר, עַל מַה נִּחְלָקוּ? עַל שְׁנֵטְמָא, שֶׁתִּלַּשׁ הַיִּמְנוּ וְאַחַר כֵּךְ שְׁחָטוּ, שֶׁעֲקֵבִיא בֶּן מֵהִלְלָאֵל מִתִּיר, וְחֻכְמִים אוֹסְרִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מוֹדָה רַבִּי חֵלְפָתָא בְּזֶה שֶׁהוּא מִתֵּר, אֲבָל בִּיחּוּד אָמְרוּ חֻכְמִים: יִנְיַחְנוּ בְּחִלּוֹן, שְׂמָא יֵשׁ תְּקוּן, שְׂאָם יְהֵא מִת - אֶסוּר. וְאִם שְׁחָטוּ - יְהֵא מִתֵּר, עַל מַה נִּחְלָקוּ? עַל שְׁנֵטְמָא, שֶׁתִּלַּשׁ הַיִּמְנוּ וְאַחַר כֵּךְ מִת, שֶׁעֲקֵבִיא בֶּן מֵהִלְלָאֵל מִתִּיר, וְחֻכְמִים אוֹסְרִין.

מִסְכַּת בְּכוֹרוֹת פְּרָק שְׁלִישִׁי

א. עַד כַּמָּה יִשְׂרָאֵל חֵיבִים לְטַפֵּל בְּבָכוֹר? בְּבִהֵמָה דְקָה שְׁלוּשִׁים יוֹם, וּבִגְסָה חֲמִשִּׁים יוֹם. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: בְּדָקָה שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, מִפְּנֵי שְׁטַפּוּלָּה מְרַבָּה. בְּכוֹר תָּם בְּזִמְן הַזֶּה - רִשְׁאִי לְקִימוֹ שְׁתֵּים וְשֵׁשׁ שָׁנִים עַד שֶׁלֹּא הִרְאָהוּ לְמִמְחָה, מִשְׁהִרְאָהוּ לְמִמְחָה, נוֹלֵד בּוֹ מוּם בְּתוֹךְ שְׁנָתוֹ - רִשְׁאִי לְקִימוֹ כָּל שָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשׁ, לְאַחַר שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֲדָשׁ - אִין רִשְׁאִי לְקִימוֹ שְׁלוּשִׁים יוֹם.

חֲשׂוֹד עַל הַטְּהָרוֹת. יִשְׂרָאֵל חֲשׂוֹד עַל הַטְּהָרוֹת - וְאִין חֲשׂוֹד, לֹא עַל הַמַּעֲשׂוֹת וְלֹא עַל הַשְּׂבִיעִית. חֲשׂוֹד עַל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - חֲשׂוֹד עַל כָּל מִצּוֹת שְׁבִתוֹרָה, וְלֹא לַמִּפְרַע אֲלֵא מִכָּאן וְלִהְבֵּא, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר טו, כג): "מִן הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה ה' וְהִלָּאָה לְדַרְתֵּיכֶם".

ו. כָּל פְּסוּלֵי מִקְדָּשִׁין נִמְכָּרִין בְּאֵטְלִיז וְנִשְׁחָטִין בְּאֵטְלִיז, וְנִמְכָּרִים בְּלִיטְרָא, חוּץ מִן הַבְּכוֹר וּמִן הַמַּעֲשֵׂר, שֶׁהֵנְאָתָן לְבַעֲלִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִפִּיס אָדָם אֵת עֲצָמוֹ בְּלִיטְרָא בְּבָכוֹר, לִידַע מַה הִגִּיעוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִצָּא אָדָם אֵת חֲבֵרוֹ בִּירוּשָׁלַיִם, אָמַר לוֹ: מַה אֲכַלְתָּ הַיּוֹם? אָמַר לוֹ: מִן! יוֹדַע שֶׁמֵּהמַּעֲשֵׂר אָכַל, מַה הֵמֵן אִין לוֹ דְּמִים - אֵף מַעֲשֵׂר אִין לוֹ דְּמִים. אָמַר לוֹ: קִיץ - יוֹדַע שֶׁהַבְּכוֹר אָכַל, מַה הִקִּיץ נִמְכָּר בּוֹזֵל, אֵף הַבְּכוֹר נִמְכָּר בּוֹזֵל. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אִין נִמְנִין עַל הַבְּכוֹרוֹת אֲלֵא הַכֹּהֲנִים בְּלִבָּה, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: אֵף יִשְׂרָאֵל. רַבִּי עֲקִיבָה מִתִּיר אֶפְלוֹ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים יב, טו): "כִּצְבִי וְכִאֲלִי". בֵּשֶׁר בְּכוֹר, בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: אִין מֵאֲכִילִין אוֹתוֹ לְנִדּוֹת, וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: מֵאֲכִילִין אוֹתוֹ לְנִדּוֹת. בְּכוֹר שְׁאֲחֹזוֹ דָם - אִין מְקִיזִין לוֹ אֵת הַדָּם בְּמִקּוֹם שְׁעוֹשָׂה בּוֹ מוֹם, אֲבָל מְקִיזִין לוֹ אֵת הַדָּם בְּמִקּוֹם שְׁאִין עוֹשָׂה בּוֹ מוֹם; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵף נִשְׁחַט עַל אוֹתוֹ הַמוֹם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֶפְלוֹ מִת - אִין מְקִיזִין לוֹ אֵת הַדָּם. הֵיךְ בְּכוֹר, בְּעֵטוֹ וְעֵשָׂה בּוֹ מוֹם, אִם נִתְּפָן לְכֹף - אֲסוּר, וְאִם לֹא - מִתֵּר. כָּל הַמִּמֵּין הָרְאוּיִן לְבֵא בִידֵי אָדָם - רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל נֶאֱמָנִין. רוֹעֵי כֹהֲנִים - אִין נֶאֱמָנִין. חֲזָרוֹ לומר: נֶאֱמָן הוּא עַל שֶׁל חֲבֵרוֹ וְאִין נֶאֱמָן עַל שֶׁל עֲצָמוֹ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן כְּפּוֹסָאֵי אוֹמֵר: אִין שׁוֹחֲטִין אֵת הַבְּכוֹר אֲלֵא עַל פִּי שְׂנִים. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֶפְלוֹ בְּנוֹ וְאֶפְלוֹ בַתּוֹ. רַבִּי אוֹמֵר: אֶפְלוֹ עֲשָׂרָה בַתּוֹף הַבֵּית - אִין נֶאֱמָנִין, שְׁחֲשׂוֹד עַל הַדְּבָר לֹא דָנוּ וְלֹא מַעֲידוּ. אִין שְׂמִין בְּכוֹרוֹת תְּמִימִין לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל שְׂמִין לְהֵן בְּכוֹרוֹת

ב. כָּל קֳדָשִׁים שֶׁהִקְדָּשׁוּ בְּכֵטָן וְיִצְאוּ בַדְּפָן, קֳדָשָׁה חִלָּה עֲלֵיהֶן, הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר - אִין קֳדָשָׁה חִלָּה עֲלֵיהֶן. כָּל הַקְּדָשִׁים שֶׁכְּתוּב בְּהֵן שְׁנָה שְׁנָה, כִּיּוֹן שְׁעֲבָרָה שְׁנָתָן - הָרִי אֵלוֹ פְּסוּלִין. הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר, אֶפְלוֹ שְׁתֵּים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים - הָרִי אֵלוֹ כְּשִׁרִין.

ג. אֶחָד הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר, וְאֶחָד כָּל הַקְּדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישָׁם שְׁנָה שָׁל רְגֵלִים, וְרְגֵלִים שָׁל שְׁנָה - עוֹבֵר עֲלֵיהֶן מִשּׁוֹם "בַּל תֵּאָחֵר".

ד. הַשּׁוֹחֵט אֵת הַבְּכוֹר בַּחֲזֶקֶת בַּעַל מוֹם, וְנִמְצָא תָמִים. מוּמִין שְׁבַעֲיָן - אִין מִבְּקָרִין אוֹתָן, מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁתַּנִּין לְאַחַר מִיתָה, וְשִׁבְגוּף מִבְּקָרִין אוֹתָן; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵף שִׁבְגוּף אִין מִבְּקָרִין, אֲלֵא הָרִי זֶה יִבְקֵר. מִי שְׂאִינוֹ מִמְּחָה וְרָאָה אֵת הַבְּכוֹר וְנִשְׁחַט עַל פִּי, זֶה הֵיךְ מַעֲשָׂה, וְכֹא וְשָׁאֵל אֲלַעְזוֹר בֶּן פְּדָאֵי לַחֲכָמִים, וְאָמְרוּ: מִשְׁלֵם מִחְצָה בַדְּקָה וְרַבִּיעַ בַּגְּסָה.

ה. הַחֲשׂוֹד לְהִיּוֹת נוֹטֵל שְׁכָרוֹ וְדָן, שְׁכָרוֹ וּמַעֲיֵד - כָּל הַדִּינִין שְׁדָן וְכָל עֲדִיּוֹת שֶׁהַעֲיֵד - הָרִי אֵלוֹ בְּטִלִין. אֲבָל נוֹתֵן לְדִין שְׁכָר דִּינוֹ וְלַעֲד שְׁכָר עֲדוּתוֹ. אֵף עַל פִּי שְׁאָמְרוּ: כְּשֶׁר לְדִין שִׁטוֹל שְׁכָר, וְלַעֲד שִׁטוֹל שְׁכָר עֲדוּתוֹ. הַחֲשׂוֹד לְהִיּוֹת נוֹטֵל שְׁכָרוֹ לְהַזוֹת וְלִקְדָּשׁ - מִימֵיו מִי מַעֲרָה וְאֶפְרוֹ אֶפְרָה מְקַלָּה. וְאִם הֵיךְ כֵּהֵן - מִטְּמֵאתוֹ מִתְרוּמָתוֹ, וּמֵאֲכִילוֹ, וּמִשְׁקוֹ וְסָכוֹ. וְאִם הֵיךְ זָקֵן - מִרְפִּיבוֹ עַל הַחֲמוֹר, וְנוֹתֵן לוֹ שְׁכָרוֹ כְּפּוֹעַל בְּטֵל. אֵף עַל פִּי שְׁאָמְרוּ: כְּעוֹר הַדִּין שְׁנוּטֵל שְׁכָרוֹ. הַחֲשׂוֹד עַל הַבְּכוֹרוֹת - אִין לּוֹקְחִין מִמֶּנּוּ עוֹרוֹת צְבָאִים, וְלֹא עוֹרוֹת שְׁאִין עֲבוּדִין. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לּוֹקְחִין הֵימֶנּוּ עוֹרוֹת שֶׁל נִקְבָּה שְׁלֵא בָא לְכַלֵּל קֳדָשָׁה מַעוֹלָם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: הַחֲשׂוֹד לְהִיּוֹת מוֹכֵר תְּרוּמָה לְשֵׁם חֵלִין - אִין לּוֹקְחִין הֵימֶנּוּ דְבַר שֵׁישׁ בּוֹ זִיקַת תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת, וְחֲשׂוֹד הוּא עַל הַטְּהָרוֹת וְעַל הַטְּמֵאוֹת שְׁבִתוֹרָה. הַחֲשׂוֹד לְהִיּוֹת מְטֵמָא לְמַתִּים - נֶאֱמָן הוּא עַל יְדֵי צִיּוֹן קְבָרוֹת. הַחֲשׂוֹד עַל הַשְּׂבִיעִית - חֲשׂוֹד עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת. חֲשׂוֹד עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת - אִין חֲשׂוֹד עַל הַשְּׂבִיעִית. חֲשׂוֹד עַל זֶה וְעַל זֶה -

אַנְטִיגֵנוֹס אֹמֵר: וְרִיר, בּוֹדְקִין אוֹתוֹ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים יוֹם שְׁמָא יִהְיֶה וְיַחְזֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אֹמֵר: אִם הֵיִתְּהָ עֵינֵי דוֹמְעַת - בְּיָדוּעַ שְׁהֵמִים עוֹבְרִין. פְּסָקָה מְלַהֲוִית דוֹמְעַת - בְּיָדוּעַ שְׁהֵמִים קְבוּעִין. נִקְבוּ חֲטָמֵי זֶה לְתוֹךְ זֶה, מְבַפְּנִים - לֹא יִשְׁחַט, מְבַחוּץ - יִשְׁחַט.

ג. אִיזוֹ הִיא תִּיּוֹמַת? מִן הַתִּיּוֹמַת וּלְפָנִים, אוֹ מִן הַתִּיּוֹמַת שְׁלִפְנִים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קְפוּסָאֵי אֹמֵר: אֵין שׁוֹחֲטִין אֶת הַבְּכוֹר אֲלֵא עַל הַחִיצוֹנִית. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן אֲנְטִיגֵנוֹס אֹמֵר: אֵין מְשַׁגְּחִין עַל הַפְּנִימִית כָּל עֵקֶר. נִפְגַּמַת סִירַת אֱלִיהָ בְּמִקְדָּשִׁים - הָרִי זֶה מִום. נִפְגַּם הַזּוֹבֵן כָּל שְׁהוּא - הָרִי זֶה יִשְׁחַט. אִיזְהוּ זוֹבֵן? כִּס וְלֹא הַזְכָּר. אֹמֵר רַבִּי יוֹסִי בֶּן הַמְּשֻׁלָּם: מַעֲשֶׂה בְּאַחַד שְׁנֵטְלוֹ זָאב וְחֹזֵר לְמִקְוָמוֹ. נִחַתְכָּה זָנָב מִן הַעֲצָם וְלֹא מִן הַפֶּרֶק אוֹ שְׁהִיָּה רֹאשׁ הַזָּנָב מִפְּצַל לִשְׁתֵּי עֲצָמוֹת, אוֹ שֵׁשׁ בְּשָׂר בֵּין חוּלְיָא לְחוּלְיָא כְּמֵלֵא חוּלְיָא - הָרִי זֶה לֹא יִשְׁחַט. אוֹ אֵין לָהּ אֲלֵא בִיעָזָה אַחַת - הָרִי זֶה יִשְׁחַט. הִיּוּ לָהּ שְׁנַיִם, אָף עַל פִּי שְׁאִין בְּשִׁנְיָה אֲלֵא כְּפוּל - הָרִי זֶה לֹא יִשְׁחַט. אֹמֵר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֶׂה בְּפָרָה שֶׁל בֵּית מִנְחָם, שֶׁהוֹשִׁיבוּהוּ עַל עַכּוּזוֹ וּמַעֲכוּהוּ בְּבִיצִים, וְלֹא יֵצֵאת אֲלֵא אַחַת, וְנִשְׁחַטְתָּה, וְנִמְצָאת שְׁנַיִה דְבוּקָה עַל הַפֶּסֶל, וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנֵי רַבִּי עֲקִיבָה וְהִכְשִׁיר. וּכְשֶׁנֶּאֱמָרוּ הַדְּבָרִים לְפָנֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי, אֹמֵר: 'הֲאֵכִילְכֶם עֲקִיבָה גְּבוּלוֹת! גִּטְלוּ קֶרְנַיִם וְיִטְלְפוּם וְהִזְכֹּר עִמָּהֶן - הָרִי זֶה יִשְׁחַט.

ד. אִיזְהוּ יִתִּיר? כָּל שֵׁשׁ לוֹ שְׁלֹשׁ עֵינַיִם וְחָמֵשׁ רִגְלַיִם. הַחֶסֶר? שְׁלֹשׁ רִגְלַיִם וְעֵין אַחַת. אִיזְהוּ פְּסוּל? כָּל שֶׁהִפְסִילִין יוֹצֵאִים. נִשְׁתַּבְּרוּ רַב צִלְעוֹתָיו, אוֹ שְׁהִיָּה בּוֹ מוּם מְבַפְּנִים - אִינוּ מוּם, שְׁנֵאֱמַר (וַיִּקְרָא כֹּה, יח): "עוֹר אוֹ פֶּסֶח", מֵה עוֹר וּפֶסֶח הַמִּיֻּדֵּי, מוּם שְׁבַגְלוֹי וְאֵין חוּזֵר כּו'. אֹמֵר רַבִּי יוֹסִי בֶּן הַמְּשֻׁלָּם: אֵילֵא הִיָּה מוּנָה מוּמִין בְּיָבְנָה, וְאֶמְרָן לְפָנֵי חֲכָמִים, וְהוֹדוּ לוֹ. וְעוֹד שְׁלֹשָׁה הוֹסִיף. אֹמְרוּ לוֹ: לֹא שְׁמַעְנוּ אֲלֵא אַחַת, שְׁגַלְגַל עֵינוֹ עַל כֶּשֶׁל אָדָם, וּפְיוֹ

בְּעַלֵי מוּמִין. שְׁמִין בְּכוֹרוֹת תְּמִימִין לְכַהֲנִים, וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר בְּעַלֵי מוּמִין. אֵין רוֹאִין אֶת הַבְּכוֹרוֹת לְיִשְׂרָאֵל, וְאִם אֹמֵר לוֹ: 'כֹּהֵן שְׁלַחְנִי אֶצְלָךְ', אוֹ שִׁירֵשׁ אֶת אָבִי אִמוֹ כֹּהֵן - רוֹאִין. כֹּהֵן כָּשֵׁר שְׁהִיָּה רַעֲהָ צִאֲנוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל - לֹא יֹאמֵר לוֹ 'תָּן לִי אֶת הַבְּכוֹרוֹת הַלְלוּ', אֲלֵא אֹמֵר לוֹ: 'אַרְבַּעַה טְמֵאִין שְׁבַעֲדָרָךְ' - תָּנֵם לִי! כָּל הַבְּכוֹרוֹת אָדָם מִתִּיר חוּץ מְבַכוֹר עֲצָמוֹ. רוֹאָה הוּא קָדָשׁוֹ וּמַעֲשׂוֹתָיו שֶׁל עֲצָמוֹ. וְנִשְׁאֵל הוּא עַל הַטְּמֵאוֹת וְעַל הַטְּהָרוֹת שֶׁל עֲצָמוֹ.

ז. הַעוֹשֶׂה מוּם בְּבַעַל מוּם - הָרִי זֶה לוֹקָה אֶת הָאַרְבָּעִים. הַמְּחַמֵּץ אֶת הַמְּחַמֵּץ הָרִי זֶה לוֹקָה אֶת הָאַרְבָּעִים. מְסַרֵס אֶת הַמְּסַרֵס - הָרִי זֶה לוֹקָה אֶת הָאַרְבָּעִים. מוּם שְׁבַגְלוֹי - הָרִי זֶה יִשְׁחַט עַל פִּי שְׁלֹשָׁה בְּנֵי הַכְּנֶסֶת; וְדְבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: אֶפְלוּ רִגְלוֹ קְטוּעָה וְעֵינוֹ סְמוּיָה - לֹא יִשְׁחַט אֲלֵא עַל פִּי מְמַחָה.

מִסְכַּת בְּכוֹרוֹת פֶּרֶק רַבִּיעִי

א. כָּל הַמוּמִין פּוֹסְלִין בְּמִקְדָּשִׁין וּפּוֹסְלִין בְּבַכוֹר. הַפֶּדֶק - כָּל שְׁהוּא, פּוֹגַמַת אֶת הָאֵזֶן, בֵּין בִּידֵי אָדָם וּבֵין בִּידֵי שְׁמַיִם. אִיזוֹ הִיא פְּגִימָה? כָּל שְׁנוֹתֵן אֶצְבְּעוֹ עֲלֶיהָ וְהִיא חוֹגְרַת, עַד כְּמָה תִּנְקֵב? עַד כִּרְשִׁינְהָ. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: תִּבְשֵׁ עַד כְּעַדְשָׁה. עַד כְּמָה? רַבִּי יוֹסִי בֶּן הַמְּשֻׁלָּם אֹמֵר: עַד כְּדֵי שֶׁתִּפְרָךְ, וּקְרוּבִין דְּבִרְהִיָּן לְהִיּוֹת שׁוּין.

ב. אִיזְהוּ הוּא רַק? שְׂצָף עַל גְּבֵי הָעֵין, וְלֹא הַמְּשַׁקַּע בְּקִרְקַע הָעֵין. חֲלוּזוֹן כְּמַשְׁמַעוֹ, נִחַשׁ כְּמַשְׁמַעוֹ, עֵנָב כְּמַשְׁמַעוֹ, הֵיִתְּהָ בּוֹ יְבֵלַת וְחִתְכָּה, אִם יֵשׁ בּוֹ עֵצָם - יִשְׁחַט, וְאִם לֹא - לֹא יִשְׁחַט. וְרִיר קְבוּעַ אַרְבָּעִים יוֹם. מִים קְבוּעִין שְׁמוֹנִים יוֹם; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אֹמְרִים: רִיר קְבוּעַ שְׁמוֹנִים, מִים קְבוּעִין שְׁמוֹנִים, אֲכַל לַח וְיָבֵשׁ שֶׁל בֵּית הַבַּעַל וְלֹא לַח וְיָבֵשׁ שֶׁל בֵּית הַשְּׁלֵחִין, אֲכַל לַח וְאֶחָר כֶּף יָבֵשׁ - עוֹלִין לוֹ. יָבֵשׁ וְאֶחָר כֶּף אֲכַל לַח - אֵין עוֹלִין. לְעוֹלָם אֵין עוֹלִין לוֹ, עַד שִׁיאַכַל יָבֵשׁ אַחַר לַח. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן

הַחֲדָר וְאֵת הָעֲלִיָּה כְּאֶחָת. לְרֵאוֹת אֶחָד רֹאֵה שְׁנַיִם, הֲאֵי כִּי־צַד? רֵאֵה אֶת חֲבֵרוֹ וְהוּא אֹמֵר: 'לֹא רֹאֵה'. חוֹטְמוּ בְּלֹם וְסוֹלֵד וְנוֹטָף. אֲזַנְיוֹ רְצוּמוֹת וְאֲזַנְיוֹ רְצוּעוֹת, וְעֵינָיו טְרוּטוֹת, וְעֵינָיו מְלוּדְנִיּוֹת, וְעֵינָיו גְּדוּלוֹת אוֹ קְטָנוֹת. גְּדוּלוֹת כְּשֶׁל עֵגֶל, קְטָנוֹת כְּשֶׁל אֲנָן, וּבְעַל בּוֹהֲקִית, רוּחַ קֶצְרִית בָּאָה עֲלָיו, וּבֵין הַנְּפִלִים בָּאָה עֲלָיו, נִכְפָּה אֶפְלוֹ לְזָמֵן מְרַבָּה.

ב. אֵיזָה הוּא מְרוּחַ אֶשְׁף? זֶה הַקְּלִיטִים שְׁנִכְנִסָה רוּחַ בְּאֶשְׁכּוֹ; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר: זֶה הַשְּׁחוּף. פְּרִסְתוֹ חֲלוּלָה, עֲקוּמָה דּוּמָה לְמַגֵּל, שׁוֹקוֹ נְתוּן בְּאֶמְצַע רַגְלוֹ, מְכִישׁ מְלַמְעָלָה וּמִפְסִיעַ מְלַמְטָה, בְּעַל הַקִּיפִין וְהַשְּׁיוּפֶצֶד, אֲצַבְעוֹתָיו גְּרוּמוֹת, אֲצַבְעוֹתָיו מְרוּכְבוֹת זו עַל זו, אוֹ שֶׁהִיָּתָה אֲצַבַּע גְּדוּלָה עֲקוּמָה - פְּסוּל. הִיָּתָה בּוֹ שׁוּמָא, אִם יֵשׁ בָּהּ שַׁעַר - פְּסוּל, אִין בָּהּ שַׁעַר - כְּשֶׁר. גְּדוּלָה - פְּסוּל. קְטָנָה - כְּשֶׁר. וְכַמָּה הִיא גְּדוּלָה? רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: עַד כְּאִסֵּר הָאֵיטְלָקִי. יִתְרַת - אִם יֵשׁ בָּהּ עֵצִים - פְּסוּל. אִם לֹא - כְּשֶׁר. יִתִּיר - כְּגוֹן שֶׁהוּא אִטֵּר אֲצַבְעוֹת יָדָיו, וְאֲצַבְעוֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וְשֵׁשׁ. רַבִּי יְהוּדָה מְכַשִּׁיר וְרַבִּי פּוֹסֵל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מַעֲשֶׂה בָּא לְפָנָי רַבִּי טְרַפּוֹן, וְאָמַר: 'כְּמוֹתוֹ יָרְבוּ כִּהְנִים גְּדוּלִים בִּישְׂרָאֵל'. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי: כִּף אָמַר - 'כְּמוֹתוֹ יִתְמַעְטוּ נְתִינִים מִמְּזֻרִין בִּישְׂרָאֵל'. אִטֵּר, בֵּין בִּידָיו וּבֵין בְּרַגְלָיו - פְּסוּל. הַשּׁוֹלֵט בְּשִׁתֵּי יָדָיו כְּאֶחָת, רַבִּי פּוֹסֵל וְחַקְמִים מְכַשִּׁירִין. הַזְּיוּר, וְהַלִּיפִיזוּ, וְהַתִּימִיזוּ, וְהַלִּימִיזוּ, וְהַלִּימִיזוּ, וְהַלִּימִיזוּ, וְהַלִּימִיזוּ, וְהַלִּימִיזוּ, וְהַלִּימִיזוּ. וְהַקִּישָׁן - פְּסוּלִין בְּאֶדָם וּכְשֻׁרִין בְּבַהֲמָה.

מִסְכַּת בְּכוֹרוֹת פֶּרֶק שִׁישִׁי

א. הֵבֵא אַחַר הַנְּפִלִים, אָף עַל פִּי שִׁיִּצָא, בֶּן שְׁמוֹנֶה וּבֶן תְּשַׁעָה שִׁיִּצָא רֵאשׁוֹ מֵת - בְּכוֹר לְנַחֲלָה וְאִין בְּכוֹר לְכַהֵן, שְׁנַאֲמַר (דְּבָרִים כ"א, טז): "לֹא יִכַּל לְכַפֵּר אֶת בֶּן הָאֱהוּבָה" וְגו'. זֶה הַכֶּלֶל, כֹּל שִׁיִּצָא רֵאשׁוֹ וְרַבּוֹ בְּחַיִּים - פּוֹטֵר אֶת הֵבֵא אַחֲרָיו מִן הַבְּכוֹרָה. אֲבָל לֹא חֲמֵשׁ סְלַעִים שֶׁל בֶּן. שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁל שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁלֹא בְּכוֹר, וְיִלְדוּ שְׁנֵי זָכָרִים

דּוּמָה כְּשֶׁל חֲזִיר, וְשִׁנְטַל רַב הַלְּשׁוֹן. וְרַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן אֲנִטְיָגְנוֹס אָמַר: רַב הַמְדַבֵּר בְּלְשׁוֹן, בֵּית דִּין שְׂאֵתְרִיהֶן אָמְרוּ: הָרִי אֵלּוּ מוּמִין. שְׁפָתוֹ הַתְּחַתּוֹנָה עוֹדֶפֶת עַל הָעֲלִיּוֹנָה - הָרִי זֶה מוּם. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: אִם הִיָּתָה עֲלִיּוֹנָה עוֹדֶפֶת עַל הַתְּחַתּוֹנָה כְּשֶׁל חֲזִיר - הָרִי זֶה מוּם. פִּיּו בְּלוּם, וְרַגְלָיו מוּהֲלָמוֹת מַחְמַת עֲצָמוֹ - יִשְׁחַט, מַחְמַת הַרוּחַ - לֹא יִשְׁחַט. אֲזַנְיוֹ מְגַפְפוֹת בְּחִסְסָה אֶחָת - לֹא יִשְׁחַט. בְּשִׁתֵּי חִסְיוֹת - יִשְׁחַט. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: זָנֵב הַרְחֵל שִׁישׁ בָּהּ שֶׁלֹשׁ חֲלִיּוֹת - לֹא יִשְׁחַט. שְׁתֵּים - יִשְׁחַט. זָנֵב הָעֵגֶל שְׂאִינָה מַגְעַת לְעַרְקוֹב - הָרִי זֶה יִשְׁחַט. בְּאִיזָה עַרְקוֹב אָמְרוּ? רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן אֲנִטְיָגְנוֹס אֹמֵר: בְּעַרְקוֹב שְׁבָאֲמַצַּע יָרֵךְ, עַד קַבֵּץ הָעֲלִיּוֹן, וְלֹא עַד קַבֵּץ הַתְּחַתּוֹן.

ה. יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן כְּמוּמִין, וְשׁוֹחֲטִין עֲלֵיהֶן בְּמִקְדָּשׁ, וְאִין שׁוֹחֲטִין עֲלֵיהֶן בְּגִבּוּלִין. וְאֵלּוּ הֵן: הַגּוּמִים, הַצּוּמֹת, וְהַצּוּמִם, וְהַמְּקָבָה. אִיזָה הוּא גּוּמִים? כֹּל שְׂאִין לוֹ קַרְנִים. וְצוּמֹת - כֹּל שְׂאִין לוֹ אֲזָנִים. צוּמִם - שְׂאִינֵי מְגַפְפוֹת. רַבִּי אֶלְעָאִי אָמַר מְשׁוּם רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: אֲנִדְרוּגִינוֹס בְּכוֹר הוּא, וּמוּמוֹ בּוֹ - יִשְׁחַט עֲלָיו. וְחַקְמִים אֹמְרִים: אִין קִדְשָׁה חֲלָה עֲלָיו, אֵלּא יִצָא וְיִרְעָה בְּעַדְרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: הָרִי הוּא אֹמֵר (דְּבָרִים טו, יט): "כֹּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יוֹלַד בְּבִקְרָךְ וּבַצֹּאנֶךָ הַזָּכָר תִּקְדִּישׁ לַה' אֱלֹהֶיךָ"; שְׁכָל מְקוּם שְׁנַאֲמַר 'זָכָר' - מוֹצֵיא טוּמְטוּם וְאֲנִדְרוּגִינוֹס מִן הַכֶּלֶל.

מִסְכַּת בְּכוֹרוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. מוּמִין אֵלּוּ, בֵּין קְבוּעִין וּבֵין עוֹבְרִין - פְּסוּלִין בְּאֶדָם. יִתֵּר עֲלֵיהֶן אָדָם - צְוֹארוֹ שְׁמוּט וְשְׁקוּעָה. הַזּוֹבְלָגִים, וְהַקְּרַחְנִין, וְשְׂאִין לְהֵן שְׁנַיִם, בְּעֲלֵי חֲטוּטְרוֹת - כְּשָׂרִים, אֲבָל פְּסוּלִין מִפְּנֵי מְרֵאִית הָעֵין. סְרִיס אָדָם וְסְרִיס חֲמָה, פְּצוּעַ דְּכָא וְכָרוֹת שְׁפָכָה, הַשְּׁכַנְיָה וְהַסְגְּרִיס. אִיזָה הוּא שְׁכַנְיָה? שְׁגָבִינִי שׁוֹכְבִין. סְגְרִיס שְׁגָבִינִי אֶחָד שַׁחוּר וְאֶחָד לְכָן. אִיזָהוּ הוּא סְכִי שְׁמֵשׁ? שְׂרׁוּאָה אֶת

לאו - פטורין. שתי נשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא - נותנות עשר סלעים לכהן. מת אחד מהן בתוך שלשים יום - מוציא אות מידו. רבי יהודה אומר: אם לכהן אחד נתנו - מוציא אות מידו, אם לשני כהנים נתנו - אין יכולין להוציא מידו, שהמוציא מחברו עליו הראייה.

ג. לפדות את עצמו ולעלות לרגל - פודה את עצמו ואחר כך עולה לרגל. רבי יהודה אומר: עולה לרגל ואחר כך פודה את עצמו, שזו מצוה עוברת. ללמד תורה ולשא אשה - לומד ואחר כך נושא אשה. רבי יהודה אומר: אם אין יכול לישב בלא אשה - נושא אשה ואחר כך לומד תורה. הוא ללמד תורה וכוונתו ללמד תורה, הוא לישא אשה וכוונתו לישא אשה - הוא קדם את בנו. רבי יהודה אומר: אם היה בנו זריז, ותורה מתקיימת בידו - בנו קודמו. מעשה באחד שהרצה את בנו ללמד תורה, הדירו מלעשות מלאכה, והתיר לו רבי יוסי למלאת לו חבית מים, ולהדליק לו את הנר.

ד. חמש סלעים של בן, שלשים של עבד, חמשים של אנס ושל מפתח, ומאה של מוציא שם רע - כלן בשקל הקדש ובכמה צורי, וכלן נפדין בכסף ובשוה כסף, חוץ ממותר שקלים הראויין ופדיון מעשר שני שאין באין אלא מן המטבע. עגל זה לפדיון בני - אין בנו פדוי, אבל אם אמר: 'עגל זה בחמשה סלעים לפדיון בני', וטלית זה בחמשה סלעים לפדיון בני' - בנו פדוי. אבל אין פודין לא בעבדים, ולא בשטרות, ולא בקרקעות, ואפלו אמר: 'עבד זה בחמשה סלעים לפדיון בני', וקרקע זו בחמש סלעים לפדיון בני' - אין בנו פדוי, נתן האב חמשה סלעים לחמשה כהנים - בנו פדוי, נתן לו זו אחר זו, זו אחר זו - בנו פדוי. נתן לו חזר ונטל הימנו - בנו פדוי, כך היה רבי טרפון עושה: נוטלן הימנו, וחוזר ונותנו לו.

ה. אין הבכור נוטל פי שנים בשבח שהשביחו נכסים לאחר מיתת אביהן. רבי אומר: אומר אני, שהבכור נוטל פי שנים

במחבא, מת אחד מהן - שני בכור לנחלה ואין בכור לכהן. ילדה היא וכהנת, היא ולויה, היא והאשה שכבר ילדה, שני זכרים - בכור לכהן ואין בכור לנחלה, מת אחד מהן, או שהיה זכר ונקבה - אינו בכור, לא לנחלה ולא לכהן.

ב. יש שנותן על ידי עצמו, יש שאביו נותן על ידו, יש שהוא ואביו נותן על ידו, יש שהוא ואביו נותנין, לא הוא ולא אביו נותנין. איזה הוא שנותן על ידי עצמו? הורתו שלא בקדשה ולידתו שלא בקדשה - נותן על ידי עצמו. ספק בן תשעה לראשון, ובן שבעה לאחרון - נותן על ידי עצמו. שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא, ומת אחד מהן - השני נותן על ידי עצמו. איזהו שאביו נותן על ידו? שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא - זה נותן חמש סלעים וזה נותן חמש סלעים לכהן. נתן האב חמש סלעים ומת - האב השני חיב, והבנים פטורין. ילדה היא וכהנת, היא ולויה, היא והאשה שכבר ילדה, שני-אביו נותן על ידו. מת אחד מהן, או שהיה זכר ונקבה - לא הוא ולא אביו נותנין. איזה הוא שהוא ואביו נותנין? שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא - זה נותן חמשה סלעים לכהן, וזה נותן חמשה סלעים לכהן. נתן האב חמש סלעים ומת, האב השני חיב והבנים פטורין. נתן הבנים - הבן השני חיב והאבות פטורין. נתן האב חמש סלעים, ומת אחד מן הבנים - הרי כלן פטורין. אחת בכרה ואחת שלא בכרה, של שני אנשים, וילדו שני זכרים, מת אחד מהן תוך שלשים - הרי כלן פטורין. שתי נשים של שני אנשים שלא בכרו, וילדו שני זכרים במחבא - זה נותן חמש סלעים לכהן, וזה נותן חמש סלעים לכהן. נתן האב חמשה סלעים לכהן, ומתו הבנים עד שלא חלקו בנכסי אביהן - חיבין, משחלקו בנכסי אביהם - פטורין. רבי יהודה אומר: אף משחלקו בנכסי אביהם, אם יש לזה בעשרה דינרין משל אביהם - חיבין, ואם

בְּהֵמָה? שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים מִלֵּ. כִּיצַד? הֵיזָה לֹו חֲמֵשׁ בְּסֵפֶר חֲנֻנְיָא, וְחֲמֵשׁ בְּסֵפֶר עוֹתָנִי, וְחֲמֵשׁ בְּסֵפֶר בְּצִיפּוּרֵי - הָרִי אֵלֹו מְצַטְרְפוֹת. חֲמֵשׁ בְּסֵפֶר חֲנֻנְיָא, וְחֲמֵשׁ בְּצִיפּוּרֵי - עַד שְׁיֵהִי לֹו אֶפְלוֹ אַחַת בְּצִיפּוּרֵי. הֵיזָה לֹו בְּעֵבֶר הִירְדָן מִכָּאן וּמִכָּאן, כְּגוֹן הַשּׁוּלְמִי מַגְרִי, וּשְׁתֵּי אֲבָטִינִיּוֹת - אֵינן מְצַטְרְפוֹת זֹו עִם זֹו, וְאֵינן צְרִיד לֹומֵר בְּאַרְץ וְחוּצָה לְאַרְץ. נִהַר הַיּוֹצֵא מִמְעֵרַת פְּמִיִּס, וְעוֹבֵר בִּימֵה שֶׁל סוּפְנִי, וּבִימֵה שֶׁל טַבְרִיא, אֵף עַל פִּי שְׁשָׁמוּ יְרֵדָן - אֵינן מִתְחַשְׁבִּים עִם הַיְרֵדָן. אֵיזֵהוּ יְרֵדָן? מִבֵּית יְרַחוּ וְלִמְטָה.

ג. אֵיזֵה לְקוֹחַ? כָּל שְׁמֵכְרוּ לֹו, וְחוּזֹר וְלִקְחוּ הַיְמִנּוּ, אוֹ שְׁנַתְנוּ לֹו בְּמַתְנָה, וְחוּזֹר וְלִקְחוּ הַיְמִנּוּ. אֲבָל הַלּוֹקַח עֵבֶר פָּרְתוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ אֵף עַל פִּי שְׁיִלְדָה אֲצֵל בְּעָלִים נִכְנָסֵת לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר. הַכֵּל נִכְנָס לְהַתְעַשֵּׂר, חוּץ מִן כִּלְאִים וְהַטְרָפָה; דְּבָרֵי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יְהוּדָה אִישׁ בְּרֵתוֹתָא, שְׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: אֲנִי שְׁמַעְתִּי מִשְׁמוֹ, אֵף יוֹצֵא דָפִן וּמְחַסֵּר זְמַן וְהֵיתוּם. אֲבָל אֵיזֵה הוּא כִּלְאִים? רַחַל שְׁיִלְדָה מִן גְּדִי, אֶפְלוֹ כִּמֵּין כֶּבֶשׂ, וְעוֹ שְׁיִלְדָה מִן הַכֶּבֶשׂ אֶפְלוֹ כִּמֵּין גְּדִי, טְרָפָה כְּמִשְׁמַעָה, יוֹצֵא דָפִן כְּמִשְׁמַעוֹ. אֵינן פְּחוֹת מִשְׁמוֹנֵת יָמִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מְחַסֵּר זְמַן נִכְנָס לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר.

ד. הַנְרַבֵּעַ, וְהַמְקַצֵּה, וְהַנְעֵבֵד, אֲתַנּוּ וּמְחִיר, וְטַמְטוּם וְאַנְדְרוֹגִינוֹס - אֵינן נִכְנָסִין לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן: טוּמְטוּם וְאַנְדְרוֹגִינוֹס - אֵינן נִכְנָסִין לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר, שְׁכָל מְקוֹם שְׁנֹאֲמַר זִכְרֵי - מוֹצֵיא טוּמְטוּם וְאַנְדְרוֹגִינוֹס מִן הַכָּלָל.

ה. אֵיזֵהוּ אֲתַנּוּ? כָּל שְׁנַתְנָן לָהּ עֵבֶר פָּרְתוֹ, וְחֹזֵר וְלִקְחוּ הַיְמִנָּה. אֵיזֵהוּ מְחִיר? כָּל שְׁחַלְיָי לֹו עֵבֶר פָּרְתוֹ, וְחֹזֵר וְלִקְחוּ הַיְמִנּוּ.

ו. שֶׁל גְּרִנוֹת לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, בְּפֶרֶס הַפֶּסֶח וּבְפֶרֶס עֲצָרָת וּבְפֶרֶס הַחֵג - אֵינן לֵהֵן קַצְבָּה; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי יוֹסִי בַר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינן פְּחוֹת מִחֲמִשָּׁה עֶשֶׂר יוֹם קָדָם

בְּשִׁבְחָ שֶׁהִשְׁבִּיחוּ נְכָסִים לְאַחַר מִיתַת אֲבִיהֶם, שְׁאֵף שֶׁלֹא הִשְׁבִּיחוּ בְשִׁלְהֵן. כִּיצַד? הֵיזֵה לֹו בְּהֵמָה מוּחַכָּרָת וּמוּשְׁכָּרָת אֲצֵל אַחֲרִים, רוּעָה בְּאַפֵּר - בְּכוֹר נוּטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּזוּעָ וּבִלְחִיִּים וּבִקְבָה. רַבִּי אוֹמֵר: כָּל דְּבָר שֶׁלֹא פִלְפְּלוּ בוֹ יְתוּמִים לְאַחַר מִיתַת אֲבִיהֶם - בְּכוֹר נוּטֵל פִּי שְׁנַיִם. וְאֵינן נוּטֵל פִּי שְׁנַיִם אֵלָא בְּכָל אֲשֶׁר יִמְצָא לוֹ, אֲבָל בְּנוֹ בְּנִין וְנִטְעוּ נְטִיעָה - הַכֵּל שׁוֹיֵן שְׁנוּטֵל פִּי שְׁנַיִם. אִם אָמַר: 'אִי אֶפְשִׁי בְשֶׁלֹא לְטוֹל וְשֶׁלֹא לְתַן' - הָרְשׁוֹת בִּידוֹ. כִּיצַד אֵינן נוּטֵל בְּרֵאוּי כְּבַמְחֻזָּק? מֵת אָבִיו בְּחַיֵּי אָבִיו - נוּטֵל פִּי שְׁנַיִם מִנְכָּסֵי אָבִיו, וְאֵינן נוּטֵל פִּי שְׁנַיִם מִנְכָּסֵי אָבִי אָבִיו. וְאִם הֵיזָה בְּכוֹר - נוּטֵל פִּי שְׁנַיִם אֵף מִנְכָּסֵי אָבִי אָבִיו. הַבְּכוֹרָה וְהַיּוֹרֵשׁ אֵת אֲשֶׁתוֹ, וְהַמֵּיבֵם אֵת אֲשֶׁת אַחִיו, וְהַמַּתְנָה, נֹזֵק וְחֻצֵי נֹזֵק, וְתִשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְתִשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וְחֲמִשָּׁה - כֻּלָּן אֵינן נוּטְלוֹת בְּרֵאוּי כְּבַמְחֻזָּק, אֲבָל נוֹתֵן לְהֵן מִשְׁדָּה הַחוּזֹר בְּיוּבֵל. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: הַיּוֹרֵשׁ אֵת אֲשֶׁתוֹ, בְּנֵי מִשְׁפָּחָה נוֹתְנִין לֹו מְעוֹת וּמוֹצִיאִין מִיָּדוֹ, שְׁנֹאֲמַר (בַּמִּדְבָּר לוֹ, ט): "וְלֹא תִסַּב נַחֲלָה מִמְטָה לְמִטָּה אַחֵר" וְגו'.

מִסְכַּת בְּכוֹרוֹת פְּרָק שְׁבִיעִי

א. מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה נוֹהֵג בְּגְדוּלִים וּבְקִטְנִים, בְּזִכְרִים וּבְנִקְבוֹת, בְּתַמִּימִים וּבְעֵלֵי מוּמִים, וּמַעֲשֵׂרִין אוֹתָן מִשְׁנָה לְחִבְרָתָהּ, שְׁנֹאֲמַר (דְּבָרִים יד, כב): "עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר" - בְּשֵׁנֵי מַעֲשֵׂרוֹת הַכְּתוּב מִדְּבַר, אַחַד מַעֲשֵׂר דָּגָן וְאַחַד מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: "שְׁנָה שְׁנָה", שֶׁל שְׁנָה אֲתָה מַעֲשֵׂר וְאִי אֲתָה מַעֲשֵׂר מִשְׁנָה לְחִבְרָתָהּ. גְּדִיָּה שְׁיִלְדָה שֶׁלֹשׁ בְּנוֹת, וּבְנוֹת שֶׁלֹשׁ שֶׁלֹשׁ נִכְנָסוֹת לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אֲנִי רְאִיתִי גְדִיָּה שְׁמַתְעֲשֵׂרַת בַּת שְׁנָתָה. הֵיזֵה לֹו בְּהֵמָה שֶׁל שְׁתַּיִם וְשֶׁלֹשׁ שְׁנַיִם, אִם מְכִיר בָּהּ שֶׁל שְׁנָה שְׁנָה בְּפָנֵי עֲצָמָה - נִכְנָסֵת לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר. אִם לֹאוֹ - אֵינן נִכְנָסֵת לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר.

ב. מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה מְצַטְרָף מִלֵּא רִגְלֵ רוּעָה, וְלֹא מִלֵּא רִגְלֵ בְּהֵמָה מֵהִלְכַתָּה. כִּמְהָ רִגְלֵ

לְרַגְלֵי. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן עֲזַאי: הוּאִיל וְאֵלּוֹ אֹמֵר בְּאֶחָד בְּאֵלּוֹל, וְאֵלּוֹ אֹמֵר בְּאֶחָד בְּתַשְׁרִי, הֲאֵלּוֹלִיִּין מִתַּעֲשָׂרִין בְּעֶצְמָן, כִּי־צַד? נוֹלְדוּ לוֹ חֲמִשָּׁה בָּאָב וְחֲמִשָּׁה בְּאֵלּוֹל, חֲמִשָּׁה בְּאֵלּוֹל וְחֲמִשָּׁה בְּתַשְׁרִי, וְחֲמִשָּׁה בָּאָב וְחֲמִשָּׁה בְּתַשְׁרִי. חֲמִשָּׁה בְּתַשְׁרִי וְחֲמִשָּׁה בָּאָב - הֲרִי אֵלּוֹ מִצְטָרְפִין.

ז. כִּי־צַד מִעֲשָׂרִין? מִעֲמִיד אִמָּהוֹת מִבְּחוּץ וְהֵן גּוֹעוֹת, וְהַבְּנִים יוֹצְאִין לְקִרְאָתָן. יֵצְאוּ שְׁמִינִי וְתַשְׁעִי כְּאֶחָד - הֲרִי זֶה מְשָׁלִים עֲלֵיהֶם. הַתַּשְׁעִי וְעֲשִׂירִי - יָרְעוּ עַד שִׁסְתָּאָבוּ. עֲשִׂירִי וְאֶחָד עֶשֶׂר - כִּלְיָן יָמוֹתוּ. הִיָּה מוֹנֵה רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, מֵת רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן - הֲרִי זֶה מְשָׁלִים עֲלֵיהֶן. הִיָּה מוֹנֵה וְקִרְאוּ חִבְרוּ לְדַבֵּר עִמוֹ - הֲרִי זֶה מְשָׁלִים עֲלֵיהֶם, הִיָּה מוֹנֵה וְחִשְׁכָּה לִיל שֶׁבֶת - הֲרִי זֶה מְשָׁלִים עֲלֵיהֶם. הִיָּה מוֹנֵה וְהוֹצִיא רֵאשׁוֹן וְרָבוּ מִן הַדִּיר, וְחִזְרוּ, כְּמִגִּזְרֵי לְכָל דְּבַר, מִנְּאֵן רְבוּצִין, אוֹ עוֹמְדִין - הֲרִי זֶה מְשָׁלִים עֲלֵיהֶן. הִיָּה מוֹנֵה, וְקִפֵּץ מִן הַמְּנוּיָן לְשִׁאֵין מְנוּיָן, אִם מְכִירוֹ - פְּטוּר וְהֵן חִיבִין. וְאִם לֹא - הֲרִי כִלְיָן פְּטוּרִין, נִתְעַרְבַּ בְּהֵן יָתוּם אוֹ לְקוֹחַ - הֲרִי כִלְיָן פְּטוּרִין. הִיָּה לוֹ עֲשָׂרָה וּמְנַה חֲמִשָּׁה, וּמֵת אֶחָד מִן הַמְּנוּיָן - הֲרִי זֶה מְשָׁלִים עֲלֵיהֶן מִשְׁאֵינָן מְנוּיָן, אֵלּוֹ שְׁמִנּוּ פְּטוּרִין וְהִשְׁאָר יִצְטָרְפוּ לְגִזְרֵי הַבָּא. הִיָּה לוֹ חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר, לֹא יֵאמַר: 'הֲרִינִי מְכַנִּים עֲשָׂרָה מֵהֵן לְדִיר', אֲלֵא מְכַנִּים אֵת כִּלְיָן וּמוֹנֵה מֵהֵן עֲשָׂרָה, וְהִשְׁאָר יִתְעַשְׂרוּ לְשָׁנָה הַבָּאָה. מִנְּאֵן לְמַפְרַע - עֲשִׂירִי שְׁבַכְלָן מְקַדָּשׁ. קָרָא לְתַשְׁעִי 'תַּשְׁעִי', לְעֲשִׂירִי 'עֲשִׂירִי', לְאֶחָד עֶשֶׂר 'אֶחָד עֶשֶׂר', תַּשְׁעִי לְחִלְיָן עֲשִׂירִי מִעֲשָׂר אֶחָד עֶשֶׂר חִלְיָן. קָרָא לְתַשְׁעִי 'עֲשִׂירִי', וְלְעֲשִׂירִי 'תַּשְׁעִי', וְלְאֶחָד עֶשֶׂר 'אֶחָד עֶשֶׂר', תַּשְׁעִי נֹאכַל בְּמוֹמוֹ, עֲשִׂירִי מִעֲשָׂר וְאֶחָד עֶשֶׂר קָרַב שְׁלָמִים. קָרָא לְתַשְׁעִי 'תַּשְׁעִי', וְלְעֲשִׂירִי 'תַּשְׁעִי', וְלְעֲשִׂירִי 'תַּשְׁעִי', וְלְאֶחָד עֶשֶׂר 'אֶחָד עֶשֶׂר', וְלְעֲשִׂירִי 'תַּשְׁעִי', וְלְאֶחָד עֶשֶׂר 'עֲשִׂירִי' - שְׁלִשְׁתָּן מְקַדָּשִׁין. תַּשְׁעִי נֹאכַל בְּמוֹמוֹ, עֲשִׂירִי מִעֲשָׂר, אֶחָד עֶשֶׂר קָרַב שְׁלָמִים, וְעוֹשֶׂה תְּמוּרָה, קָרָא

לְתַשְׁעִי 'תַּשְׁעִי', וְלְעֲשִׂירִי 'עֲשִׂירִי', וְלְאֶחָד עֶשֶׂר 'עֲשִׂירִי' - אִין אֶחָד עֶשֶׂר מְקַדָּשׁ. זֶה הַכֵּלֶל, כֹּל זְמַן שֶׁלֹּא נִעְקַר שֵׁם עֲשִׂירִי הִיִּמְנּוּ - אִין אֶחָד עֶשֶׂר מְקַדָּשׁ, עַד שִׁישְׁתַּק בְּתַשְׁעִי, וְיִקְרָא לְעֲשִׂירִי 'תַּשְׁעִי' וְלְאֶחָד עֶשֶׂר 'עֲשִׂירִי'. בְּהִמָּה שְׁנַתְעַרְבַּ בְּהַ סִּפְקָ מִעֲשָׂר בְּזְמַן הַזֶּה - יָרְעוּ עַד שִׁסְתָּאָבוּ. סִּפְקָ אֶחָד עֶשֶׂר - הֲרִי כִלְיָן יָמוֹתוּ. מִעֲשָׂר בְּהִמָּה שֶׁל יְתוּמִין - מוֹכְרִין אוֹתוֹ מִפְּנֵי 'הִשְׁבַּ אֲבָדָה' לְבַעֲלִים. מִעֲשָׂר בְּהִמָּה שֶׁשְׁחִטּוּ, גִּידִיו, וְקַרְנָיו, וְעֲצָמָיו, וְטַלְפָּיו, וְחִלְבוֹ, וְעוֹרוֹ, וְגִזְתּוֹ - הֲרִי אֵלּוֹ מִתְרִין.

<p>14</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>ה</p> <p>5</p>	<p>נץ החמה _____ 7:06 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:53 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:49 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:30 נ"ך: ישעיה לח-לט תוספתא: בכורות א</p>	<p>עלות השחר _____ 5:54 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:17 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:25 שקיעה _____ 6:17 בבלי: מנחות סה ירושלמי: פאה ג</p>
<p>15</p> <p>שני Monday</p>	<p>ו</p> <p>6</p>	<p>נץ החמה _____ 7:07 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:54 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:49 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:28 נ"ך: ישעיה מ-מא תוספתא: בכורות ב</p>	<p>תענית שני קמא עלות השחר _____ 5:55 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:25 שקיעה _____ 6:15 בבלי: מנחות סו ירושלמי: פאה ד</p>
<p>16</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>ז</p> <p>7</p>	<p>נץ החמה _____ 7:08 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:54 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:50 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:26 נ"ך: ישעיה מב-מג תוספתא: בכורות ג</p>	<p>עלות השחר _____ 5:56 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 שקיעה _____ 6:14 בבלי: מנחות סז ירושלמי: פאה ה</p>
<p>17</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>ח</p> <p>8</p>	<p>נץ החמה _____ 7:09 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:54 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:50 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:25 נ"ך: ישעיה מד-מה תוספתא: בכורות ד</p>	<p>עלות השחר _____ 5:57 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 שקיעה _____ 6:12 בבלי: מנחות סח ירושלמי: פאה ו</p>
<p>18</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>נץ החמה _____ 7:10 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:55 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:50 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:23 נ"ך: ישעיה מז-מז תוספתא: בכורות ה</p>	<p>תענית חמישי עלות השחר _____ 5:58 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 שקיעה _____ 6:11 בבלי: מנחות טט ירושלמי: פאה ז</p>
<p>19</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 5:52 הדלקת הנרות</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>נץ החמה _____ 7:11 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:55 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:50 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:22 נ"ך: ישעיה מח-מט תוספתא: בכורות ו</p>	<p>עלות השחר _____ 5:59 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26 שקיעה _____ 6:10 בבלי: מנחות ע ירושלמי: פאה ח</p>
<p>20</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>זמן מוצש"ק 7:21 Shabbos Ends</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>נץ החמה _____ 7:12 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:56 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:51 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:21 נ"ך: ישעיה נ-נא תוספתא: בכורות ז</p>	<p>לך לך, מברכין בה"ב עלות השחר _____ 6:00 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:20 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:27 שקיעה _____ 6:08 בבלי: מנחות עא ירושלמי: פאה ט</p>

דָּאס זאָגן אַמט ברענגט די גאַולֶה.

(ספר המדות אות משיח סימן ד')